

Anhänge:

Anhang A – Das Gespräch mit David Stecher am 13. 4. 2015

TF = Tereza Fuková, DS = David Stecher

TF: Já bych tedy začala, v jednom rozhovoru s Vámi jsem četla, že byste radši měl delší stipendia a méně stipendistů, než krátká stipendia na měsíc.

DS: Ano, chtěli ty šestitýdenní a dvouměsíční. Jako prodloužit to, což se loni taky podařilo, že vlastně dva byli na dva měsíce, dokonce, že byl o to takový zájem, tím pádem těch stipendistů máme méně, ale teď se to řešilo, protože se to dávalo do zprávy. Takže jste přišla fakt v pravou chvíli. V loni tu byl někdo na šest týdnů.

TF: Původně teda byla měsíční stipendia.

DS: Měsíční, přesně tak. No a třeba se saskou nadací se to teď změnilo, je to dva nebo tři roky, že máme stipendia na dva měsíce. Dokonce loni jsme měli dva spisovatele, co tu byli na dva měsíce. A jednoho jsme měli a ten byl z Brém, ale byl z Bavorska, ale ten tu byl, toho jsme řešili teď zrovna, ten tu byl 6 týdnů, a pak dvě jsme měli, dokonce se nám stalo, že jsme měli dvě spisovatelky v jednu dobu, protože jedna byla na dva měsíce a druhá byla na měsíc, protože jsme je museli dát až na prosinec, protože to bylo jinak plné. No teď jsem ukecaný jako pan Černý a ono to bude nahrané, ale pan Černý mě překoná, já umím někdy mlčet, že tam to bylo tak, že ten prosinec jsme trochu změnili, protože jsme usoudili, to bylo tady dřív zavedeno, a tím nechci kritizovat něco, to je nevhodné, to se nedělá, každý si to zařizuje ten kšeft podle svého, ale jsou Vánoce, jsou svátky, takže tím pádem jsou to jenom tři týdny. Někomu to nevadilo, někdo tady zůstal dokonce i na Vánoce, ale to se trošku změnilo, ty první dva měsíce, co jsme měli, byli na měsíc, ale protože to je třeba, že my pozveme někoho, ne z rozvojové země, ale orientujeme se na východ, baltské země, měli jsme tu někoho z Ukrajiny, a loni z Gruzie, a letos z Litvy. A teďka kdo přijde, bude na dva měsíce, a pak zase na šest týdnů.

TF: Takže se to povedlo.

DS: Dá se to tak říct. Ale snažíme se, nakonec zjišťujeme, že ideální je těch šest týdnů, někomu teda ty dva měsíce vyhovují taky, protože teda my chceme tu reciprocitu, že jezdí naši tam, a tam je to tak, že oni nám většinou řeknou, ti čeští spisovatelé nebo spisovatelky, že mají rodinu, já to chápu.

TF: Že nechtějí na tak dlouho.

DS: Že si nechtějí odpočinout, vždyť proto tam jedou, aby mohli. No protože my jsme si mysleli, dva byli v roce 2012, 2013 a o tom dva právě mluvili, jedna spisovatelka a novinářka a jeden spisovatel, protože na základě toho – to bylo jenom ze zpětných vazeb. Asi tak bych to řekl.

TF: Když jsem se bavila s panem Černým, říkal, že máte byt v Hlaholu,

DS: To máme, no, v nájmu ale.

TF: A když se vám teda sešly dvě spisovatelky.

DS: Tak je to pak už na improvizaci ředitele. To se stalo, když jsem tady začínal, což bylo na podzim 2012, tak to jste si asi někde přečetla, já jsem začínal až v listopadu 2012 a na podzim 2012 to prý bylo tak, že se sešly taky dvě spisovatelky, a bydlely tam spolu, v tom Hlaholu, protože on ten byt není malý. Jenomže my jsme to chtěli udělat letos na ten podzim stejně, ale bylo nám řečeno, někým z té druhé strany, že v podstatě, nevím, jak to mám říct, že ty ženy jako, já si myslím, že je jedno kolik těm ženám je, a že teď ten zástupce, jsem řekl, že tam bude s ní jenom měsíc a ona řekla, že prostě ne, že chce mít svůj stůl, jsem řekl, to tady bude mít, ale přesto ne, takže jsme to museli shánět, což bylo velice komplikované, to se přiznám. Protože vy tady neseženete krátkodobý nájem na měsíc a je to hrozně drahé, třeba to stojí i 30 000 že jo. Ale nám se to podařilo sehnat, takzvanou barterovou metodou.

TF: Já teď nevím, jestli se to dá někde najít, ale s jakými literárními domy tedy teď ty partnerství máte?

DS: Máme spoustu, teď máme partnerství se Saskou nadací, to je jako celé Sasko, Kulturhaus des Freistaats Sachsen, si vezměte, kolik je tam měst, a proto jsme tam měli loni od nich dva spisovatele na dva měsíce, pak jsme měli s Hamburkem, s Brémami, s Hesenskem, a s Rakouskem. To je Krems. A teď já nevím, je to asi všechno, je to docela dost.

TF: A teď je to teda tak, že více méně ten byt je pořád obsazen?

DS: No, chcete tam bydlet? Ne, dá se říct, že s výjimkou jednoho dvou měsíců je obsazen, vlastně od března, ne letos byl už v únoru. Takže chvílku v lednu, protože zas ho musíme udržovat, že jo, tam bydlí každý měsíc, nebo každý druhý někdo, tak oni jsou vysoce disciplinovaní, to nemůžeme říkat, ale někdy se tam rozbije světlo a nemůžete zase ty řemeslníky shánět přes Vánoce, a ten byt je obsazený i v prosinci. A to jsem ještě zapomněl, teď máme nový projekt, rozhodli jsme se, že budeme spolupracovat se Syndikátem novinářů v Brémách, nebo ne jenom v Brémách, myslím

celé Severní Německo, ale to se ještě neví, už se podepisuje smlouva tady s českým syndikátem, umožníme to taky novinářům. A tím pádem to bude i v prosinci obsazené, že to nebudeme nabízet pro spisovatele, protože těm novináře stačí dva až tři týdny. Takže ten byt je obsazen v průměru deset měsíců za rok. Jenomže to máte pravdu, to vám říkám, že někdy nastane situace, že musíme shánět další. Jo, takže to se nám podařilo sehnat jenom na základě pana ředitele a jeho kontaktů, pan Černý by to asi neřekl. On to někdy řekne, ale ne veřejně, aby si pan ředitel moc nemyslel. Ale takže to bylo přes jednoho našeho potenciálního sponzora, tak on nám nabídl, shodou okolností jsme sháněli byt a on nám řekl, na jak dlouho to chcete, a my jsme řekli a vlastně nám to dal za symbolickou cenu. Což je úžasný z tohoto hlediska, ale vlastně letos jak říkám to bylo volné jenom v lednu, a bude to obsazené až do Vánoc. Takže paradoxní je, že nám to trochu komplikuje pak situaci, protože ti řemeslníci pak nemají kdy přijít. My jsme tam měli prosinec, leden problém, což je vždycky nějaký problém, protože je to starý dům, ale nádherný byt, a tam se měnilo, nějak kdo to spravuje, ten majitel je pořád stejný, ten Hlahol, ale museli jsme, protože je tam elektrické topení, nefungoval tam nějaký ten přepínač a prostě od září tam ten opravář chodil, a když byl listopad, tak už jsem byl hodně naštvaný, tak jsem tam zavolaal a konečně to přišel zapojit. Protože někdy tam potřebujeme udělat, teď jsme dělali ještě rychle v únoru, protože to bylo opravdu, že jeden člověk odjel 26. a ti řemeslníci tam naklusali a měnili lustry, nebo něco tam bylo s elektrikou, a pak se to měnilo, ještě teď předminulý týden, protože přijel jeden spisovatel, tak jsme chtěli, aby to tam měl dobrý, i řemeslníci říkali, že je v dobrém stavu. Vy jste myslela, že je to třeba půl roku prázdný?

TF: Ne, to ne, to jsem si nemyslela, ale chtěla jsem to vědět přesně.

DS: No v průměru je to těch 9-10 měsíců, letos to bude 11, protože to bylo obsazeno už v únoru. A jestli bude obsazený prosinec. No to samozřejmě pak jsou odhady, protože jak říkám tam přes zimu nikoho nemít, ušetříte za topení. Protože my jsme nezisková organizace, takže každý rok musíme na to sehnat peníze. Ale jsme samozřejmě hrozně rádi. Ale nedaří se nám pak ta recipocita z té druhé strany, že ne každý umožní tomu českému spisovateli, aby on vyjel do zahraničí. Ty partnerské domy jo, ale to je pak že on třeba jede do Rakouska, a to je pak až na podzim a to oni si vyberou do toho Hesenska, do Brém, tak vlastně se všema děláme, to je pravda, ale ne vždy paradoxně seženeme spisovatele, který by tam vyjel, protože spousta jich říká, že si nemůžou vzít volno, to je hrozný problém. Protože tady jich není moc, kteří se tím dokážou uživit. Nechtěl bych, aby to vyznělo pejorativně, nemají možnost se uživit. Takže vlastně oni a pak jsou 3-4 a ti už mají rodiny a tak, takže já myslím, my jsme třeba už nabízeli, už byl

vybrán ten spisovatel, vám můžu dát příklad pan Jiří Hájíček, snad neřeknu nic špatného a on pokud se nepletu, dělá v bance. A on si nemohl dovolit, rozumíte, a to bylo na 6 týdnů. Kdyby to bylo třeba na ty 4 týdny. No takže vlastně pak v tu chvíli je to takový paradox. Ale stalo se nám třeba, že jsme poslali dva najednou.

TF: To znamená, že německým spisovatelům se to tolik nestává, nebo se tím spíš zvládnou uživit.

DS: Tam je ten systém podpory daleko rozvinutější, taky kolik má Česká Republika obyvatel a kolik má Německo obyvatel. I když s tím Rakouskem je to srovnatelné, taky s Rakušany děláme jenom s jedním zatím, ale tam ta spolupráce funguje výborně. Takže spíš je to tak, že ten systém té podpory je u nás horší, a že oni to nemají jako hlavní zaměstnání. Jsou tady spisovatelé z toho Německa někteří, kteří to mají přesně vychytané, že si hledají ty stipendia a živí se tím třeba do 50, ale to je trochu s nadsázkou. Ale tady je spousta spisovatelů teda, každý rok vyjedou, ale že někdy prostě nevyjede někdo další, že třeba se náhodou uvolní jedno místo a oni si to nemohou dovolit, což já chápu, asi ten trh není tak velký. Já vím, kolik se jich tu psaním užíví, tak tři, pět. A může se stát, třeba někdy se stalo, že zrovna byla možnost toho stipendia v květnu, a to oni zas tady měli být třeba na Veletrhu Svět knihy. A tak.

TF: Já bych se chtěla zeptat, jestli to není nějaký tajný, co se týče financování, jestli je třeba větší podpora z Německa, nebo jak to celkově funguje.

DS: To není tajné, to máme i v našich výročních zprávách. Ta podpora, dá se říct, je oboustranná, ale samozřejmě spousta lidí si myslí, že my se tady topíme v penězích, není tomu tak, větší podpora, když by se to sečetlo, tak byla, dá se říct z Německa, protože samozřejmě bylo to od těch soukromých společností, které tady působí, ale ono je to rok od roku horší. Loni to teda nebylo horší, protože jsme slavili 10 let, a velice nás podporuje nejen německé ministerstvo zahraničí, protože pan ministr Steinmeier ten projekt bere za svůj, ale třeba rok od roku se to dá najít, já vám to donesu ukázat. Teď to zrovna před chvílí přišlo z magistrátu hlavního města Prahy, když se vypisují grantová řízení jo, a třeba když se podíváte na stránky hlavního města Prahy, tak tam se to dá najít, že my žádáme o grant každý rok, na provoz.

TF: Já jsem byla před dvěma týdny ve SFK u paní Mališové, tak ta mi to taky líčila. Jak to je s granty a tak.

DS: No, že dostali málo.

TF: Že dostali, no, 50 tisíc.

DS: No, z ministerstva kultury, z Prahy dostali víc, a vy píšete taky o Franzi?

TF: Ne já to jenom tak porovnávám.

DS: Mě se to nedotkne, Markéta Mališová je kamarádka, je to členka, místopředsedkyně správní rady.

TF: Mě spíš zajímala ta spolupráce Společnosti Franze Kafky s literárním domem.

DS: A kdy jste tam byla? Před čtrnácti dny?

TF: Před dvěma týdny to bylo.

DS: Jo, protože slečna ji tady nesehnala kvůli podpisu, tak jí vynadám, že vy jste si to zařídila, hned jí to jdu říct. (odchází pro formuláře) No, takže tady je 140 stran, bylo asi 700 žádostí a pražský literární dům žádá každý rok, a tady v tom hodnocení, jo, vidíte, tady to dokonce je: V rámci jednoletého projektu s využitím grantu na činnost žadatel v roce 2015 uspořádá přibližně 24 akcí a 9 měsíčních spisovatelských pobytů, vypadá to, že jich budeme mít 10, v Praze. Ve své činnosti pamatuje na všechny věkové skupiny obyvatel, to já čtu vždycky jako příklad, jsme příkladná instituce, obyvatel i návštěvníky Prahy. Paletu činnosti tvoří akce pro děti a mládež, recitační soutěž v německém jazyce, literární dílna pro předškolní děti, další ročník mezinárodního literárního open-air festivalu ve Stromovce, cyklus autorských čtení a pořadu pražští rodáci v cizině, cyklus přednášek Praha v díle pražských německých autorů, literární procházky, konference a jiné. V neposlední řadě prezentace na zahraničních knižních veletrzích, světu knihy, k počínům patří tvůrčí stipendijní pobyty pro zahraniční autory a jejich autorská čtení v Praze, která pořádá od roku 2007. Grantový projekt respektuje účel, pro který byl žadatel nadační fond zřízen. Podpora celoroční činnosti žadatele hlavního měst Prahy v uplynulých třech letech v oblasti kultury dvě stě tisíc, dvě stě tisíc, dvě stě tisíc. Grantová komise a její závěr: žádost o 29.8%, my jsme žádali o skoro 700 000, z celkových nákladů je přehledná, transparentní, značná část jde na stipendia, kterými pražský literární dům podporuje pobyty německých spisovatelů a překladatelů. Vlastní zdroje jsou nepatrné, což je pravda, takže my každý rok musíme bojovat o peníze, pražský literární dům je odkázán na dotační programy. A teď přijde to hlavní: Dělá Praze dobré jméno a zároveň tím, že prostředkuje českou kulturu v zahraničí (výstavy, čtení, veletrhy). Podporu státního grantu si zaslouhuje. Patrně ne v plné výši požadované dotace, což jsme chtěli těch 696 tisíc, nýbrž ve srovnatelné míře jako v minulých letech. A paradoxně my jsme za poslední roky dostávali vždycky 200 000 a letos jsme dostali o dvacet tisíc méně, sto osmdesát. Ale tak samozřejmě jsme za to rádi. Ale paní Mališová dostala taky z Prahy 180 000, z ministerstva kultury dostala 50.

Takže my žádáme každý rok o grant, my bychom rádi třeba požádali o víc, ale tam je problém ten, že my děláme i se staršími spisovateli a my bychom ho dali na rok 2018 a on by nemusel být úplně ve stavu, že každý rok máme prostě takové martyrium, že tady slečny a kolegyně a paní dělají, vyplňují ty žádosti, a jak říkám tu podporu máme souvislou. Takže letos jsme ji tedy dostali opět a předpokládám, že i v příštím roce ji dostaneme, akorát je s tím hrozně moc úřadování a ono se to normálně podávalo do konce dubna, tak proto jsem říkal, abyste přišla teďka a mezitím jsme se dozvěděli, po dnešku, že to bude ne do konce, ale do třetiny května, takže v tom květnu by to bylo strašný, to si nedovedete, nebo možná dovedete představit, vy jste teda ve třetím ročníku? No, že kolik papíru se na to musí vyplnit. No takže my dostáváme teď každoročně soustavnou podporu, dá se říct ve stejné výši. Od hlavního města Prahy a pak dostáváme grant ministerstva kultury každý rok. To se dá dohledat na stránkách a tam je ten paradox, že musíme toho hrozně moc vyplňovat, ale tu částku nám navýšili. Ale z toho bysme samozřejmě taky nevyžili, ale pomáhá nám to uskutečňovat tyhle různé důležité věci, takže to jsou ty, ale pak ještě větší sponzor je normálně oficiálně česko-německý fond budoucnosti, tam je podepsaná smlouva, tam máme víceletý grant.

TF: To je vlastně na ty stipendijní pobyty?

DS: Dá se říct, že ano, ale je to nejenom na stipendijní pobyty, protože tam je to nějak 72:28 s tím že určitou část musíme využít na to a pak se něco dá využít na ten provoz. A pak nadace Roberta Bosche, pak teda dostáváme, loni jsme dostali k těm deseti letům nějaký příspěvek přes německé velvyslanectví, a ne nějaký ale celkem výrazný, paradoxní je, že loňský rok byl úspěšnější a společnost E. On. A pak je ta nadace Roberta Bosche a ta přispívá k tomu, že my musíme každý rok pozvat aspoň jednoho spisovatele z východu, takže my jsme před třemi lety měli paní Zabuško s kterou se teďka všichni zaštitují, to bylo z Ukrajiny, před rokem jsme měli paní Kemenešvili z Gruzie a letos jsme měli pana Kmetu z Litvy, ten tady byl teďka. No, takže to jsou ty hlavní zdroje. A to je zase ta hlavní náplň ředitele a samozřejmě celého týmu toho grantu a samozřejmě ta spolupráce s hlavním městem Praha, s ministerstvem kultury, obzvláště v posledních letech. Několika pár letech se to výrazně zlepšilo od toho roku 2012. I když letos nám teda dali o těch 20 tisíc míň, ale chápu, že oni to nějak musí ty peníze rozdělit, ale zase když člověk vidí, kolik lidí žádá, neříkám, že bychom byli radši, kdybychom měli vyšší částku, ale jak vám říkala paní Mališová, ale ti z města dostali a jsme tak etablovaní stejně, takže každý dostal tuhle částku a jinak je to tak, že v podstatě jsme vždycky a tam další, což je vlastně taková jistota, je ten českoněmecký fond budoucnosti. I když tam se právě neví, kolik každý rok dostaneme, protože je

vždycky třeba zavedeno do toho, že by nám přispěli na všechny ty stipendisty, ale my tím, jelikož jsme, my jako čtenáři hlavně rychlých šípů, tak se snažíme nechovat nečestně, tak se nám třeba stane s tou saskou nadací, že oni jsou tak spokojení, tak prostě nám pošlou místo jednoho spisovatele ještě dalšího, ale oni mu zaplatí to stipendium, takže v tu chvíli my samozřejmě nemůžeme uhradit z toho, takže pak v tu chvíli my vyúčtujeme ten víceletý grant u fondu budoucnosti a na základě toho dostaneme na ten další rok méně peněz, ale ono se to dělá tak, že nám to neseberou, že se to převádí a ono se nám tam vytvoří polštář, protože to je dá se říct, jak já říkám, výstavní skříň té spolupráce, česko-německé. Tak teď jsem se asi hodně rozmluvil, ale to vám asi pan Černý neřekl. On se o tohle nestará, ale on zas musí spoustu věcí podepsat a za to jsme rádi.

TF: To znamená, že ve chvíli, kdyby nastaly nějaké problémy, tak je tam ještě částka k použití?

DS: Myslíte u toho fondu budoucnosti? To určitě, jenomže ta částka je úměrně k použití k tomu roku, který jsme vyčerpali předem, takže kdybychom se dozvěděli, stejně jako se paní Mališová dozvěděla, že dostaneme daleko méně peněz. Tak jsme v nějakých problémech a musíme to v té chvíli omezit, protože to se samozřejmě mohlo stát, já když jsem sem nastupoval, což bude na podzim, nebo v listopadu tři roky, tak v podstatě paní Černohousová, jak tady byla, byla už v září pryč a tady říjen, listopad to bylo neobsazené, tak se nevědělo, jak to bude a paní Mališová vlastně byla pověřená tady výkonem a když by to nešlo, tak by se to tady na ty dva měsíce zavřelo. Protože já tomu říkám teda nouzový provoz. Ale to zatím díky bohu nikdy nenastalo, protože si myslíme, že z toho, cedlkově ty instituce vážej a navazujeme spolupráci a děláme tu recitační soutěž já nevím, jestli jste na to viděla někdy leták.

TF: No, viděla jsem leták, viděla jsem to i v novinách.

DS: No a teď máme nový leták, že tam máme i záštitu ministerstva školství a mládeže, je to pátý ročník, letos podruhé součástí projektu šprechtíme, takže se lepšíme, dovolím si říct, že naše jméno se čím dál lepší. Vydali jsme takový literární kalendář, nevím, jestli vám ho pan Černý dal.

TF: Dal.

DS: No tak to je vzácná věc, to je limitovaná edice a právě na to třeba přispělo německé velvyslanectví a hlavní město Praha, co tam je napsaný dokonce. Na závěr jsou tam jejich loga, což byl náš takový společný projekt, protože my bychom si to nemohli dovolit, kalendář nestojí pět korun, takže. Takže tady je to napsáno, pražský literární

dům má vlastní zdroje nepatrné a je odkázán na dotační programy. A je tomu přesně tak. My samozřejmě jednáme, já se snažím teda hlavně jednat, vlastně oslovovat další sponzory, nebo nějakou formu reklamy, protože občas nám někdo vypadne. To se stalo u recitační soutěže a není to úmyslně, protože třeba se tady něco ruší, nebo se mění lidé a my jsme třeba měli několik let podporu z pražské plynárenské, což měla i paní Mališová a tam se prostě nějak změnilo vedení a tam opravdu nám bylo vysvětleno, že asi nejsme taková instituce, že budou orientovat sponzoring na něco jiného, asi na Spartu Praha v hokeji, jak jsem viděl, že mají. Bylo to spíš smutné v tom, že v únoru nám bylo přislíbeno, ne přislíbeno, slíbeno, v tom je dost velký rozdíl, že za minulý rok dostaneme a jednalo se o částku sto tisíc, což je dost velká částka a v podstatě až po mnoha urgencích jsem až v červnu dostal dopis, že vlastně nám nedali. Jako jde o to, kdyby nám to řekli na začátku. A já se snažím z vlastní iniciativy obcházet některé firmy, nebo něco co mají společného s německojazyčnou literaturou, ale že jsem v mnoha věcech úspěšný, jak říká pan Černý, protože v loňském roce toho bylo fakt hodně, a někdy mě to šokuje, jsem jednal s jednou institucí bankovního charakteru, kdy tam byl nějaký právník, který mi říkal, co by z toho jako měli a já jsem říkal, dobrý pocit, že podpořili, že dávají spoustu peněz na různé ty, a hlavně že speciálně spousta našich návštěvníků má u nich konto, takže by měli reklamu, ale tak. A někdy je ten největší paradox, že někdy třeba u nějaké firmy a tím si zase nechci stěžovat, teď to vypadá, že mnoho firem a pak máme bázi opravdu úžasného takzvaného pro bono, což znamená, že je to zadarmo, ani ne barterově a máme výbornou spolupráci, třeba s literárními novinami, ty nám uveřejňují, my zas děláme to, ale máme advokátní kancelář, jedna nás podporuje přímo finančně, ta druhá pro nás dělá služby, ž jim za to nemusíme v podstatě platit, pak máme mediální agenturu, která pro nás dělá monitoring medií a spoustu dalších věcí, takže. Ale samozřejmě nemáme žádného generálního partnera, teda máme jich několik, takže tím pádem diverzifikujeme to riziko, kdyby prostě někdo vypadnul, že bychom okamžitě byli na dně, ale samozřejmě kdyby se někdo objevil, tak bychom byli velice nadšeni, ale zatím to nevypadá.

TF: A celkově teda spíš by se dalo říct, že ta podpora jde víc z Německa, nebo jak to je?

DS: Já bych právě řekl, že se to relativně. No, česko-německý fond budoucnosti je česko-německý projekt, takže já bych si dovolil říct, že je to půl napůl. Dřív byla větší z Německa, ale máme pravidelný příspěvek z hlavního města i ministerstva kultury, takže si dovolím říct, že je to půl napůl.

TF: Protože jsem dohledala, že na první akci Lucie Černohousová říkala, že ta podpora je mnohem větší z Německa.

DS: To samozřejmě, v roce 2006 to tak bylo. A já neříkám, že to teď tak není, ale dá se říct, že se to, no, když bych to bral podle státních institucí, tak samozřejmě je větší z Německa, ale když vezmeme i nějaké firmy, tak už se to vyrovnává, znova říkám, to se můžeme podívat do výroční zprávy. (jde pro zprávu) Tu vám i rádi věnujeme, jestli nám zbyla. Protože my je samozřejmě dáváme i našim partnerům, ale samozřejmě jich netiskneme sto, ale naše výročka je na internetu, tam se dá přečíst, tady je o nás všechno a dá se to stáhnout. Kolik jsme uspořádali akcí a tak. Ony tam dřív ty výroční zprávy nebyly, pak byly v češtině a němčině a teď jsem řekl, že je tam dáváme jenom v češtině. Ale tady, ono je to tak, že jsme měli příjmy milion osm set tisíc v roce 2013 a letos jsme měli příjmy větší, dva miliony 400, což je velký rozdíl, ale v průměru musíme mít tak 1 600 000. Hlavní partneři jsou tady napsaní eon, česko-německý fond budoucnosti a což tak bylo, a pak teda partneři, Městská část Praha 2, ta nám poskytuje tyhle prostory. Ale my jim platíme nájem, ale zvýhodněný. Ale není to 5 korun, jak platí někde jiný instituce. Hlavní město Praha nám přispívá, ministerstvo kultury ČR, firma skoenergo. Na recitační soutěž, dá se říct to je česko-německá, Wiese německá, ale působí v Čechách, pražská plynárenská už nás nepodpořila, auditor, to je něco neskutečného, ti nám poskytují účetní služby, jako gratis, takže účetnictví je opravdu složitá věc, Sberbank, u nich vedeme účet a přispívají nám i na recitační soutěž, no Uhlíř a... společníci, to je advokátní společnost, která nám poskytuje právní služby, samozřejmě my tam zaplatíme něco, ale je to opravdu setina toho, co bychom platili normálně. Nadace Roberta Bosche, a pak máme, jsme měli dva partnerské hotely, Parkhotel, když přijede větší skupina, někoho, tak nám je ubytují. Musíme platit, není to zdarma. A hotel u Kříže, což je taky velice dobře položený hotel na malé straně, a oni nám vyjdou velmi často vstříc, když nám přijedou třeba nějakí účinkující, na den dva, tak auta s německou poznávací značkou se často kradou, takže oni nám vyjdou vstříc, že tam to auto můžeme zaparkovat zdarma. Protože i v tom hotelu to stojí strašně moc. Pak tady máme mediální partnery, takže na tom vidíte, ano eon byl hlavní a česko-německý fond budoucnosti, tak já si dovolím říct, že se to vyrovnává, převaha je z Německa, to je pravda, ale už dostáváme i příspěvky z české republiky. Za které jsme velice rádi. Každý rok nevíte, jak to dopadne, takže vlastně co je v té instituci vždycky nejtěžší, což vám potvrdí i kolegové v jiných neziskových organizacích, pokud to nejsou takové mega instituce jako člověk v tísní, nebo někdo takový, já to nechci říkat, asi různé, ale že vlastně vždycky je nejhorší přečkat to jaro, začátek roku. Protože vy dáváte to vyúčtování v lednu těch grantů, a než se o ty granty rozhodne, než se to schválí, tak je leden, únor, letos se některé věci posunuly, tak teprve teďka, protože loni byly volby komunální, na hlavním městě Praha, takže to chápeme, tam se to trochu posunulo a

vlastně až teďka, minulý týden byla kolegyně Šrámková podepisovat smlouvu na letošní grant, co nám vyplatí a bude to trvat, ještě čtrnáct dnů, měsíc, než nám to vyplatí. A to stejné je na ministerstvu kultury. Takže vy musíte mít nějaký polštář, jo, a když ten polštář nemáte, tak musíte žít nějak na dluh. To se nám díky bohu ještě nikdy nestalo, vždycky se našel nějaký dobrodinec.

T: Já jsem totiž myslela, že je to třeba na rok dopředu.

DS: To je pravda, ale vy ten dopis dostanete. Musíte odevzdat vyúčtování, to se odevzdává do konce ledna, a třeba teď my z toho fondu budoucnosti to dostáváme až tak v květnu, teď právě se zase nedodaly nějaké účty od nás, takže ty peníze nám přijdou někdy v květnu, červnu. Ale abych jim nekřivdil, to není jako, ale víme, že ty peníze přijdou. Ale proto vy musíte hospodařit s tím. Pak je takový nejpříjemnější období dejme tomu od května, dříve od dubna, takže od konce května je takové dobré období, řekněme, v létě vy musíte dát poloviční vyúčtování, ale prostě pak už na podzim odevzdáváte další žádosti na granty, jeden musíte už teď na jaře, pak ty vyúčtování, pak nějak žijete a na konci roku víte, že nějak musíte vyjít, vystačit ne do konce roku, ale minimálně ještě čtvrt roku. A teď je duben, a kdybychom tam neměli, nebo kdybychom se nechovali jako dobří hospodáři, tak bychom teď taky mohli měsíc, to by nám nepomohlo, že vypneme topení. A my opravdu děláme nejvíc akcí od toho března do prosince. V prosinci děláme na začátku, protože ti lid shánějí dárky, a svátky jsou a proto jsme teď zavedli, i když dělali jsme loni tři akce v prosinci. Teď v lednu jsme dělali velvyslanectví, v únoru děláme málokdy, to bylo moje rozhodnutí, to bylo moje rozhodnutí, protože zaprvé začínají pololetní prázdniny, to jsou dva dny a od té doby pak běží jarní prázdniny a my nemáme jenom pražské, my máme i mimopražské návštěvy, takže v tom únoru toho neděláme tolik. A v březnu taky neděláme tolik akcí a snažíme se to nacpat do té druhé poloviny, nebo poloviny března, protože ty prázdniny v Praze jsou většinou v druhé polovině března. A opravdu máme návštěvníky, kteří jezdí se svými dětmi nebo vnoučaty. A nikdy to člověk nesmí dělat protože, to je můj fígl, člověk se musí vždycky podívat, jestli zrovna nejsou prázdniny nebo svátky, ale i v Německu, tak no. Tak se ptejte dál.

TF: Vy jste zmiňoval ten kalendář, tak jsem se chtěla zeptat, jestli třeba někdy do budoucna máte v plánu vydávání nějaké literatury. Nebo něco v tomhle směru.

DS: Ano, to s tím kalendářem vzniklo tak, že nás tady navštívil ministr zahraničí Steinmeier, který tady chtěl přijít, byl tady jenom u pana ministra Zaoralka a pak navštívil naši instituci, protože nás má rád, si dovolím říct, měl velmi rád Lenku Reinerovou a záleží mu na tom, aby tato instituce existovala. A on se ptal, jak by nám

mohl pomoci. A já jsem říkal, že plánujeme, že bychom vydali kalendář, a on říkal, že by to rádi podpořili. Takže nám na to přispěli, jak to šlo přes německé velvyslanectví. Tím, že to bylo deset let, my to nevydáme teďka, chtěli jsme vydat kalendář k deseti letům, což se nám povedlo, ale byly to taky hrozný nervy. Došlo to do tisku někdy před Vánocemi, ale teda až po Vánocích, pardon, byly tam korektury, pořád to ještě roznášíme, takže se to vytisklo až na konci prosince, jo, protože musely být korektury. Nás je málo, teď si nestěžuji, dokonce bych řekl, že pod mým vedením se to tady rozšířilo, že nejenom ten ředitel to dělá, ale i ti lidi tady, ti studenti na částečné úvazky, ale v podstatě tím odbočuju. A samozřejmě vznikla při návštěvě ministra Steinmeiera i taková idea, že bychom vydali knihu nebo sborník všech příspěvků těch stipendistů, kteří se tady nashromáždili, protože ten stipendijní program běží od roku 2007, ale literární dům měl 10 let, tak se o tom bavíme, jestli to vydáme teď nebo příští nebo přespříští rok k těm deseti letům k těm stipendijním programům. Ono vlastně kdyby to bylo deset let, tak by to bylo příští rok, ale my na to nemáme finance. To musíte vytisknout, a aby to hezky vypadalo, takže pokud jsme v jednání, máme nabídku z té německé strany, tak se i komunikovalo, ale třeba ještě to není definitivní, ale chtěli bychom, s příspěvků těch našich jednotlivých stipendistů, těch českých i německých. Pak musíte zajistit překlad, taky, že jo, což taky něco stojí, protože se to musí přeložit z němčiny do češtiny nebo z češtiny do němčiny. Takže to jsou, a nejsou to stovkové, to jsou tisícové a více částky. Tak o tom bychom taky přemýšleli. Rádi bychom to udělali.

TF: To zní dobře.

DS: Tak já jsem byl v tom státním sektoru dříve a vedl jsem ty příspěvkové organizace a to je podobné tady. Děláte s malým týmem, proto strašně záleží, sice jste se mě na to neptala, ale tak třeba se vám ot může hodit, já si dávám záležet, aby ten tým fungoval. Prostě musíte si vybrat. Já nikoho nevyhazuju, takový nejsem, ale to neznamená, že kdyby tady někdo dělal něco hrozného nebo sabotoval, tak samozřejmě, ale že se snažím vytvořit, že jsme náhodou přijali dvě slečny, které tady byly jako praktikantky, ale osvědčily se, a když tady někdo odcházel, tak jsem jim nabídnul, jestli by nechtěla tady u nás pracovat, ale že vlastně musíte s malým týmem udělat velkou práci. Někdy je to tak lepší, že člověk vlastně se musí spolehnout na toho druhého. A v podstatě, jak říkám, musíte to mít nějak zajištěné. Zato když jste v té státní instituci, která tady reprezentuje v zahraničí tu českou kulturu, což si myslím, že je vynikající práce, záleží, jak je to vedeno z ústředí, třeba pražského, tak v podstatě vy tam máte nějakou jistotu, že vždycky v ten každý čtvrtrok přijdou nějaké ty peníze z toho ročního rozpočtu, zatímco tady vy čekáte až se to schválí, takže nám třeba některé peníze, že to máme na

polovinu, dojdou v červenci a pak až v listopadu, protože někomu už končí účetní rok, takže to je zase v tom tam máte větší svobodu z tohoto hlediska, zase tam musíte vyplňovat spoustu papírů, ale to tady taky, to jsem odbočil, ale to je k otázce toho financování. Ptejte se dál.

TF: K těm knihám, příspěvky stipendistů, ale myslím, že jsem to taky někde četla, možná to byl pan Černý, že říkal, že by se mu líbilo vydávat knihy o těch pražských německých autorech, nebo jestli něco v tomhle stylu.

DS: No, ale to spíš děláme s partnery. To se děje, že to prezentuje, že Rilke nebo to, a pak ty knihy tady prezentujeme, letos tady v Karolinu vyšla kniha „Pojišťovny ve službě hákového kříže“ a tak jsme to tady ochotně prezentovali, ale samozřejmě, mohli bychom cokoli vydat, ale vždycky já nejsem baron Prášil a nebudu říkat něco, já se snažím neslibovat něco, co nemůžu splnit. Samozřejmě ve chvíli, kdy mi někdo, kdy přijde nějaká firma, banka, pojišťovna, já nevím a řekne, hele já zaplatím tuhle a tuhle knihu, tak my ji samozřejmě vydáme, ale sami to jsme schopni organizačně udělat, ale to zas jako to. Jako o čem se mluví například, že může být nějaký pořad v médiích. Ale knihu vydat, to bychom samozřejmě nebyli proti, ale to by nejdřív musel někdo přijít, nakladatel, tiskař, a že to všechno převzme, ty náklady, tak v tu chvíli je to o něčem úplně jiném.

TF: A pořad v médiích? Že by pražský literární dům měl něco v médiích?

DS: Tak to občas má, nějaký literární pořad a třeba že by z toho byla nějaká literární řada. Jako třeba na Vltavě nebo někde. Samozřejmě o tom přemýšlíme, ale znova potřebujete na to tu výkonnou sílu, personální a někoho, kdo by se tím zabýval. A na to, abyste mohla tohle dělat, zase skončíme u těch peněz. Tady je třeba taková iniciativa, takzvané asociace spisovatelů, ti mladí se snaží založit něco jako literární dům, nebo oni tomu říkají jinak, protože jsme jim říkali, aby tomu tak neříkali a v podstatě samozřejmě oni si nedovedou představit, my jsme teda součástí Praha město literatury, takový projekt, což dalo Unesco a scházíme se tak jednou za měsíc, teď jsme tam zrovna byli minulý pátek a v podstatě oni najednou zjišťují, protože já jim říkám, hele to je sice hezké, když seženete nějaké prostory, jako byt třeba, ale v tom bytě musíte platit nájem, jako my platíme tady. Musíte to uklízet, jsou tam energie, vody, to se vyšplhá k neskutečným částkám, to není sto korun, to není ani tisícová položka, takže, je to vždycky samozřejmě, takhle to řeknu. Kdybychom tady nechtěli být, tak tu nebudeme. Tady je spousta všichni to děláme, že nás to baví, protože je to neziskový sektor, jak pan Černý říká, že každý by tu měl dělat zadarmo, ale to by nešlo, ale jinak si dovolím říct, že jsme opravdu jedna z nejlepších institucí kulturních, kde si myslím, že spousta

lidí by velice ráda pracovala, protože mají tady dovolím si říct dobré zacházení, je tady příznivý přístup a snažíme se vyhovět dá se říct každému, i návštěvníkovi, nebo dám příklad s vámi, vy jste říkala, že to i u pana Černého trvalo dýl, a že tehdy to nešlo.

TF: Ale ve finále to nebyl žádný problém.

DS: No jasně, víte, že jsem vám to dva nebo tři týdny dopředu napsal, protože jsem věděl, že v tu chvíli se může stát, že budu muset něco jít náhodně řešit, nebo okamžitě takzvaně, jako teď, když jste přišla, ale vyřešilo se to. Snažíme se být empatictí, i my jsme studovali, takže to jsem odbočil, ale jinak si myslím, že je málo lidí, kteří by u nás nechtěli pracovat, co se pohybují v tomhle oboru.

TF: A co se týče té prahy město literatury, to je na tenhle rok?

DS: Ne, to dalo Unesco, to už zůstává a prostě my se scházíme, třicet institucí, které jsou toho součástí, a snažíme se vymyslet nějaký společný projekt, čímž bychom na sebe upozornili. Jako že vůbec něco takového existuje. Například televize o tom natočila, ten kulturní pořad, co je na čtArt, ono to běží po hlavních zprávách, takže to bylo krátce o tom. Já si myslím, že to jsem řekl i v té televizi, že hlavní smysl je přilákat nové návštěvníky a všech věkových kategorií, protože spousta lidí si myslí, že my to tady máme všechno jenom v němčině a jenom minulostí a není to pravda, my se zabýváme i současností a budoucností, jsme takzvaní kinderfreundlich, to nevím, jestli pan Černý zmínil, on to tak rád říká.

TF: Ne, o tom jsme se nebavili.

DS: Takže my děláme se školkami, nejenom s česko-německýma, školky chodí na návštěvy sem, my jim tady děláme přednášky, kolegyně Šrámková, já něco pronesu o panu Tau a kolegyně Šrámková má krásnou prezentaci, kde ukazuje ty spisovatele, kteří psali německé pohádky a je to velice dobré. Takže my se zabýváme fakt všemi generacemi.

TF: No a když jste říkal, že chcete přilákat více lidí. Když tedy všechny věkové kategorie tady jsou, tak koho byste víc chtěli přilákat, nebo celkově množstvím?

DS: Celkově množstvím, no jasně, protože nám se teďka stalo, to jsme začali vtipkovat, že to budeme muset rozšířit, protože jsme měli od března přednášky a prezentace těch knih a já nevím, kolik toho bylo, jestli už 6 těch večerů a my jsme s výjimkou, je nám to blbé, s výjimkou pana Kmity, což je strašná škoda, protože to byl ten litevský spisovatel a dělali jsme to s litevskou ambasádou, tak přišlo přes 20 lidí, a jinak jsme měli úplně plný sál, ne plný, my už jsme je neměli kam posadit, kdyby bylo hezky, tak je posadíme

ven, takhle seděli v chodbičce. Tady bylo přes 70 lidí a ten sál už víc nepojme, já tady musím dodržovat nějaké bezpečnostní předpisy a jsou to takové paradoxy, že opravdu jedno jsme dělali v domě národnostních menšin, protože ti mají větší sál, ale jenom trošku, a opravdu z těch šesti nebo sedmi pořadů a v sobotu v lidových novinách vyšla anonce na ten dnešní pořad, což děláme toho Leppina, a nejen anonce, takový článkuček o tom, tam je vždycky doporučení, co máte jít na příští týden dělat, a ne na literaturu, ale na kulturu, tam je hudba, fotografie a z literatury jsme byli vybraní my, což nás velice potěšilo a v podstatě a my jsme velmi rádi a v podstatě je na tom vidět, že lidi chodí. Ale samozřejmě jsem to myslel jinak, my jsme i na tom světě knihy, a děláme literaturu v parku, prostě vzbudit větší zájem, protože my si nemyslíme, že je, prostě literatura má daný německy se to řekne begrenzte, prostě omezený okruh nejen příznivců ale i zájemců. A spousta lidí si myslí, že když to probíhá jenom v němčině a to my tam napíšeme, někdy to probíhá v němčině i v češtině, samozřejmě když se dělá česká kniha, tak málokdy je to v němčině, ale i to se stává. My zajišťujeme výborné tlumočnice, takže se tlumočí konsekutivně, protože si myslíme, že simultánní je to horší, protože to je pak se zpožděním, zatímco tady si to ti lidi vyslechnou, pak se to řekne dál, a v tom čtení, aby vám někdo četl do sluchátek, to si taky nemyslím, že je to dobrý.

TF: Vy jste zmiňoval děti, tak to je recitační soutěž,

DS: To není jenom pro děti, to je v sedmi kategoriích.

TF: Vážně?

DS: No, to je i pro studenty základních a středních škol. (jde pro leták) No tady máme leták, sedm kategorií. Německy umíte trochu, předpokládám. To máme až do 18 let.

TF: A to bylo takhle od začátku, nebo?

DS: Teď je to pátý ročník, já si myslím, že to tak bylo od začátku. Možná jsme něco rozšířili, ale bylo to asi takhle.

TF: Ještě mě napadá, vy jste nastupoval v tom roce 2012 sem, na konci roku, jestli teda nastaly nějaké zásadní změny s vaším příchodem, nebo jste pokračoval v činnosti.

DS: Jak to myslíte, jestli jsem tady vyhodil všechny lidi?

TF: Ne, to ne.

DS: Ale dobře, já když jsem nastupoval. Já jsem byl i u vzniku pražského literárního domu, takže vlastně jsem u toho od začátku a protože jsem byl v zahraničí, tak jsem nemohl, nechtěl být ve správní radě, ale byl jsem v dozorčí radě. Takže já jsem celou tu

dobu neztrácel kontakt s pražským literárním domem. Takže změny samozřejmě nastaly, dovolím si říct, že jsme to zprofesionalizovali, že už to nedělá jeden člověk, že to není takzvaně one-woman-show, ani one-man-show, jak si někdo myslel, máme tady stabilně 2,5 – 3 zaměstnance a že tady jsou dva na plný úvazek, to tak nebývalo dřív, pak jsou tady dvě holky na výpomoc, jo, máme tady praktikanty a dovolím si říct, že rozdělujeme pod mým vedením teda, jak říkám, že mám představu, že i když je to malý tým, tak se to má rozdělit, a má to být společná týmová práce a má nám jít především o věc, jinak se to asi nedá říct. Někdo by řekl, že člověk musí být srdcař, ale já si myslím, že to hlavní je, že nás to musí bavit. A řeknu to takhle, kdybychom tady měli 4-5 lidí na plný úvazek bylo by to vynikající, ale my si to nemůžeme dovolit. Protože té práce je strašně moc, se tady dělají ty literární procházky, což má na starosti kolegyně a musí se o to starat, ta příprava a pak i ten čas, ten průběh, to vám zabere strašnou spoustu času. Jak já říkám jsme permanentně v personální nouzi. I když máme praktikanty, ale určitě to si myslím, že se určitě změnilo, že se to tady víc zprofesionalizovalo a převedla se i ta odpovědnost, i když se to taky ne vždy daří, na všechny ty zaměstnance. Že se to nesoustředí do jedné osoby. Ale co samozřejmě mám podmínku, je, že vždycky bych měl vědět o každém kroku, co se tady šustne, protože na tom to je úplně jednoduché, pak někdo řekne něco panu Černému, nebo něco že se neudělalo, nebo někomu, že jsme neodpověděli, což se může stát, není v tom vůbec úmysl, ale pro zaneprázdnění nebo pro nemoc a tak a v podstatě je ale dobrý, aby ten ředitel, když někde je a někdo mu začne něco vypravovat, tak aby věděl, o co se vlastně jedná. Takže asi tak.

TF: Já myslím, už asi další otázky ani nemám.

DS: A s panem Černým jste probírala co?

TF: S panem Černým jsem probírala hlavně ten vznik, vlastně i jak se seznámil s Lenkou Reinerovou a jak se to dávalo dohromady.

DS: A co vám k tomu řekl? Protože já jsem u toho vzniku byl. Ta idea vyšla od něj a Lenky Reinerové, hlavně Lenky Reinerové i od něj, ale pak strašně dlouhou dobu, třeba pana Černého nebýt, tak tady v těch prostorách vůbec nejsme, to je jeho velká zásluha.

TF: Říkal, jak obcházeli,

DS: Přesně tak,

TF: A všude jim říkali, jaký je to skvělý nápad, ale nakonec,

DS: To jsem rád, to jsem ho už naučil, že to musí říkat,

TF: No a to my všechno vyprávěl.

DS: Je to pravda, a nebýt tady starostky Prahy 2 tak tady nejsme v těch prostorách. Tak za to jsme velice rádi, tak já říkám paní starostce, že jsme jejich výkladní skříň, oni tady mají na Praze 2, 3 kulturní instituce ale opravdu tady za to jsme velice rádi. Ale třeba tady v těch prostorách, co se tady změnilo, to za mé předchůdkyně nebyly. Tady byly furt projekty za nějakou nákladnou rekonstrukci, a ta rekonstrukce byla minimálně 800 000, tady ty prostory vzadu nebyly vůbec zrekonstruované. Takže bychom tady teď naseděli v těch prostorách, museli bychom sedět v té předsíni. A v podstatě se nám to podařilo už na podzim 2013, za osminu nebo sedminu původní částky krásně zrekonstruovat. Vypadá to hezky a tady je hrozně důležité to topení, protože vedle je sklad a stalo se nám, že jsme vedle skladovali knihy pro někoho a ty knihy zplesnivěly, protože tam bylo vlhko a zatékalo tam ze střechy. To samozřejmě často řešíme se správcovskou firmou, protože to bohužel nejde přes radnici, radnice na to má správcovskou firmu a bohužel s ní ne vždycky je lehké pořízení. Je to starý dům, vy tady musíte zajišťovat spoustu bezpečnosti, kvůli topení vodě, elektřině a tak, což už se stalo, že tady vypadla elektřina, nejenom tady, ale vlastně v celém tom domě a tak. A to jsou takové provozní záležitosti, které musíte řešit. Ale to je pravda, no. Tak pan Černý, mu spousta různých činitelů něco slibovala a pořád se nic nedělo, tak to řekl správně, on je někdy moc diplomatický, tak to jsem rád, že to řekl, to řekl dobře.

TF: Říkal právě, že na magistrátu to vypadalo nadějně, a pak zase nic, pak říkal, že to zkoušeli na židovské obci ale tam že říkali, tak si to zrekonstruujete a pak nám můžete platit nájem,

DS: Přesně tak, ano. V podstatě na všech institucích to bylo tak, že vlastně, kdyby to byla rekonstrukce za pár set tisíc, ale to bylo za milión, to nebyla legrace, ale tady sem rád, že jsme to dali dohromady, protože to nebylo ještě v září 2013, a podařilo se nám to tady hezky zprovoznit, my to postupně vylepšujeme, že se dole dovtají ještě věšáky, různé stoly a poličky a tak. Takž za to jsme velice rádi, takže doufáme, že tady vydržíme, že nám nebude zatíkat, že se nám třeba nerozbije kotel. I když to má na starost pronajímatel, ale samozřejmě to chvíli trvá, než by se to všechno schválilo a tady jako je nevýhoda, že opravdu je tady zima i v červnu, no celkově je tady zima a málokdy se stane, že bychom nemuseli topit, protože ty zdi jsou nasáklé, to tady je tím vlhkem. Tak to vám řekl správně. Tak jestli je to všechno,

TF: Asi to bude všechno si myslím.

DS: Tak jo, tak dobře.

TF: Moc děkuju.

Anhang B – Das Gespräch mit František Černý am 2. Dezember 2014

TF = Tereza Fuková, FČ = František Černý

TF: Jak jste se seznámil s Lenkou Reinerovou?

FČ: My se znali strašně dlouho, protože jsme se oba seznámili koncem 50., začátkem 60. let, kdy já jsem pracoval jako novinář v rádiu a ona po těch peripetiích životních v novinách. Za první jsem byla komunistka, za druhé jsem byla Židovka, za třetí jsem strávila okupaci v Mexiku za čtvrté jsem měla za manžela Jugoslávce, to skoro stačilo na provaz. Tehdáž, říkala. Ale pak nastala doba rehabilitací a ona se stala novinářkou, kterou vlastně byla pořád, a tam jsme se seznámili. Já byl v rádiu, ona dělala v Im Herzen Europas. To je opravdu krásná věc, byly na to peníze, mělo to sloužit, bylo to na tu dobu progresivní, mělo to sloužit takové kulturní propagaci československé republiky směrem na západ. Nebyly to jenom přeložené texty, vycházelo to i anglicky, německy se to teda jmenovalo Im Herzen Europas. No a toho ona byla redaktorkou a potom až do roku 1968 šéfredaktorkou. A ten časopis měl opravdu úroveň a byť byl štědře financován establishmentem, protože chtěli udělat oko na západě, měli jsme úspěchy, třeba expo, psalo se i o Česku dobře, třeba i o Novotném, který v časopise Life vyhrál soutěž o nejkrásnějšího prezidenta. Takže tak jsme se seznámili, občas jsme spolupracovali a nakonec jsme oba dopadli dost špatně, já jsem musel opustit rozhlas, ona musela opustit ten časopis a nastala doba, kdy jsem pracoval jako učitel němčiny, protože jsem vystudovaný germanista, tak jsem na to měl papír a nebyl jsem nikdy v komunistické straně, což se ukázalo z mnoha důvodů výhodné, protože kdybych byl, tak bych byl vyloučen a nemohl bych učit. To v těch 70. letech, protože jsem nikdy v té straně nebyl, tak to byl takový paradox, že lidi, co byli vyloženě proti straně se měli líp, než ti co bývali komunisti. Ale tak já jsem dělal teda učitele na jazykové škole v Praze a ona se živila většinou tím, že dělala kabinové tlumočení, nebo překládala pod cizím jménem. A takhle jsme o sobě věděli skoro dvacet let a pak já jsem odešel do Německa coby diplomat a ona se začala znovu etablovat coby novinářka a jako autorka a to zásluhou vlastně NDR, takový paradox doby. Tady ještě pořád byla preskribovaná, postižená čístkou, ale v NDR si jí začali nějak všimnout a tam vycházely věci, které tady nevycházely. Tam začala mít úspěch, vydával ji Aufbau Verlag a takhle se vrátila zpátky do kulturního povědomí tady a začala pak vycházet tady, byť ona vždycky tvrdila, že není spisovatelka, považovala se za zapisovatelku svého života, který byl velmi bohatý na zážitky. Říkala, nejsem spisovatelka, jsem zapisovatelka, a taky se to dá na těch jejích textech doložit. Abych to zkrátil, vidíte, že to beru hodně ze široka, já

jsem byl v tom Německu, tam jsme se trochu ztratili z očí, já jsem ji párkrát pozval do Berlína, aby tam měla nějaké čtení nebo povídání, a ona potom vyšla ta Kavárna nad Prahou a popisuje ty lidi, se kterými se seznámila, nebo kteří tu žili a tak prostě přišla, ona vlastně s tou myšlenkou, ale to já jsem ji velmi v tom podpořil. Protože v Německu Literární dům skoro každé větší město má Literaturhaus, jsou různé, Berlín dokonce měl tři, jsou různě financované, a tam se děly různé věci, bylo to občas spojené třeba s nějakým knihkupectvím, byly tam sály, kde se dalo sedět a diskutovat pořádala se různá čtení a diskuze a besedy. A Praha nic takového nemá, tak jsme si začali říkat, jak by to bylo krásné, kdybychom měli pražský literární dům. A k tomu Lenka přidala, že by to měl být pražský literární dům autorů německých, ale takových, kteří pocházejí

TF: Z Prahy,

FČ: No, nejen z Prahy, ale z Čech, Moravy a Slezska. Tam jsme se trochu přeli, já jsem říkal, že ta Praha, jak začala v 90. letech pracovat společnost France Kafky, které teda byla dost dotovaná a soustředila se na Kafku a začal ten boom, podle mě je to trochu nevkusné, Kafka je všude. A Lenka to uznávala, ona znala ty ostatní autory z Prahy pocházející, některé osobně, ale třeba Kische a já jsem říkal, měli by tam být autoři, kteří psali německy v českých zemích, v širokém pojetí, aby to ukázalo, že jaksi tady žila vedle sebe kultura vznikající v našich kotlinách ale část psala německy a část psala česky a když nastal ten nacionalistický boj těch dvou jazyků a pak národů, když se to v první polovině 19. století zaostřilo, ale do té doby většina našich českých autorů psala německy a nic v tom neviděla. Božena Němcová uměla daleko líp německy než česky, slavný Karel Sabina, no prostě vůbec se to neřešilo, oni e považovali za občany této země a čeština se pozvolna etablovala jako spisovná řeč, číst ty naše básníky z 19. století, v době, kdy Němci měli Goetha, to je velmi smutné. Ale takže jaksi ukázat, že tady nebyla jenom vrstva pražských, soustředěná kolem jmen jako Werfel, Kafka a Rilke, a ta slavná jména, jsme se dodnes chlubil a je to takové specifikum literatury, že takoví národní velikáni jako je třeba Werfel nebo Kafka, že to vlastně byli lidé, kteří se nenarodili v zemi svého jazyka, ale že se narodili mimo, tady v Praze. Takže to byl jeden důraz, že to bude pražský literární dům, že bude připomínat tuhle skutečnost, že vedle sebe žili různé kultury a různé jazyky a že do toho zahrneme i autory další. Třeba Karl Heinz Straubel, ale byl to nacionalista, tak ten napsal velmi dobré romány v 19. století, kde líčí, jak se ti student s těma Němcema potýkali.

To byl Die Schlacht in Kuchelbad. Nicméně ten člověk uměl psát a bylo jich víc, tak to se nakonec akceptovalo a dodnes to tvoří náplň. Tak jsme si říkali, to bude výborné, nazveme to teda pražský literární dům autorů německého jazyka pocházejících z Čech

Moravy a Slezska, ne jen z Prahy, poukážeme na to, že ta Praha a německá literatura není jen to, že tu byl Kafka, protože ten se stal hrozně módním přes Ameriku a tím pádem se nakonec i naši mocipáni začali Kafkou ohánět a byla konference, říkalo se tomu Kafkovská, protože šlo o to, to nějakým způsobem včlenit toho stále slavnějšího člověka i do kontextu té české kultury, do té doby on byl za komunistů považován za autora rozkladného a degenerovaného a ani moc nevycházel. Některé věci vyšly ještě v době první republiky, třeba první překlad Zámku Pavla Eisnera vyšel někdy v roce 1938 a zajímavé bylo, to je málo známá skutečnost, že po dobu celého protektorátu, kdy tu byla přísná cenzura, spousta autorů tu nesměla být vydávána ani prodávána, židovští autoři, v Německu se pálily knihy. Tak celou tu dobu v některých knihkupectvích byl Kafkův zámek v překladu Pavla Eisnera. Jo vyšlo to v bílých knihách Topičových a málokdo to koupil, nikdo ho neznal. Já jsem si to jako kluk pořídil, ještě to mám, protože jsem měl zálibu v takové prostě dobrodružné literatuře o hradech a ta a já jsem myslel, že Zámek je něco takového, že se tam odehrávají nějaké strašidelné věci. Takže on byl natolik neznámý těm německým cenzorům, že tady nevadil. Normálně jste si ho mohla koupit i v roce 1944. Takže ale pak se stal zase takovou tou ikonou, kterou zaplavuje celou turistickou Prahu, včetně té podivné sochy za Májem. Takže prostě jsme chtěli tady toto mít. Tak to jsme ještě tak domlouvali, já jsem ještě byl v Německu a Lenka už tady měla svého nakladatele, a úspěchy a už to nebyla persona non grata, bylo to najednou móda číst Lenku Reinerovou. No a tak jsem se vrátil v roce 2001 a to jsme začali to opravdu řešit, aby se to realizovalo. A já jsem začal využívat svojí tehdejší pozici jako bývalý velvyslanec v Německu a známý v Německu a i tady, takže jsme začali uvažovat o tom, když už, tak nějaký dům. Ale kde? První pokusy byly dost bezradné, a demotivující, protože jsme všude s Lenkou narazili, jsme obcházeli různě po Praze, celebrity, já jsem dokládal, jak je to v Německu, v Itálii, ve Skandinávii, jak ty literární domy jsou vlastně výkladní skříní kulturních aktivit těch měst a dotovanou. V Berlíně tam tekly peníze do těch institucí, a že tady by to chtělo taky, protože jsme si říkali, dům je to krásná idea, ale kde na to vezmeme peníze? Tak jsme nejdřív začali obcházet pražskou židovskou obec, která je nejbohatší instituce v Praze, vlastní spoustu věcí. To byl vlastně další paradox, že ten židovský hřbitov byl celou okupaci taky přístupný, Němci ho nezrušili, Němci tady budovali, což je pro nás a pro židovskou obec velmi přínosný, oni měli za to, že v Praze vznikne muzeum vyhynulé rasy, takže s shromažďovaly umělecké poklady z celého protektorátu, až říše vyhraje, může tu být muzeum s hřbitovem a synagogami. Byla i synagoga na vinohradech, kterou vybombardovali to Američani, taky tam umřeli lidé. Prostě to tu mělo být a nacisti si představovali, že sem lidé budou jezdit z celého světa. Tak jsme chodili za židovskou

obcí za různými funkcionáři, ale pochodili jsme velmi špatně, jsme hledali, když jsme říkali, o co jde, tak se to líbilo, tak jsme říkali, že ale potřebujeme nějak začít. Chtěli jsme začít v té oblasti Prahy 1, jako v té době většina těch autorů žila tam, nežili třeba na Žižkově. No a oni vždycky, víckrát se nám to stalo, řekli, my bychom měli tady v Liliové ulici, krásný dům, potřebovalo by to rekonstrukci, ale říkali jsme si, to by nebylo špatný, lidi tam chodí, no a jak si to představujete. No tak potřebuje to velké investice, tak byste si to mohli zrekonstruovat, to byly miliony a pak se domluvíme na nějakém nájmu. Já jsem říkal tomu pánovi, některému z vrchních rabínů, tak počkejte, abychom si rozuměli, vy nám na to dáte peníze, abychom to mohli restaurovat? To vám nedáme, vy ty peníze někde seženete, zrestaurujete to, bude to krásné, my vám to pronajmeme, protože my nic ze židovského majetku neprodáváme. No tak říkám tak dobře, my to zrekonstruujeme za miliony a pak to budeme platit. Tak jsme zjistili, že tahle cesta nikam nevede, to není nic proti židovské obci, já nejsem Žid, Lenka byla, přišla kvůli tomu o celou rodinu, já si pamatuju na její klasický výrok „S židama si nic nezačíněj“. Tak jsme pak začali jinak, pomáhala nám třeba Masarykova Akademie, což je instituce v Hyberské ulici, tak trochu patřící k sociální demokracii, tam nám dávali tipy, kde bychom se mohli eventuálně umístit a obcházeli jsme spoustu lokalit, které by se třeba daly použít, a kde by byla jakási vstřícnost majitelů, že by nám to mohli nějak půjčit, byli jsme i několikrát na pražském magistrátě, kde si dodnes pamatuju, jak jsme byli u dnes nechvalně známého primátora Béma, tedy v té velké kanceláři jsme byli s Lenkou, vysvětlili jsme mu to a on byl horolezec, hodně pohyblivej a on lítal po té kanceláři sem a tam říkal, no to je báječný, to už tady dávno mělo být, tak jsem říkal pane primátore, to máte pravdu, v některých městech, v Římě to bylo i za Mussoliniho, a dodnes to tam je a v Berlíně a tak dále. No to bude báječný, napsal si to, nechal nám kontakt, tak Lenka byla taková optimistická, „tak vidíš, už to je, máme to“. Ale ukázalo se, že nic, že jenom sliboval, odkázal nás na nějakou kontaktní osobu, která nás pořád odkazovala jako že na příště, a že momentálně a nic. Tak to taky nikam nevedlo, tak jsme se obrátili na městskou čtvrť Prahy 1, tak že ta by mohla. Ale zase, sliby. No a takhle to šlo, byli jsme ve Vršovicích, na Letné, byli jsme, to bylo hned z kraje, to nám doporučila Masarykova akademie, jestli znáte Kavárnu Arco? Ta byla na rohu Hyberské a Dlážděné, a to byla opravdu kavárna, která měla historickou konotaci, že se tam scházeli pražští nejen Němci, ale scházeli se i s českými, protože tenkrát se žilo v kavárnách. A ta Arco tam pořád bylo, jenomže z toho byla jídelna SnB, patřilo to ministerstvu vnitra. A ministerstvo vnitra, představte si, že jsme jednali s ministerstvem vnitra o místě pro pražský literární dům, s takovým vstřícným úředníkem. Tak on říkal, no ale to je závodní jídelna, ale to by nevadilo, vy byste se stejně scházeli večer, večer

už tam nikdo není. Ta jídelna už funguje léta. No a takhle to šlo dlouho a to nás stálo hodně sil, od toho roku 2001 až do roku 2004 nebo 2003 jsme takhle procházeli Prahu, až jsme došli na Prahu 2, za doteď tam působící starostkou Černochovou, velmi ambiciózní. Na ni jsem tehdy přišel, poradili mi takovou pořouchlost, podívejte se, ona je hrozně ambiciózní, stará se o to město, o kulturu. Prostě rivalizuje s Prahou 1, tak byste mohl vyličít, jak dlouho hledáte, jak kdekdo sliboval a nic nedodržel a jak Praha 1 taky slibovala a nedodržela. No tak jsme za ní byli a vypadalo to velmi slibně, víte kde má Praha radnici na Míráku, tam má velký barák se sálem, tam byste mohli pořádát akce. No a měli jsme dojem, že zabrala a že ten projekt bude, a najednou přišla zpráva, že se tady nabízí možnost v Ječné 11, že tady byli nějakí notáři, měli tu kanceláře a že se o to uchází asi nějakí Vietnamci, kteří chtějí prodávat a jestli by se nám to třeba nehodilo. No ono to takhle ještě nevypadalo, ale říkali jsme si, že by to nebylo špatný, že do toho něco investujeme, třeba by nám někdo pomohl. A tak jsme to vzali a jsme tady a máme slušný nájem a mám dojem, že to není špatné místo. Ještě kdybychom mohli zaktivizovat ten dvorek, pár stolků, takže my tady jsme už od toho roku 2009. Udělali jsme ty úpravy, udělali jsme ten kabinet. Pak jsme sestavili ten první tým, který vedla Lucie Černohousová. A předtím jsme byli na Počíví v YMCA, tam nám poskytli prostory, tam jsme pořádali takový konkurz. A tam jsme sídlili, měli jsme tam schránku a pak jsme tam udělali konkurz.

Měli jsme na tom konkurzu plno zájemců, na prvním místě byla jedna slečna, ale ta se rozhodla, že zůstane v Liberci a na druhém místě pak Lucie Černohousová. A to bylo dobrý. Tak se o to uměla postarat, měla šmrnc, její osobní angažmá a jak jednala s lidmi, tak ta tomu hodně pomohla.

TF: No a ona byla vlastně placená přes Robert Bosch Stiftung.

FČ: No hele tyhle otázky toho financování, to vám řekne spíš tady Bára (Barbora Šrámková), než já, protože je to složitý, ze začátku jsme neměli žádný příjem. Taková představa, kterou se nám snažil představit Bém, že bychom se stali rozpočtovou institucí města, stejně jako má město divadla nebo výstavní síně. Takže jsme měli snahu se tam nějak zařadit, to by nám dalo nějakou základnu jak zaručit, že to bude fungovat. Ale to se nepodařilo, takže my jsme z velké části, měl jsem kontakty v Německu, že nás i Němci podporovali, což se mi jevilo dobře. (krátký telefonát). No, takže to financování bylo od začátku a dodnes je, to vám můžou říct i jiní, ale zpočátku jsme byli závislí na podpoře z Německa. Já jsem se znal velmi dobře s lidmi z Robert Bosch Stiftung, a oni to taky považovali za dobré a dodnes máme od nich peníze, i když ten projekt literární dům, který oni budou spolufinancovat, nemůže být pořád stejný. Kolik je hodin?

TF: Budou 4.

FČ: Takže já budu muset za chvíli jít. Čili, když tak se můžeme ještě někdy k tomu vrátit. Takže to financování si nechte potom vysvětlit od někoho jiného, ale je to vlastně pořád problém.

TF: A je ta podpora pořád spíš od Němců?

FČ: No, popravdě řečeno, je to z větší části, no tak my máme nějaký grant, jo a ještě jednu věc důležitou, samozřejmě jsme se začali zajímat, jak bychom se zapojili do fondu budoucnosti, což je velmi důležitá instituce, teď znova prodloužená, a tam máme trvalý příspěvek, musí to být na nějaký projekt, tak stejně jako Bosch Stiftung, takže peníze na naše projekty, které jsme tam museli uvést, tak tam jsme přišli na ten fond s tou myšlenkou, která visela ve vzduchu, ještě než jsme ten dům měli, že bychom měli kromě toho, co jsme chtěli, připomínat tu německou kulturu v našich zemích a konotacích s českými kulturními subjekty, a ne jenom literaturu, ale třeba i divadlo německé a výtvarné umění, takže bychom měli do toho programu zařadit i to, co ty literární domy mají, to znamená zprostředkování stipendijních pobytů. To v Praze tehdy taky nebylo, na institucionální bázi, tak to jsme vymysleli, to se dalo jako projekt pro ten fond budoucnosti a to dodnes běží, to znamená, že my můžeme garantovat ten počet lidí ročně, ty stipendisty z Německa, ale nejen z Německa, že by na to ten fond přispíval tisíc euro na měsíční pobyt, dejme tomu na 5 pobytů. Zároveň je ten stipendijní program spojen nejen s tím, že přijímáme, ale zároveň vysíláme. Mělo by to být reciproční, čili to taky funguje, celá řada autorů už přes naše stipendium byla vyslána do Německa, máme možnost posílat je do různých měst, do Hamburku, do Brém, tam funguje instituce Porta Bohemica, takže prostě toto funguje a problém je v tom, že když jsme jaksi dostali ty peníze, abychom to stipendium lidem poskytli, tak jsme jim ještě museli zařídit ubytování. Ale i to se řeší a vyřešilo a pro nás nejvíc atraktivní, mám občas i jiné možnosti, ale prostě se podařilo uzavřít smlouvu k užívání jednoho bytu v posledním patře domu Hlaholu na nábřeží. S nádherným výhledem na Hradčany a Vltavu, s jedinou nevýhodou, že tam není výtah, takže nějakého autora, který těžko chodí do schodů, tam nemůžeme umístit. To mi nahrála náhoda, že jsem se znal s lidmi, a to je dům, který není ani v soukromém majetku, ani restituenta, ani města, ale je to v majetku toho kulturního spolku Hlahol, a jim ten barák patří. A oni jsou to velmi kulturní lidi, takže ten nájem je velmi dobrý a tam ubytováváme prakticky po celý rok, teď tam budeme mít v březnu Litevce, funguje to tam, to je naše důležitá priorita. A stalo se víceméně populární, že dostáváme hodně dotazů, jestli by se ten který člověk nemohl stát stipendistům a v Německu se ta informace nějak rozšířila, že podmínkou jsou

alespoň dva vydané tituly a napsat nějakou esej, proč by chtěli do Prahy. No a přihlásilo se kolem 180 lidí, že by o to měli zájem. A jak sousedíme s Bavorskem a se Saskem, tak tam vzniká rivalita a Sasové chtěli ještě někoho poslat a my už jsme neměli kapacitu, tak Sasové řekli, tak to nevádí, my máme Stiftung des Kulturlandes Sachsen a když se domluvíme na nějakém saském autorovi, tak ty peníze dáme my. A mám dojem, že tohle budou chtít udělat i Bavoři. A Sasové už tady mají svoje zastoupení u Lužického semináře, což se zase moc nelíbí ministerstvu zahraničí, že si tu spolkové země dělají vlastní politiku. No a od loňského prosince tu mají zastoupení i Bavoři. V Michalské ulici, taky je to tam pěkně drahé, kam my se hrabeme. Takže ten stipendijní program je naším takovým parádním koněm a pak tady máme s těmi stipendisty vždycky nějakou diskuzi, pak to jsou různé věci, které děláme, to víte, přednáška, nebo setkání a tak dále, chceme pracovat s dětma. Takže zatím do tak funguje, peníze sháníme, jak se dá, prostě kromě toho fondu budoucnosti kromě Bosch Stifting a kromě některých, ale je to čím dál těžší s existencí německých firem, které se snažíme aktivně zainterесovat, aby nám nějak přispěli. Ale je to těžké, ty největší firmy už jsme pro ně moc malí, já jsem měl, dodnes má dobré kontakty s lidmi z Volkswagenu, Škoda v Boleslavi a oni mi řekli, no jo pane Černý, my podporujeme třeba český film. My podporujeme třeba český sport. A pražský literární dům, to není dost pozornosti. Tak nakonec došlo k různým anekdotickým příběhům, že nám z Mladé Boleslavi přijela dodávka plná počítačů, že to je dar, ale to byly vyřazené počítače, oni obnovovali tu síť a tak řekli tak uděláme něco pro pana Černého a pro nás to byl vlastně danajský dar. Takže máme občas příspěvky, třeba příspěvek ministerstva kultury, pak ty granty od města, některé ty subjekty jako RWE, které tu jsou, ale nejhlavnější příjem máme z toho fondu budoucnosti a hledáme další nadace, ale je to stálý boj. Tak já jsem toho nakecal moc, budu muset.

TF: Ale moc zajímavě.

FČ: Takže když budete mít dotazy, můžete se ještě poptat, kdybyste potřebovala něco konkrétnějšího. Tu myšlenku jsem vám snad vysvětlit, ta myšlenka zrála dlouho a než se dostala do té podoby, to je trochu zázrak. Jsem nebyl vždycky přesvědčený, že se to podaří, nebo, že to bude tak dobré. Dlouho jsme měli pocit, že budeme mít jenom takovou kancelář, na tom poříčí, ten bude vyřizovat ty věci a občas budeme moc něco uspořádat. Což je taky důležitý to nedělat všechno tady. Lucie třeba přišla tenkrát na začátku s myšlenkou, která se docela ujala, už je to pár let. Na Žižkově byl takový art hotel a my jsme měli kontakt na ředitelku a vymysleli jsme takový literární matiné pod názvem „kafé und kuchen“. A to se docela ujalo, když nám ten hotel dal k dispozici

prostory a my jsme tam mohli pozvat různé lidi, kteří u toho kafe a kuchen hovořili, nebo jsme to dělali tak, což byla taky hezká myšlenka, že budou lidé z pražské komunity číst nějakého německy píšícího autora, ať už Kafka, nebo Rilke, někdo méně známý, takže to docela běželo, hlavně v zimě, protože v létě lidi zase jezdí na dovolenou. Tak to teďka neděláme ale možná časem. A teď už opravdu musím letět.

TF: Děkuji mnohokrát.

Anhang C – Das Gespräch mit Markéta Mališová am 30. März 2015

TF = Tereza Fuková, MM = Markéta Mališová

TF: Nejdřív bych se chtěla zeptat především na Vaši společnost.

MM: No, co to je.

TF: No, co to je to zhruba vím, vznikla v roce 1990, a měla tři základní cíle, vydat dílo Franze Kafky česky, udělat sochu a potom udělovat cenu.

MM: No takhle úplně ne. Ten základní cíl byl toho Kafku navrátit do kulturního kontextu České Republiky. To byl úplně ten hlavní cíl, protože to určitě víte, to jste studovala, že Kafka tady byl poměrně hodně opomíjený, a bylo to hlavně kvůli politické situaci a kvůli komunistům, kteří tu vládli, takže to se taky dočtete třeba v díle Čermáka o recepci Kafkova díla, že to byly takový vlny, jako, protiněmecký v počátku, pak protizidovský za Hitlera, potom když už se Kafka konečně mohl trochu vydávat tak přišel únor 1948, tak to zase se nevydalo to dílo. Samozřejmě průběžně něco vyšlo, ale mluvím jako tak souborně, ačkoli v zahraničí už Kafka všude vycházel od těch 30. let, tak tady ne. A pak nastalo trošku po Liblické konferenci v roce 1963 zase jakoby se to stavělo na Kafkovi a jeho jaksi přijetí a sjeli se tu jako z celé Evropy v podstatě germanisté.

TF: To už jsem si trochu nastudovala.

MM: To už jste si taky nastudovala, no ale pak přišel 68. rok a zase nic, a vlastně od toho 68. do roku 89 snad vyšel tady Kafka jenom jednou v roce 83, když bylo sto let výročí jeho narození, tak to se všichni chytli, jako jim tenkrát nakukal pan doktor Čermák, že se sem ženou všichni germanisti z celé Evropy a že nic nevyšlo od Kafky, tak honem vydali jednu publikaci, byly to povídky, myslím že to nejdřív měl být Proces, ale ten pak nevyšel a vlastně byly to nějak povídky, ty se daly do výloh a pak zase nic. Takže pak až přišla teda ta 90. léta, kdy tak. Takže vlastně proto ta společnost vznikla, že Kafka vlastně v mé generaci byl vlastně dost tajený. Kdo k tomu neměl nějak přístup od rodiny, nebo se o to nezajímal, a nevyhledal si ho tak prostě nic. Takže to byl takový hlavní cíl té společnosti zase jako říct, představit a vlastně uvést, že to je opravdu jeden z významných, velmi významných spisovatelů a taky jako historie té doby česko-německo-židovské kultury, že po té válce vlastně Židi buď emigrovali, nebo byli vyvražděni, že jo, Němci byli vyhnáni a prostě ta Praha, která vždycky byla takový

nosič kultury, tak najednou nebyla. Tak. Takže trošku to chtělo vlastně i takhle tu připomenout a jakože tady takhle žili, tyhle ty tři hlavní

TF: Že tu vůbec něco takového bylo.

MM: Tak. Takže to byl hlavní cíl a teda v rámci toho, to z toho vyplývá, že bylo třeba přeložit Kafku zcela z němčiny do češtiny, aby teda lidi taky mohli číst všechno a nejen ty hlavní romány co byly přeloženy. Pak ten pomník, což si Kafka určitě zasloužil a dneska je to, když se tam půjdete podívat a uděláte si fotku do té práce, tak tam furt stojí prostě od pěveckých sborů z Kalifornie, po studenty, všichni se tam staví a fotí, má ohlazené ty nohy. No a pak jsme tedy, je zřízená ta cena Franze Kafky, ale jsou i jiné, je cena Maxe Broda, už běží literární cena. Takže vlastně ta společnost opravdu má za sebou spoustu takových významných projektů. Bienále Kafka Borges, se teďka už asi já teď nevím, po sedmé, doufáme, že se to dál podaří udržet, zas bylo mezi jako Kafka a, to už jsou ty věci jako nad, jako Evropa a Latinská Amerika, spisovatelé tady, ti významní a potom Kafka a tam zas Borges a z toho byla ta hlavička a spisovatelé známí Latinské Ameriky. Tak to je asi tak co bych řekla ta činnost, no jinak vlastně o činnosti se ta společnost postupně nadechovala a jako furt se řekla bych, příjemné rozpíná, takže třeba taky významný přelom byl v roce 2002, kdy jsme dostali od firmy Porsche jako dar privátní Kafkovu knihovnu. A to je opravdu cennost. Ono to sice není úplně originál, protože ten originál je myslím ve Wuppertalu, ale byl v Německu jeden antikvář, pan Herbert Blanc, který vlastně tu knihovnu zrekonstruoval podle těch původních vydání, jo, takže on našel stejná ta vydání, jako ta, co byla v Kafkově knihovně a já nevím, dejme tomu z 90%, 80% procent se mu to podařilo, něco taky ne, a tuhle tu knihovnu odprodal firmě Porsche, a ta pak ksi řekla, že to patří sem a hledala prostě vhodnou instituci, která by tady se o to starala, takže to tady za velké slávy a jako i podpory teda německé vlády Antje Vollmer a pan Blank, zástupci Porsche, ta knihovna jako nám byla věnovaná, my tu knihovnu dneska spravujeme a je to celý zdroj informací, ne že by se tu dveře netrhly, ale jezdí sem prostě lidi, kteří to zjistí, tak sem opravdu jedou. Jezdí, chodí zabídat, protože prostě, navíc k tomu ještě ten pan Blanc přidal, co v té knihovně nebylo, a bylo to celé vydání Krausova die Fackel a Hyperion. A já teď nevím, myslím, že zrovna ten Die Fackel snad ani kompletně není nějak v národní knihovně, jsem slyšela, jo, že to je docela vzácný, co máme Tak a u máme ještě knihovnu, normální, uživatelskou, která se zase zabývá Kafkou, pražskou německou literaturou, a pak tam taky najdete spisovatele, kteří i nějak souvisí s naší činností, jo že třeba když udělujeme tu Cenu Franze Kafky, tak tam taky prostě aspoň jednu dvě knihy. Ne že by to všechno, ale aspoň něco. Tak ta knihovna má asi něco

kolem 3000 svazků, tak to udržujeme. Takže jako to je opravdu, tak když vám to vyjmenovávám, tak sama jsem udivená, co všechno jsme už udělali, co všechno děláme a jak teďka na tom, jak teďka pořád rosteme, no rosteme, ale všichni si myslí, že jsme hrozně bohatá instituce, díky tomu, a my jsme hrozně chudá instituce. To řeším právě teď, teda to řeším, ale to tam psát nemusíte, že jsme chudí.

TF: Ne, to já tam nechci psát, že jste chudí, ale spíš by mě zajímalo, jak to vlastně s tím financováním funguje, nebo respektive, od koho nějakou podporu získáváte, protože třeba v pražském literárním domě mám dojem, že ta podpora přichází z Německa, ale z Čech naopak, že taková není, nebo aspoň v začátcích to tak fungovalo.

MM: No, jo a vlastně jsem vám říkala ještě další významný projekt je, že jsme byli ti, kteří v podstatě iniciovali založení toho literárního domu.

TF: K tomu jsem se chtěla dostat.

MM: No to si pak řekneme. To jako o tom se moc neví, ale je to tak.

TF: To právě mě taky hodně zajímá.

MM: No, takže když se podíváte na naše stanovy a na stanovy literárního domu, tak hodně věcí tam najdete podobných a to je prostě proto, aby ty stanovy se udělaly. Tam dokonce byly úplně stejné formulace, které jsem tenkrát nějak, ještě jak tam byla paní Lucie Černohousová, tak jsem říkala, to musíte aspoň trochu změnit, ať to není úplně to samý. Ale jako to si pak teda řekneme zvlášť. Vy jste mi říkala, vy jste mi teď dala nějakou otázku, s tím financováním. Podívejte se, financování, víte je to, já vám řeknu, jak to vzniklo. Samozřejmě po revoluci, to byla taková euforie, tady, takové instituce tu nebyly a najednou vznikla Společnost Franze Kafky a opravdu měla velký ohlas. Ze zahraničí i tady to podpořili. Samozřejmě Václav Havel, taková suita lidí kolem něj, pan Urbánek byl první předseda tady, to byl vlastně Havlův takový otec, nebo druhý takový rádce, jeden z nejbližších lidí, Günter Grass ze zahraničí, spousta takových lidí, to se dočtete na stránkách. A ta společnost měla právě podporu lidí, to tenkrát šlo z Rakouska, z Německa, tady byly Banky, které byly drženy, ředitelé byli většinou Češi, to nevím, jestli pamatujete, pana Salzmana, ty banky v rukách českých bankéřů, pak se to všechno různě schovalo pod Němce, pod Italy, takže, to byl taky takový dobrý krok, ti Rakušani to podpořili a ještě vlastně se v roce 2003 stal ředitelem novy pan Železný, byla to jeho myšlenka založit tu společnost, jeho myšlenka a asi 4 dalších lidí, mezi nimi byl Urbánek, Čermák, Ivan Vyskočil a možná jsem někoho teď zapomněla, nevím už. Tak a pan Železný se stal ředitelem televize Nova a založil tam Nadaci Nova. A ta nadace celkem pravidelně podporovala, jo z těch zisků Novy nadaci, a podporovali

dvě věci, jako podporovali nás a podporovali ještě nějaké sociální programy. Takže těch prvních deset let se té společnosti po finanční stránce vedlo dobře. Protože ti bankéři třeba podporovali vydávání těch spisů. Když si najdete první vydání těch spisů, tak buď je tam všude Komerční banka to hodně podporovala, česká spořitelna to podporovala. No, ale jak se to pak nějak přehouplo do toho roku, kolem roku 2002, 2003, pan Železný skončil v Nově, víte jak, takže tím pádem se tam všechno zatrhlo, přestali jsme být podporovaní Novou, banky získali spíš Němci, Italové, že jo různě se ty banky některé rušily, měly jiného majitelé, a třeba Komerční banka byla v rukou Francouzů a ty to vůbec nezajímalo. Takže od toho roku 2002 je to velmi složité. A od toho roku jsem tu taky já. Já jsem zažila tu dobu předtím, když se vydávala monografie Piesena, židovského autora, dodnes tu je, tak říkali, napiš panu Železnému, že nám chybí milion, ať nám pošle milion, tak nám poslal milion. Nebylo to tak, že bychom žili nějak rozmařile, ale šlo to lehce, ty projekty šly lehce. Nebo snáze. Taky jsme sídlili na staroměstském náměstí, tam se pronajímaly prostory, z toho se taky žilo. Takže já když dneska vidím tu dobu, jak se žilo, jako v pohádce, protože když jste měli zdroj, velké knihkupectví, z toho taky teda. To pak nakonec skončilo s panem Knížákem, nějakým sporem, ale to už jsou detaily. Protože to knihkupectví bylo v národní galerii. Ale teďka, od té doby se začalo shánět sponzory, už jako podniky a začaly se víc psát granty, protože do toho roku 2002 se téměř nepodávaly granty na státní instituce a ony možná ještě nebyly tolik rozběhnutý a na magistrátu. Takže financování dnes je velmi složitý. Teď jsem to zrovna řešila, to bych vám neměla říkat, protože je to současná situace, kterou jsem ovlivnila. Jako my se prostě každý rok účastníme grantového řízení, neustále píšeme dokola jako, opakujme, máme pořád stejný účet, pořád je to to, co to je, pořád děláme stejné pořady, a cena Franze Kafky a Bienále Kafka Borges, do toho samozřejmě se vedou taky jiné jako aktuální věci, výročí Kafky, děláme divadlo, zveme jiné umělce. Je to taková živá instituce. Ono se nedá s Kafkou pořád, nemůžete s Kafkou dělat 50 let, protože už je o něm všechno probádáno. Samozřejmě když někdo přijde s novým pohledem tak do samozřejmě rádi probádáme. Jako ta pražská německá literatura, ale my třeba tady uvedeme i současné autory, jako že se tím neřídíme, že bychom to důsledně udělali, protože to by zas nemělo publikum. Já nevím, tak vy studujete tu germanistiku, že jo, tak tady třeba působí z university Karlovy pan docent Stromšík a já jsem mu jednou, on má úžasný přednášky on už teďka teda nepřednáší, ale když jsme vydávali spisy a on to uváděl, to je tak hrozně zajímavý. Tak jsem mu jednou řekla, pojďme, uděláme tady cyklus přednášek a určit to bude navštěvované i studenty a on řekl, nic takového neudělám, protože by na to nikdo nepřišel.

(zvoní telefon, krátký rozhovor).

MM: Tak, kde jsme to skončily, já vám to nebudu asi říkat obšírně.

TF: U pana docenta Stromšíka.

MM: Jo a já říkám, to tady budou chodit studenti a on říkal, nebudou. Je to nezajímá. Že toho máte tolik ve škole, že prostě, je to takové specifické téma. Takže to financování dneska probíhá tak, že něco málo dostáváme od státu, od magistrátu a od ministerstva kultury. Ale tam je to prostě, víte, to záleží na těch grantových komisích. Buďto ty lidi zajímají jiný věci, nebo prostě. Mrzí mě, že prostě takových institucí tu není tolik s takovou rozsáhlou činností a má to prostě význam i mezinárodní. Třeba ta mezinárodní CFK, třeba letos to dostal čínský spisovatel LianKe a hned další den to byla první stránka NYT. A já si prostě říkám kolik institucí tohle dokáže. A přesto to prostě nehne. Ty grantové komise jsou jako dobrá zástěrka, že se ti ostatní, co to řídí, tím nemusí zabývat, komise rozhodla a někdy ani neví, jak. Takže my jsme letos dostali na roční činnost 50 tisíc korun. A pak vidíte, já samozřejmě přeju všem institucím, které dělají něco smysluplného, aby dostávaly víc peněz, mezi ty zrovna patří Literaturhaus, nebo Pen klub, jo to jsou takový jako, Pen klub, jo to je potřeba, podporuje to spisovatele, kteří jsou utlačováni a taky. MY bychom neměli být ponižováni každý rok tím, zvláště když se tu za 25 se nic nestalo, nikdo nic nezpronevěřil, neukradl, prostě není to nějaký pofiderní, takže si myslím, že by tyhle instituce měly nějaký základ dostávat. Třeba toho půl milionu jo, a my si k tomu musíme shánět zbytek toho rozpočtu jo, toho milion a půl, protože ten roční rozpočet je kolem dvou milionů. Je tady několik lidí, někdo dělá na částečné úvazky, máme tu knihovnu, někdo dělá ty programy, projektovat ty ceny, ty studentské, to zpracovat, s tím je opravdu práce, jo a potom, co se vlastně tady nikdo nezohlednil, co my do těch grantů píšeme, my nejsme vědecká instituce, my jsme kulturní, ale my jsme takový nárazník, pro každého z celého světa, kdo něco potřebuje, tak první, když si ťuknete Praha, Franz Kafka, tak my vyjedeme. Takže my tady máme opravdu denně, tak já nechci říct kvanta, ale pořád je neustále nějaký dotaz, který je třeba řešit. Těm lidem se musí odpovědět, jinak je ta instituce špatně vnímána. Ať je to z literatury, ať je to že někdo dělá venku představení, ať je to nějaká odborná přednáška. Teď se tady zrovna zabýváme BBC, připravuje hodinový pořad o Kafkovi, tak všechno je od nás. My jim dáváme tipy, ten se neozve, tak chtějí někoho jiného, tak chtějí zařídit to, prostě kde je, kde je byt, kde by se mluvilo o Kafkovi, prostě je to taková, tohle to, říkám, já to nemůžu furt do té komise chodit a říkat, prosím vás dejte nám peníze, protože my taky neděláme jen ty literární večery a tady prostě Zuzana má denně 30 mailů, na které je třeba odpovědět.

TF: Taková poradna.

MM: No, je to vlastně poradna, takové informační centrum. Takže musím říct, že co se týče peněz je to velmi obtížné. A jestli, chcete to vědět úplně detailně, tak ty finance, to vám potvrdí asi i jiní ředitelé. Z 90% záleží n osobních kontaktech. Kdybyste teď přišla a já bych byla hrozně ráda a řekla byste, já to chci po vás převzít, jo je to fajn, ale ať to má renomé, jaký, osobně s tím nehnete. Ať už lobing, je to vlastně, teď jsem to řekla ošklivě lobing, ale je to prostě, potřebujete zajistit ty peníze a je tady spousta. A to jsou peníze pro kulturu a nějakou hodnotu té země, ale my ty peníze nevyrábíme, my tu neprodáváme housky ani stroje ani letadla, prostě nic, je to opravdu, je to tak jako obtížný. No takže je fakt, že třeba PLD má v tom tu výhodu a je to dobře, že jsou částečně zabezpečení tím fondem budoucnosti a právě mají, asi ne přímou ale podporu z Německa, oni se právě zaměřili, a to jsme chtěli, trochu jinak, takže se od začátku zaměřili na ty pobyty těch spisovatelů, a to je dobře a zase tam to to Německo podporuje.

TF: To vyprávěl pan Černý, že měli žadatele z Německa a říkali, my bychom mu rádi vzali, ale už na to nemáme peníze, ale spolková země řekla, že to zaplatí.

MM: No a oni pak právě vezmou Čecha k nim, tam je to gró, té činnosti, tak taky samozřejmě se tam dělá cena, poezie pro děti.

TF: Recitační soutěž. A máte třeba nějakou podporu z Německa?

MM: No my jsme měli do nedávna právě to Porsche, které nám dala tu knihovnu, tak nás podporovala takovým opravdu úžasným způsobem. My jsme jim poslali každý rok dopis a oni nám poslali peníze. Ne nějaké ohromné částky, bylo to různé, jednou 5 tisíc euro jednou 10 tisíc eur. Když jsme celý dům zrekonstruovali, za evropské peníze, to byla úplná ruina, na to jsme dostali 9 a půl milionu, a oni nějak zapoměli, jakoby dostali jsme stoprocentní plnění, ale museli jsme si jako u všech grantů vzít úvěr, začít projekt, dokončit projekt a pak vám ty peníze pošlou. A to bylo hrozný, jsme si vzali úvěr, tady ta firma to musela udělat, a pak se to musí do určité doby vyúčtovat. A na co zapoměli, že na ten úvěr jsou úroky, a ty úroky dělaly asi 400 500 tisíc. A to jsou pro nás dost velký peníze. Tak jsme napsali Porsche, napsali, ukažte nám smlouvu, tak jsem jim oskenovala smlouvu a poslali peníze. Jako chci říct, že když ta podpora byla z toho Německa, tak takhle jednoduše. Že to je to, co by byl můj sen, aby to taky fungovalo v Čechách. Konec byrokratismu, vědí, kdo jsme, co děláme, pošleme jim pár obrázků z akcí, z loňského roku a oni nám pošlou peníze, žádné účtování, žádné jestli jsme to dali na honoráře, nebo na propagaci, prostě věděli, že děláme dobré věci, a že ty peníze neletí oknem na nějaké osobní ty.

A to samé když vydáváme knížky, když děláme něco česko-německého nebo pražskou německou literaturu, tak je přitom nakladatelství, to je dost důležité, vydalo dost knih a drží si dobré jméno, za cenu toho, že nevydává kuchařky a pak zase nemá peníze, ale když jsme vydali nějaké ty překlady, těch pražských autorů. A žili za Rakousko-Uherska. Tak napíšeme na ministerstvo kultury a školství to myslím je, do Rakouska tam jim napíšeme, že chceme vydat knížku, česko-německy, jestli by nám ji podpořili. Vyplníme tam jednu stránku, název, jméno, číslo účtu, vůbec nechtějí smlouvu s bankou. Úplně základní informace, oni odpoví ano, dáme vám dva tisíce eur, až knížku vydáte, pošlete nám dva výtisky a my vám pošleme peníze. A zase to je paráda, žádné vyúčtování, my dáme dva tisíce eur, tak dejte knížku, chtějí vidět, jak ta knížka vyšla, jak vypadá, a chtějí vědět, kdo to bude dělat a je. A tady granty, všechno se vyplňuje, kdy je valná hromada, jaký máme účet, kdo má plnou moc. A to děláme dvacet let. A furt nesmí být starší než tři měsíce. Jako, to je fakt,

TF: Směšný.

MM: Hrozný. A pak vám dají 30 000 na knížku. Takže ať to nerozebíráme do detailů, myslím si, že tyhle instituce to nemají, já to vím, jsem i v Pen klubu členku, v LH, vidím, že tyhle instituce to nemají lehký. Chvilí peníze mají, pak je nemají, chvíli se zadaří, pak ten šef může klidně spát a pak zase nemůže. A to je všude, a hrozně mě mrzí, že tady ta kultura není politika zaměřená na to, že by takový význam, těch opravdu bych řekla jak významný, ne státní, celospolečensky kulturně i politicky významné instituce, které mají dlouhodobou koncepci a jsou zavedené dvacet let a za těch dvacet let neměly žádné škraloupky, ty by měl ten stát, v tom rozpočtu milion není nic. Jsou důležité i jiné, i menší spolky, a tak dál, ale v to m prostě nějaký rozdíl je, je rozdíl když máte ND a spolek divadelníků někde, tak je taky důležitý, ale měl by být rozdíl v podpoře. Když my dostaneme 50 tisíc, tak pardon, ale mě to přijde jako až trapný. A když se pak dovím, že v té komisi sedí dva členové, kteří nás znají, tomu pak už vůbec nerozumím. A jeden pak napíše, že by u nás chtěl vydat knížku, a já jsem v tu dobu nevěděla, že je člen té komise, tak si říkám, co to je za svědomí, prostě buď je to zlobovaný, nebo lžou, nebo je jim to jedno, nebo si nedávají věci do souvislostí. Takže končím, tak je to.

TF: No já jsem vlastně částečně slyšela podobné věci i v tom literárním domu.

MM: Uslyšíte asi to samé.

TF: Podle mě je to hrozně těžký protože třeba ve škole se k tomu člověk vůbec nedostane. Pokud člověk uslyší o Kafkovi, ej to vlastně úspěch.

MM: Pořád jo? Záleží to na profesorech. Já teď to vidím, co děláme tu cenu, protože děláme procházky po stopách FK, jsou školy, co sem pravidelně jezdí, jedna bylo učiliště, ta profesorka na češtinu, říkala, je to maturitní cena a jeli sem. Nebo cena Maxe Broda, tam jsou tři místa a je to anonymní, až když se vybere, tak se podíváme, kdo to je, a jednou to vyhráli všechny tři z jedné školy, na Vítězné pláni v Praze a já je znám osobně. Já jsem si to ani nějak nedala dohromady, když to četli a pak volali, hele u nás to vyhráli, já na to koukala jako blázen, protože my na to nemůžeme sáhnout, my to organizujeme a fakt to bylo zase o té profesorce, Janě Podzimkové, která je k tomu vede, a když má šikovné žáky, vede je k tomu psaní, a taky říká, někdy to ty studenty nezajímá, no, tak to je. Tak jako já si nemyslím, že se kvůli Kafkovi zboří svět, ale my to tak nevnímáme, ale pro to zahraničí je to důležité. Třeba speciálně Kafka, jako celá pražské německá literatura, jsou mezi nimi významní autoři jako Rilke, ale ten Kafka, ale jsem zaslechl jeden názor, jeden z vůdčích lidí pražského magistrátu chce udělat Prahu moderně a chce zbavit prahu Kafky, že je to zastaralé. A opravdu, že ji musí prezentovat moderně, ten blbý Kafka, ale já nevím, čím to chtějí nahradit. V tom zahraničí zní 3 jména – Havel, Kafka, Dvořák. Co lidi vnímají, co znají. Ani neví, kde ležíme, ale vědí Praha a tohle. Ale s tím bojuju já furt. Takže financování. Úplně jednoduše bych řekla, že financování neziskových institucí je u nás velmi složité. Takhle, neziskových kulturních, protože neziskových sociálních, to jde. To každý peníze na dětské hřiště, na postižené děti, to není problém a mají pocit, teda z privátní sféry, je to samozřejmě potřebné, ale ta kultura je na tom mnohem hůř.

TF: Mně to přijde jako hrozná škoda z toho ohledu, že víceméně nikde v ČR ty možnosti nejsou, dá se to využít regionálně a přijde mi to dost nevyužitě.

MM: To téma.

TF: No, co já jsem měla zkušenost ze škol.

MM: Jste se k tomu moc nedostaly. A odkud pocházíte.

TF: Já jsem chodila dřív na Zatlanku, akorát jeden rok jsem byla v Německu, tak třetí rok nevím, co se dělo, ale tam aktivní jsou, nevím, jestli to nebylo s vámi, vydali knížku o pražských německých autorech myslím.

MM: No, to bylo před pár lety, to bylo s paní Glosíkovou, jo to bylo něco, jo to byla Zatlanka, to nebyli autoři, to byli přímo lidi, to mělo velký úspěch. To jsem si říkala, ta kniha vlastně nebyla v distribuci, bylo to jenom u nás a pak se možná do distribuce dala. Ale úžasná. Není to úplně encyklopedie, získávali informace, kde mohli, ale úžasná, i já jsem se dočetla věci, které jsem nevěděla. Takže záleží vždycky na přístupu.

TF: Záleží na těch učitelích.

MM: Tak já se nesmím moc vyčerpávat, mě nějak zlobí hlasivky, tak za chvíli přestanu mluvit.

TF: Já myslím, že bychom mohli přejít.

MM: Já jenom jde jeden člověk, já mu jdu říct, že tady mám návštěvu. (krátký rozhovor)

Tak, co máme dál. Co tam máte. Tak teda tu spolupráci s PLD.

MM: Takhle tak, jak to bylo. Ta myšlenka, jako Lenka Reinerová, měla ten, už dávno, protože ji vázalo přátelství s E. Kischem, že by se vytvořil dům německé literatury, vlastně ona chtěla muzeum, a pak nějak byl František Černý a Lenka Reinerová a někdy tak kolem roku asi 2002, 2003, já už nevím, jak

T: Pan Černý říkal, že začali někdy, když se vrátil z Německa, takže po roce 2001,

MM: A on se vrátil kdy?

T: On se vrátil 2001.

MM: Protože ono to bylo takhle. Že já jsem vlastně FČ nějak přemluvila, aby vstoupil do SFK do výboru, on nechtěl, nechtěl žádné funkce, že bude jenom v recepcích. A nějak jsem ho poprosila a on vstoupil od výboru, nějak se tam nějaké místo nějak uvolnilo, nebo co, ale já teďka vám neřeknu ta data přesně. Jako Lenku R já jsem znala, jsme se znaly někde, ne tak blízce, nějak jsme se skamarádily. Ale musela bych zapátrat v paměti, kdy to přátelství začalo, ale ona k nám chodila, možná i ten František, a seděli jsme v Maislovce a LR k nám chodila, ona si nás nějak oblíbila prostě. A vždycky přišla, zvolala, a říkala, já jdu k vám, já přinesu perníčky a vy Markéto uvaříte kávu. Jo, a teďka přišla, tam jsme byli v podkroví a vždycky si sedla a tak jsme si podívali a ještě jsme tehdy hodně posílali pozvánky poštou, tak jsme plnili pozvánky, tak ona si s náma sedla a plnili jsme obálky, a byly jsme skoro samé holky a bylo to hrozná sranda, takže jsme tam byly s Lenkou a dělaly jsme nějaké pořady, pak jsem ji jednou seznámila s Lustigem, to bylo pro mě nečekané, že se neznali, tak se chtěli seznámit, tak tam u toho stolu se sešli a začali vyprávět, tak jsem si říkala, to není možný, to nemůžu slyšet jenom já, já jsem sezvala všechny holky, tam co seděly, pojd'te poslouchat taky, protože si říkali, každý zažil v jinou dobu něco jiného, takže jsme si říkali, pojd'me z toho udělat představení pro studenty, a dělalo se to myslím v divadle ABC, po celý odpoledne, kdy jsme to udělali, je jsme pozvali na jeviště, už to sice nemělo ten pel jako u toho stolu, ale bylo to stejně dobrý. A tam bylo několik náhod s tou L. A ta mi pořád vyprávěla o

tom domě, že by to chtěla, a bylo mi ukázat ten Kischův dům, tam já jsem chodila kolem něj, že tam by to chtěla, tak jsem zjišťovala, tam to nešlo, protože to bylo už privátní. A pak se stala taková zvláštní věc, že můj muž měl výstavu v Gerbrunnu, a bydleli jsme u nějakých Holzheuerových. A spali jsme tam v pokoji, kde nám ukázali knihovnu, já tam byla jako doprovod. A u koukali jsme, že mají českou literaturu, do němčiny přeložený. A asi půl roku na to mi Lenka říká, prosím tě, mně někdo napsal, nějaká paní chce sem věnovat knihovnu a jmenuje se nějak, a mě se to, Německo, kolik má lidí (zvoní telefon, krátký hovor). Tak, co jsme to říkali, s tou Lenkou. Takže jsme seděly, bylo tady dříve kavárna, Dolce Vita, ta Lenka říká, já bych ten dům, tak říkám, Lenko, tak ten dům založíme. Ale to se nedá jenom tak. A ona chtěla to muzeum. Tak to založíme, ale musí to mít nějaký právní rámec, nějak oficiální, ať to může mít nějaké peníze. A tak to vzniklo a bylo to vlastně František já a Lenka, tyhle dva tu myšlenku už dlouho měli a já je k tomu nějak přiměla, protože oni nevěděli, jak prakticky, a já jsem zase s těmi zkušenostmi v té společnosti, přišla do toho paní Jana, dělala s Františkem v Německu, jak se, no prostě udělal se výběr, ježiš jak se jmenuje, já jsem strašná skleróza, dali jsme zkrátka dohromady výbor, každý co znal nějakého právníka, a ten právník pak doporučil, že by to měl být nadační fond, takže se založil pražský literární dům, Jana Šepková, ta vlastně obíhala, samozřejmě inženýrka, byla to konzulka, tak ta obíhala všechny ty právní věci, vlastně se to scházelo u nás v té Maislově ulici, ten výbor a tam se to dávala dohromady, byli první členové, byl tam Jan Binar, tak ten později vystoupil, tak ten dal první příspěvek, jsme museli založit nějaké peníze, nějaký vklad aspoň 3000, 1000 dala společnost, 1000 asi F, a seděl tam Jan Binar a říkal, já jsem dostal zrovna honorář, tak já vám dám 1000. To bylo takové spontánní. No takhle to vznikalo, nějak právně asi rok, a potom jsme a samozřejmě tomu hrozně pomáhal FČ, protože měl ty kontakty v Německu a věděl, že kdyby něco takového bylo, že by to podpořil Robert Bosch Stiftung, ti to podporují dodnes, ale museli to mít kam podporovat, nějak oficiálně. Takže RB, podpořil i ten vznik, a potom najednou, že by to mělo mít někoho, protože se to dělo od nás a při té naší práci tam nějaké zápisy, tak se pak udělal konkurz a z toho vzešla LČ, která ty začátky neměla lehké, začalo to fungovat jako nadační fond, muselo to mít nějaký program, nějaké prostory, a die Brücke v té budově byla kancelář a teď tak pomaličku, někdo dal počítač, a tak, ale to know-how šlo od nás ze společnosti, ta Lucie u nás trávila dost času, protože ona studovala hudbu, takže k nám chodila na lekce pražské německé literatury do knihovny, a my jsme jí dávali knížky a ona to získala taky, protože ona byla u toho Bosche na té stáži, vlastně ze začátku tam byli ti stážisti a ten Bosch to tak podporoval. Že vlastně ty lidi, co u něj tam dělali, pak věděli, že budou pokračovat tady, ale tím pádem to bylo

úžasný, protože věděli, že bude aspoň na nějaký minimální plat, a na nějaký tužky a takový, kancelář byla zdarma na telefony, a teď to takhle se to postupně, a pak se to rozjíždělo jako nějaká instituce. No ta Lucie tam byla asi 8 let,

T: V roce 2012 skončila.

MM: No tak 8, 9 let, a udělala tam kus práce, to byly dva tři roky a pak už to dělala sama, se to opravdu oddělilo. Jako my jsme tomu původně dělali i účetnictví, to šlo přes nás, takže to všechno vzniklo na těch základech té společnosti. No a vždycky Františekův sen byl, aby se to spojilo dohromady. Tak třeba jednou se to stane. Tak u nás je hlavní téma Kafka, ale pražská něm. Lit. To byla pořád. A tam je to pražská německá literatura a míň Kafka. Ale to je dobře, oni jsou zase víc zaměřeni na ty pobyty, taky dobrý ta funkce toho literárního domu. Vlastně pak se hrozně dlouho vymýšlel ten název, protože Lenka chtěla muzeum, tak se vymýšlel ten název, pak že to nechtěli, tak se nakonec vymyslel ten dům, což si myslím, že to je název dobrý z hlediska propagace. Tak tak to bylo s Literaturhausem. Takže některý věci děláme společně, ale zas teď jsme tak propojení, že František je tady, já jsem tam.

T: A máte třeba nějaké společné projekty, nebo jste propojení spíš tak po formální stránce?

MM: Je to fajn totiž, má to jednu zásadní věc, že literární dům se zaměřuje tady na německy mluvící občany, a tak jsou i ty pořady hodně v němčině a k nám zase chodí lidi spíš na češtinu. Ne výlučně, taky máme někdy, ale spíš my jsme na českou hovořící většinu a oni na německou, takže to je dobrý, že to má i jiný, co se týče germanistů stejný, ale chodí tam i lidi co působí v Čechách a jsou Němci, ale jinak v podstatě jak to sleduju ten program je podobný. Ne úplně věcně, ale uvádí knížky, k těm knížkám mají pořady, jsou tu němečtí autoři, pak večery těch stipendistů, tak jako jo, je to fajn a zase je to prima, že oni jsou opravdu spíš zaměřeni na to Německo, a z Německa víc podporování.

T: Takže vlastně dá se říct, že PLD vznikl, dá se říct, oddělil se?

MM: To se nedá říct, že se oddělil, ale byl iniciován. Jeden z iniciátorů byla SFK, to vám potvrdí František i David do toho byl přizvaný, a pak se vytvářel ten výbor. Já, Lenka Reinerová, František Černý, Jana Šepková, a pak tam byli ti další, Jan Binar, spisovatel, myslím, že tam svého čau by i Tomáš Kafka, nebo nebyl, to si nejsem jistá, pak tam byli různí, kteří už dnes zemřeli, ale jsou nějak k tomu Německu spjatí, pan doktor Eis, a pak tam byl ještě jeden politik, ten pak taky odstoupil. Byly tam i některé starší osobnosti, které třeba ze zdravotních důvodů tam odstoupili. A ze zdravotních

důvodů vyloženě, že nemohli chodit třeba na zasedání. Ale vzniklo to, vzniklo to prostě na bych řekla, bylo to takhle iniciované tou společností a mnou teda, protože já jsem to společnosti řekla, že by to bylo dobrý, jsem dělal konkurenci, ale vzniklo to na základech té společnosti, tak bych to řekla.

T: Ještě by mě zajímalo, protože třeba na stránkách pražského literárního domu se jako zakladatelé uvádí Lenka Reinerová, František Černý a Kurt Krolop.

M: No, Kurt Krolop je předseda společnosti, takže ono to bylo vlastně daný jako Kurt Krolop, který je oficiální zástupce, já jsem ředitelka centra, a to centrum je součástí té společnosti. Takže samozřejmě Kurt Krolop k tomu patří, to nemůžeme opomenout, ale Kurt nebyl z počátku tam, byla to spíš postava, za tu společnost. (Paní Mališová později vysvětlila, že v době zakládání Pražského literárního domu se Kurt Krolop dlouhodobě léčil po mrtvici).

T: Mně ještě napadlo, tedy ještě zpátky ke společnosti, vlastně už jste to zmiňovala, že pro společnost Franze Kafky jsou spíš Češi jakožto cílová skupina, ale jakou byste třeba měla představu ideální cílové skupiny.

MM: Naše cílová skupina, pro koho to děláme? MY převážnou většinu pořadů děláme v češtině, která se týká té pražské německé literatury, takže opravdu je naše cílová skupina spíše česky hovořící lidi, nebo bilingvní lidi, jako není to zaměřené třeba na německou menšinu tady žijící, jo? Ale, není to výlučné, jako jak jsem říkala, my spolupracujeme se spoustou institucí, s Brücke/Most, které jsou německé, takže některé pořady děláme dvojjazyčně, česko-německy, ale většina je jich česky, tak bych to řekla. Většina je jich česky, ale třeba když jsou tu nějací hosté z Německa, tak je to pak vždycky dvojjazyčné. To ne že bychom to dělali jenom česky. Já si myslím, v tom je ten rozdíl, pražský literární dům, ten je když si to vezmete, myslím si aspoň, že tam je větší část těch pořadů německy, nebo německo-česky, když je překládají, a u nás je většina v češtině, ale některé taky překládáme z němčiny do češtiny. Takže ne, že bychom to zaměřili jenom na český publikum. Tam to je opravdu víc na tu němčinu, že spolupracují třeba s německýma školkami, to jaksi vyplývá z té pražské německé literatury, že žili tady a psali německy, takže většina těch pořadů se uvádí samozřejmě v češtině. Ale já myslím, že to takhle je správný, třeba je plno lidí, co to zajímá a německy nemluví. A kolikrát to necháme, jsou třeba pořady, kde je možné tak i tak, jako úžasná v tomhle byla Lenka Reinerová, která ta mluvila chvílku česky, chvílku německy, a volně přecházela při takovém večeru, volně řekla dvě věty česky a dvě věty německy, tak to je fajn. Ty lidi třeba německy umí, bych řekla, že umí, ale je podle mě snazší to vnímat v té češtině, ty složitější témata. Takže někdy i přijdou, je tady někdy i

večer, se zeptáme, chcete, aby to bylo překládáno? Chcete, aby to bylo německy? A ty lidi vždycky zvolí spíš ten překlad.

T: Přece jenom, když je to čeština, ten první jazyk, tak je to příjemnější.

No, a kdybych se tak zeptala výhledově do budoucna, tak se budete držet toho, co děláte, nebo třeba něco většího plánujete, nebo?

MM: Tak, ono se těžko plánuje něco většího, když každý rok bojujete, abyste měla na to, co zatím děláte. Samozřejmě, že v loňském roce jsme třeba mimo udělali, Petr Handke dostal od nás cenu, a byl tady jeden kluk, co vyhrál cenu Maxe Broda, pak tady pracoval jako dobrovolník a docela šikovný, studuje práva a zajímal se o divadlo, takže si tu zinscenoval jednu hru Petra Handkeho, vlastně s absolventy DAMU, takže to je třeba taková věc, pro to jsme otevření taky. Tady je sál dole, pódium, takže taková nějaká menší hra se dá realizovat. Takže tak nějak já furt hledám možnost, jak přitáhnout více mladých lidí, protože samo o sobě pražská německá literatura dneska mladé vůbec nezajímá. Kromě toho, co to studují, to není téma.

T: No on se k tomu člověk ani moc nedostane.

MM: Nedostane, takže já se to snažím ten program dělat tak, aby se tady sešli, aby to bylo co nejširší obsahově, ale že to stále s námi souvisí. Například, my jsme tu měli cyklus malířů, kteří v té době tvořili, to udělali paní doktorka Jenišťová. To bylo hrozně zajímavé, nebo tohle to divadlo, to už tady několikrát dostali prostor, občas tu zazní hudba, snažím se, aby ten program byl kulturní, nějakou tu spojitost se vždycky snažím najít, i když je to krkolomné, ale že opravdu nelze vystačit jenom s tématem Kafka, jo, a ta literatura Praha, to chce něco úplně něco jiného.

T: Takže do budoucna možná více mladých?

MM: No, to jo.

T: No já nevím, protože na škole, se vlastně k tomu ani na té germanistice se vůbec nedostali k tomu, že tyhle instituce fungují, takže kdo přijede a není z Prahy a nezajímá se o to, tak ani nezjistí, že takové instituce vlastně fungují.

MM: Tak teďka třeba tady jsou dvě, teď byla odložena, přednáška, třeba pan Doktor Čermák, to je, taky už to jsou lidi, kteří už tu dlouho nebudou. Musím teda říct, nevím, až tady tihle lidi nebudou, na koho já se budu obracet, protože někdy dostanu taky úplně bizarní dotazy, tak Josef Čermák je člověk, který to zná, nebo aspoň na to navede. Ti se tím Kafkou zabývají, teď jsem dostala takovou banální otázku. Mí volal David Vávra z Divadla Sklep, vlastně já jsem jedno divadlo iniciovala, „Piš, Kafka, Piš“ a oni z toho

točí nějaký film, a potřebovali něco s pojišťovny, Kafka pracoval, že jo, ty důležitý léta v té pojišťovně úrazové, dělnické, a ta byla potom zrušená, teda nebyla, dál pracovala, ale já jsem nevěděla, co s ní bylo dál. Jestli teda jiná taková neexistuje a myslela jsem, že se nikam nepřeklopila a poradil mi pan Čermák. Že byla zrušená a že ten archiv té pojišťovny převzal ROH a tam někdy v 50. letech nějaký úředník, dal všechno skartovat i s těmi zápisky a poznámkami od Kafky. Jak zůstalo pár těch torz, tak to jsou takové bizarní věci, že konec Kafkových rukopisů má na starosti ROH. No a to já bych těžko vypátrala. Je to pitomost, ale v takové té celistvosti. Jako moje vize do budoucna bych si hrozně přála, aby pokud možno ta společnost zůstala, dělala ten základ, co si vytyčila před těma 25 lety, aby ho dělala dál, dneska k tomu má tady prostě tohle sídlo vybudované, které teda není naše, my jsme v nájmy Prahy, ale je to na dlouhodobý nájem, a protože to celkově stálo 17 milionů ty úpravy a byla by škoda, kdyby nám to nezůstalo, protože to jsou samé knihy, knihovny, dole sál, tady knihovna a je to v tom centru, patří to sem, protože tady Kafka žil, je to přesně ta oblast, kde se nejvíc pohyboval okolo, chodí se lidi, tady jinak je, protože se rekonstruoval ten dvorek, výstava trojjazyčná, česko-německo-anglická, životopisná, lidi to studují, názorná a fotografie, když tak se můžete jít nahoru podívat, tam je to teď nesourodě daný a prostě aby to fungovalo dál. A jako kdyby se trochu jako to finančně zlepšilo, dalo by se dělat víc projektů, pro lidi naše i zahraniční, že by se dalo zorganizovat různé výlety i mimo Prahu. Po těch stopách. Myslím, že Kafka zůstane tématem pořád, Dostojevského taky nevymažete, já nevím, prostě Albert Camus taky ne, to tak zůstane, že ta města budou spjatá s těmi spisovateli a prostě máme ten obchod, samozřejmě, že jsou tam upomínkové předměty a futrály na brýle, ale ti lidi to prostě zajímá a když jsou v té Praze, tak si aspoň něco malého chtějí koupit, jako vzpomínku na něj, že tu byli. Kupují teda i knihy, ale nakonec si říkám, že knihy v překladech koupí ve svých zemích, ale tady něco prostě, to tak je. A tady teda toho Kafku všichni hledají v tomhle okolí. Se vždycky ptají, jestli to je jeho rodný dům, tak říkáme ne, za rohem. Tak nevím, jestli jsem vám dost dobře odpověděla. Jinak tu pracují dobrovolníci, taky právě z řad různých, od vás, nebo z kulturologie, nebo třeba z ekonomie, a takhle třeba tady šel jeden student z univerzity do knihovny, a říkal, jak viděli Společnost Franze Kafky, že tu měl praxi, tak jim to usnadňovalo to. A třeba ten další, tak to mám radost, když se sem lidi vrací.

T: To já bych se taky hned přidala, ale teď škola, já jsem byla takhle dobrovolník v organizaci, co umožňuje studentské pobyty, tak to je úplně jiná oblast, ale je to taky nezisková organizace a víceméně si to platili ti studenti pro sebe, takže se s tím taky trochu bojovalo, ale je to hrozně zajímavé se do toho dostat, jak to funguje.

MM: Jo, já si myslím, že pro tu další práci je to vždycky důležitý. Tady se dělá spousta zajímavých věcí, ale taky je tu spousta úřední práce, takže to opravdu jako je to takový svůj svět. Který funguje na jiné bázi, než ten komerční, a samozřejmě se člověk musí chovat trochu nějakým komerčním způsobem. Tím, že máme to knihkupectví a vydáváme ty knihy, tak to jako pomáhá, ale ne moc, jako na takovém malém knihkupectví, to je vůbec zázrak, že tady je, to kdyby se tady mělo uživit, tak tady není ani hodinu. Tady ty obchody, to jsou šílené nájmý, jenomže tam prodávají věci, kde jeden kabát stojí dvacet tisíc. Tady prodáte pohled, tady není tržba ani za půlku kusu nějakého trička, jo když prodáváte třeba triko za pět tisíc, tady třeba někdy se stane, když ti lidi nechodí, tak to je třeba 800 korun, tak to nepokryje ani mzdu té prodavačky, stejně takový, že my tu jsme jeden z takových jako lidských obchodů, tady byla naproti ještě trafika, tu zrušili, pak tady je ještě antikvariát, jinak to je prostě samý luxusní obchod, a tady ale chodí i normální lidi, a ti si tu nemají, ti to projdou vlastně jako skanzen, a já nevím, nějakí Číňani bohatí a Japonci si nakoupí ve Vuitonu, ale za těma židovskými památkami sem chodí plno lidí, tak to jsou naši zákazníci, ti normální. No a pak sem chodí lidi, kteří opravdu chtějí nějakou knížku, kterou vědí, že u nás dostanou a jinde by ji sháněli. Ale my nemůžeme konkurovat normálnímu knihkupectví. Protože žádný novinky, to my tady neprodáváme, i bestsellery, ne že bych nechtěla, ale na to není místo, je to specificky zaměřená oblast. Tak já nevím, jestli jsem vám s něčím pomohla, jestli jsem vám byla užitečná, jestli máte cokoli, tak se můžete zeptat.

T: No ještě bych se chtěla zeptat, jestli máte nějaký mediamonitoring, jestli bych mohla nahlédnout.

Anhang D – Das Gespräch mit Natascha Grilj am 9. Juli 2015

NG = Natascha Grilj, TF = Tereza Fuková

NG: Ich habe für sie Materialien vorbereitet, die sie zum Zitieren benutzen können, das können sie einfach mitnehmen. Wir sind jetzt auf zwei Lokationen und deswegen ist es ein bisschen kompliziert. So, das ist das Auslandskulturkonzept 2015. Das gebe ich ihnen mit, und da habe ich jetzt beim räumen einen alten Artikel gefunden zu 2011. Das war das vorher gehende. Dann das ist ein Prospekt über des Außenministerium, weil wir gehören zum Außenministerium, da ist noch ein Prospekt von Belvedere und da falls sie es mitnehmen wollen, das ist ein Zeitschrift über das diplomatische Corps in Wien. Jetzt werde ich vorschlagen, dass Sie sich bei mir setzen, ich habe die Fragen, und ich habe schon angefangen ein bisschen zu antworten, aber ich habe leider so viele Termine, und ich war gestern bei Dienstreise, und deswegen habe ich gedacht, wir machen es einfach zusammen und ich schreibe ihnen die Stichwörter und schicke es ihnen per Mail. Dann haben sie das auch schriftlich und auch die Aufnahme.

So, können sie kurz beschreiben, was das österreichische Kulturforum ist?

Das österreichische Kulturforum ist ein Teil der Botschaft und das ist sowas wie größere Kulturabteilung der Botschaft. Das ist anders bei anderen Länder, zum Beispiel Goethe Institut ist ganz getrennt von Außenministerium.

TF: Aber sie gehören dazu.

NG: Wir gehören zum Außenministerium, also ich bin im Bestand des Außenministeriums, wir sind so zu sagen Teil der Botschaft, was an sich große Vorteile bringt, weil wir auch die Infrastruktur der Botschaft nutzen. Wir sind jetzt hier im Gebäude, wir haben auch enge Zusammenarbeit mit den Kollegen, andererseits sind wir nicht so flexibel, wie zum Beispiel das Goethe Institut. Wir haben auch ein eigenes Budget, aber sie (Goethe Institut) sind nicht so im Ministerium verankert, sie sind selbstständig. Aber es bringt Vor- und Nachteile. Es sind insgesamt 29 Kulturforen weltweit, Kulturforum ist größere Kulturabteilung, und in restlichen Kulturforen, die wir haben, gibt es meistens einen Kulturrat oder einen Kultur und Presse Rat. Hier in Prag weil wir ein Nachbarland sind, ist natürlich das Kulturforum sehr groß und es ist sehr wichtig. Und sie haben sich bestimmt unsere Homepage angeschaut da können sie dann auch unsere Aufgaben und so sehen, da steht alles drauf. Das werde ich ihnen jetzt gar nicht wiederholen. So habe ich damit ihre Frage beantwortet, was das Kulturforum ist?

TF: Ja ich glaube. Also wenn sie jetzt sagen das Nachbarland, ist das ÖKF in Prag größer als in einem nicht Nachbarland?

NG: Genau. Weil die Nachbarländer sind einfach wichtiger als die weiter weg. Natürlich haben wir in den anderen großen Ländern auch zum Beispiel in Moskau, aber das sind nur 2 Kollegen. Wir sind insgesamt 7 hier. Und wir haben auch eigenes Haus. Sonst sind sie in der Botschaft drinnen, aber Prag ist besonders wichtig für uns, weil es eben ein Nachbarland ist und wegen der gemeinsame Geschichte und die Nähe. Wir haben so viele gemeinsame Projekte und gemeinsame Interessen und Kooperation, dass es einfach wichtig ist, dass wir hier sind.

So: Auf ihrer Webseite lautet es, dass Sie einen kulturellen Austausch zwischen der Tschechischen Republik und Österreich fördern. Ist dieser Austausch beidseitig, oder eher in eine Richtung gerichtet?

Ja, im Prinzip ist es so. Unsere, meins Amtsgebiet ist Tschechien, das heißt, ich präsentiere her in erster Linie österreichische Künstler, österreichische Musiker, österreichische Wissenschaftler, österreichische Literaten.

TF: Ich frage das halt, weil im Goethe Institut ist die Aufgabe deutsche Kultur zu präsentieren, statt die tschechische nach Deutschland zu bringen.

NG: Wer bringt die tschechische Kultur nach Österreich oder nach Deutschland, das sind unsere tschechische Kollegen, zum Beispiel, da habe ich ihnen aufgeschrieben mein Counterpart so zu sagen, ist das tschechisches Zentrum in Wien, also es gibt diese tschechische Zentren überall. Und das ist der Doktor Krafl Martin. Der Doktor Martin Krafl mit dem ich guten Kontakt habe ist zuständig für das Österreich und die Schweiz und er präsentiert tschechische Künstler, Wissenschaftler, Maler und so weiter. Das heißt jedes Land präsentiert seine eigene. Das ist das Prinzip, das ist auch logisch. Allerdings ist es so, dass wenn sich tschechische Künstler und wenden, oder tschechische Wissenschaftler, dann versuchen wir zu helfen. Wenn wir helfen können, helfen wir, wenn wir nicht helfen können, dann verweise ich immer auf den Martin. Sie können dann bei Martin auf der Homepage schauen, was er, wie er seine Aufgaben definiert hat. Also wir sind in erster Linie hier die österreichische Künstler zu präsentieren, Brücken zu bauen. Aber das ist natürlich ein weiteres Feld, wir haben verschiedenste Möglichkeiten.

TF: Hat das ÖKF die Freiheit über die Organisation von den Veranstaltungen, oder ist dies von Österreich geregelt?

NG: Ich habe Ihnen dieses Auslandskulturkonzept gegeben, Auslandskulturkonzept 2015, da ist das Konzept drinnen. Im Prinzip, die Grundkonzepte macht Österreich, macht das Außenministerium. Das ist die Auslandspolitik. Aber, wir haben die Freiheit, hier vor Ort gemäß lokalen Bedürfnissen selbst unser Programm zu gestalten. Weitestgehend. Slowenien hat andere Bedürfnisse als Tschechien oder als Russland. Das heißt wir schauen dann, was ist am wichtigsten für das Land in der Zusammenarbeit. Aber wir müssen Projektanträge stellen, für jedes Projekt, die in Wien genehmigt werden. Da müssen wir reinschreiben wann, wo, was, warum wir glauben, dass es wichtig ist für die österreich-tschechischen Beziehungen, und wie viel es kostet – Reisekosten, Honorare, Kosten für Prospekte, Kosten für Hotel. Das müssen wir reinschreiben und die finanzielle Seite muss von Österreich abgesegnet werden. Ich habe ein Budget und innerhalb von diesem Budget kann ich mich bewegen. Schwerpunkte werden von Österreich gesetzt, oder zum Beispiel was wichtig ist, irgendwelche Jahrestage. Nächstes Jahr haben wir 100. Todestag Ebner-Eschenbach. Dann haben wir zum Beispiel besonders gern, oder besonders wichtig für uns sind verbinde Persönlichkeiten, das heißt zum Beispiel eben aus der Vergangenheit Loos, Ebner-Eschenbach, Klimt, und aus den heutigen Zeit Stavaric, Abbe Libansky, oder Persönlichkeiten, die in beiden Länder wichtig sind.

TF: Welchen konkreten Partner hat ÖKF in Tschechien?

NG: Das ist natürlich eine sehr große Frage. Wir haben einerseits, die Ministerien - Außen-, Schul- Kulturministerium, dann eigentlich alle Universitäten, Galerien, Museen, Einzelpersonen, dazu kommen 8 Österreich-Bibliotheken, das können sie auf der Homepage schauen, was das ist, und 11 Lektoren. Besonders wichtig sind für mich die Universitäten – in der Zusammenarbeit. Weil mein Zielpublikum sind eben junge Tschechen, möglichst natürlich Intellektuelle, aber auch alle andere. Wir haben zum Beispiel Bücher, literaturwissenschaftliche Bücher über Kafka sind nur für eine ganz bestimmte Leute, für Germanisten, für Literaturinteressierte. Aber zum Beispiel das Bohemia jazzfest, wo die junge Gruppe Kompost 3 präsentiert wird. Die sind für ein breites Publikum. Die sie für jegliche Jazzinteressierten, junge Leute, egal welche Bildung. Aber für zum Beispiel Sachen, die im Kulturforum stattfinden, das sind zum Beispiel Vorträge, Präsentationen, Lesung, da sind in ersten Reihe Germanisten, Österreich interessierte, ganz breit gesagt, Historiker usw.

TF: Gibt es Projekte, die zusammen mit verschiedenen Partner entstehen?

NG: Wir haben insgesamt 170 Projekte voriges Jahr gehabt und 320 Veranstaltungen. Wahnsinn, ja, wir müssen wieder zurückgehen, aber das geht so schwer. Das heißt fast

jeden Tag eine irgendwo in Tschechien. Die meisten davon haben wir mit tschechischen Partner. Wir machen sehr viel mit Universitäten, zum Beispiel Karlsuniversität, die Germanistik hält bei uns regelmäßig Vorträge und wir stellen unsere Räumlichkeiten zur Verfügung, zum Beispiel auch für Bohemia jazzfest. Mit großen Musikpartner, Prager Frühling. Österreich Bibliotheken. Das Konzept ist, dass sie sowieso im Tschechischen Bibliotheken verankert sind, es ist nur ein kleiner Teil. In erster Linie haben wir tschechische Partner. Es ist auch wichtig die Zusammenarbeit, wir wollen nicht da stehen und so, jetzt machen wir Veranstaltung und kommen die Leute oder nicht. Wichtig ist dass wir unsere tschechischen Partner einbeziehen, weil nur dadurch kommt es zu einer langfristigen Zusammenarbeit. Das ist das wichtigste. Und jede Veranstaltung ist anders. Wenn sie unsere Programme durchblättern, können sie sehen, wie anders sie sind. Die Zusammenarbeit ist auch immer verschieden. Oft ist das Projekt von Anfang an in unseren Händen gemeinsam mit unseren Partner, oder ganz in unseren Händen, oft ist es eine finanzielle oder logistische Unterstützung, oft eine lose Zusammenarbeit oft eine sehr enge Zusammenarbeit es ist ganz verschieden, ich kann es ihnen nicht sagen. Ich könnte nur konkret an Beispielen sagen, wie es ist.

TF: Existiert zwischen den österreichischen Kulturforen Zusammenarbeit?

NG: Ja, meistens regional, aber eher haben so enge Zusammenarbeit jene, die weiter gelegen sind, zum Beispiel Peking und Tokio arbeiten häufig zusammen. Wenn zum Beispiel ein Künstler in fernen Osten fährt, dann ist es oft einfach wegen den Kosten her. Von den Flugkosten her. Dann ist es auch logisch, dass er in Peking auftritt, und noch in drei Orten in China, weiter fliegt nach Tokio und dann vielleicht noch Singapur oder so, also lokal. Oder zum Beispiel, ich habe das oft gesehen an Balkan gesehen. Die Künstler sind nach Laibach gekommen, dann Zagreb, Belgrad und so weiter. Und wir haben die Zusammenarbeit, wir können uns meistens auch, wir tauschen uns immer wieder aus und es gibt einmal jährlich eine Auslandskulturtagung in Wien. Da kommen wir alle zusammen, besprechen wir die Schwerpunkte, kriegen neue Idee, neue Programme werden vorgestellt. Also wie gesagt eher regional, ich habe zum Beispiel mit der ÖKF Warschau manchmal zu tun, wenn Künstler sind, die via Tschechien nach Warschau fahren. Aber meistens ist die Zusammenarbeit hier nicht so wichtig, weil die Wege so kurz sind. Es kann ein Künstler innerhalb von vier Stunden von Wien herkommen. Was ich vielleicht hier noch einfügen darf, dass wir auch EUNIC haben, das ist eine Zusammenarbeit der ausländischen Kultur Institute in Prag. Das heißt momentan bin ich sogar Präsidentin, jedes Jahr wechselt die Präsidentschaft und wir versuchen mit unseren Kollegen in Goethe Institut, Italienischen Institut, Französischen

Institut , portugiesisches Institut hier in Prag ein Zusammenarbeit aufzubauen. Wir haben auch einige tolle Projekte, wie zum Beispiel Literaturnacht, Designblok, der Tag der Sprache, usw. das können sie alles auf der Homepage finden. Das ist dann wiederum lokale Zusammenarbeit ausländischen Kulturinstitute. Das ist sozusagen die andere Seite.

TF: Wird das Kulturforum komplett von Österreich unterstützt (finanziell)?

NG: Ja. Wir bekommen ein Budget von Wien aus von Außenministerium, jedes Kulturforum bekommt einen gewissen Betrag, dieses Jahr mit Pilsen haben wir gefragt, ob wir ein bisschen mehr haben können, und innerhalb dieses Betrages müssen wir arbeiten. Das heißt die Botschaft hat kein Geld, das Geld haben wir. Jährlich, bisher Gott sei Dank gleichgeblieben, in den letzten Jahren, es wurde nicht gekürzt, also die Sparstift, aber wir fürchten, dass es vielleicht in der Zukunft passiert.

TF: Also ihr habt das Geld aber es musst immer bestätigt werden.

NG: Ja, genau. Ich kann es ihnen zeigen, wie es aussieht. Das sind die Anträge, das ist die Genehmigung. Das schaut so aus. Das ist das Projektantrag September bis Dezember, da schreiben wir Ausstellungen mit genauen Kalkulationen, oder zum Beispiel Workshops, die wir mitfinanzieren, Vorträge, Symposien, Literatur, es ist natürlich ein internes Dokument. Zum Beispiel Lesereise Veve Kaiser. Die Veve Kaiser kommt in Oktober und wird in Troppau, Olmütz, Prag, Pilsen lesen, das ist eine ganze Lesereise. Honorar für Lesungen, Reisekosten, Honorar Moderation, Garderobe und Aufsicht dort. Das ist dann der Betrag und der Betrag wird bei uns in ein Buchhaltungssystem eingetragen und sobald die Genehmigung kommt ist es freigeschalten. Und dann können wir über das Geld verfügen. Wenn wir mehr, also mehr sollten wir nicht brauchen, aber es gibt ein kleiner Spielraum, wenn wir weniger brauchen, dann geben wir das Geld sobald das Projekt abgeschlossen ist, geht das Geld zurück nach Wien. Und das Geld können wir dann später benutzen. Lange Nacht der kurzen Texte. Das sind verschiedenste Veranstaltungen, in Prag, in Brünn, die sind über ganz Tschechien verteilt, Aussig zum Beispiel, verschiedenste Sachen, wir haben auch ein ganz kleines Budget, wo wir ganz kleine Ausgaben, zum Beispiel einhundert, zweihundert Euro, wo wir freiverfügen können. Einen Topf für kleine Projekte, über das Geld können wir frei verfügen. Alles andere muss von Wien genehmigt werden.

TF. Wenn ich noch fragen darf. Da organisieren sie wirklich Veranstaltungen über ganzes Tschechien, überall.

NG: Ja, überall. Wie kommen die Veranstaltungen zustande, das ist ganz verschieden. Zum Beispiel sind wir die Initiatoren, wie bei Veia Kaiser, wir sagen, wir möchten, dass die Veia Kaiser, die aufstrebende junge sehr gute Schriftstellerin ist, wir fördern vor allem junge Leute. Der Handke der braucht keine Organisation, außerdem er kommt ehe nicht, Jelinek kommt auch nicht. Wir fördern vor allem junge Leute, die Veia Kaiser ist 26, wir sagen sie ist es gut, die hat gute Kritiken, gute Bücher, wir wollen, dass sie in einigen Orten liest. Und dann schreiben wir die österreich-bibliotheken an oder irgendwelche Universitäten und fragen, möchten sie eine Lesung organisieren, wir zahlen, und sie brauchen nur zum Beispiel in Aussig nur zu Verfügung stellen einen Saal, organisieren die Übernachtung, oder manchmal machen wir es, machen die Bewerbung vor Ort. Manchmal kommen die tschechischen Partner auf uns zu, also zum Beispiel eine Universität sagt, in diesem Semester lesen wir viel von dem und dem, könnten wir den nicht einladen. Oder ein Festival in Jihlava, ein Malerfestival sagt, wir möchten diesen österreichischen Maler einladen, aber uns fehlen noch Tausend Euro. Also so ganz finanzieren, tun wir es nicht. Aber wir können die Reisekosten übernehmen, oder Hotelkosten übernehmen. Und wir finanzieren die Hälfte. Und so kommt es zu Stande. Jede Veranstaltung ist anders. So, wir haben eben, es wird komplett von Außenministerium finanziert.

TF: Wie wird die Tätigkeit des Kulturforums in Tschechien rezipiert (die Anzahl der Besucher der Veranstaltungen, die Medien)?

NG: Wir haben in der Galerie jährlich ca. 7000 Besucher. Ich weiß nicht, ob sie schon da waren, können sie unsere Galerie?

TF: Ich weiß wo das ÖKF ist, aber in der Galerie war ich noch nicht.

NG: Gehen sie auf jeden Fall hin, weil da kriegen sie dann einen Eindruck, wie es ist, und gehen sie auch in den ersten Stock zu meinem Kollegen, zum Bibliothekar, sie können ihm auch irgendwelche Fragen stellen, also das ist an Jungmannplatz, da haben wir unsere eigene Veranstaltungen. Das heißt aber der Saal, das ist ein Mehrzwecksaal ist für ungefähr für 80-100 Personen. Das heißt wir können dort kein Konzert für 3000 Leute. Das ist am Jungmannplatz 18. Dann haben wir insgesamt, laut Statistik, ungefähr 148.000 Besucher jährlich.

TF: Also das sind alle Leute, die die Veranstaltungen besuchten.

NG: Ja, das ist für 2014 von 2015 haben wir es noch nicht. Von Veranstaltungen des ÖKF, zum Beispiel, wir finanzieren dieses Monat österreichische Filme in Karlovy Vary, dann zum Beispiel, das sind Filme, Kompost 3 tritt in Pilsen, Domažlice, Tábor

und Prag, in Prag werden das sicher etliche hundert Besucher sein. Dann das Sommerkino, Tanz, da haben wie auch viel, weil in Sommer haben wir wenig Literatur. Im Sommer haben wir einfach wenig Literatur, weil die Universitäten zu sind. Also die Veranstalter, wenn wir selber nicht dabei sind, schicken uns die Zahlen. Und das kommt in die Statistik. Das heißt wir haben ca. 148 000 Besucher von Veranstaltungen in ganz Tschechien. Bei manchen Veranstaltungen sind 20 Leute, bei Workshop. Bei anderen sind 300. Jedes Projekt ist anders. Wir drucken 3000 solche Monatsprogramme für jeden Monat und dazu haben wir einen elektronischen Newsletter, auf denen können sie sich bestellen, weil dann kriegen sie entweder auf Tschechisch oder Deutsch. Dann sind wir natürlich auf Facebook und wir haben die Homepage. Pro Jahre haben wir ca. 500 Medienreaktionen, das heißt wir sind irgendwo in der Zeitung.

TF: Diese Programme, die werden dann über verschiedene Universitäten oder Bibliotheken verteilt?

NG: Ja, ungefähr 500 verschicken wir, an Universitäten, Österreich-Bibliotheken, Galerie, auch Privatpersonen, das sind meistens ältere Leute, die ältere Menschen, die interessiert sind an den Veranstaltungen und die mit Newsletter und so weiter nicht so gut sind. Alle unsere Lektoren bekommen sie, die Lektoren bekommen 2, weil sie es dann immer aufhängen. Die eine Seite ist immer ein Plakat, und auf der andere sind die Prospekte. Es ist so konzipiert. Also die hängen dann auf überall. Wir verschicken dann fünf- sechshundert in Tschechen und der Rest liegt dann auf. Bei österreichischen Kulturforum, ich habe gestern zum Beispiel ein Vortrag in Poděbrady gehabt, da war ein Sommerkolleg der deutschen Sprache, da habe ich welche mitgenommen und verteilt. Oder ich gehe zu Veranstaltungen, und nehme sie mit. Sehr gerne nehmen die Künstler welche mit, natürlich die Künstler, die da drin sind, für die ist das natürlich eine tolle Referenz, das heißt für die Kompost Leute werde ich sicher 20 Stück mitnehmen, die Schriftsteller, ebenso die Veranstalter, zum Beispiel Náměšť nad Oslavou, da ist ein Konzert, die kriegen dann 10 Stück oder so. Und ich finde, die sind an sich sehr schon, wir haben uns überlegt, ob wir sie auf Grund von Sparmaßnahmen aufhören sollen, sie zu drucken und ich habe immer wieder Leute gefragt, und alle sagen: Nein! Tun sie das nicht, ich möchte das Druckprogramm haben. Wir möchten es aufhängen, wir wollen nicht die Newsletter ausdrücken. Ich selbst bin eher ein Newsletter-Mensch, also ich bekomme die Newsletter von was weiß ich, Goethe Institut, schau mir das durch, kopiere mir raus, was mich interessiert, stelle es mir gleich ins Kalender und ich habe es dann. Wie gesagt, unsere Lektoren, die haben alle einheitlich gesagt, dass sie den Druckprogramm haben wollen. Und es kostet nicht so

viel und die Arbeit mit den Texten haben wir sowieso. Die Texte gehen dann gleich in den Newsletter, bei uns ist alles zweisprachig, einfach aus Respekt zum Gastland, und es gibt viele Leute, die das gern in einer oder anderen Sprache lesen.

TF: Sind die Besucher eher Tschechen oder deutschsprachig? (Haben sie eine konkrete Zielgruppe)?

NG: Die Besucher sind beides. In Kulturforum, das sehen sie, wenn sie das Programm ein bisschen durchschauen, dann ist es oft nur auf Tschechisch oder nur auf Deutsch, dann hängt es davon. Für die Germanisten sind die Veranstaltungen natürlich auf Deutsch, die wollen nichts anderes. Oder auch jemand, der nur für zwei Monate da ist und nicht so gut Tschechisch kann. Andererseits, haben wir einige Veranstaltungen nur auf Tschechisch, für die Tschechischen und dann haben wir auch einiges gedolmetscht.

TF: Also vielleicht je nachdem, für wen das bestimmt ist.

NG: Genau. Alle germanistischen Sachen, meistens nur Deutsch, wenn um Gesellschaftskritik geht, dann zweisprachig und sonst viele Dinge nur Tschechisch, besonders in den Regionen. Ich meine die Sprache ist nur bei den Buchlesungen wichtig, Musik, da ist es egal. Bei den Ausstellungen immer zweisprachig. Wie gesagt aus den gleichen Gründen. Zielgruppe: an sich die intellektuelle Jugend, Multiplikatoren, zum Beispiel Lehrer sind für uns sehr wichtig, eben unsere Lektoren usw. Und sonst, also zum Beispiel Musik: breites tschechisches Publikum. Oder auch ausländisches. Manchmal kommen auch die Deutschen oder irgendwo an der Grenze kommen die aus Polen oder so. Ich war vorher die Kulturrätin in Slowenien, da sind zum Beispiel in Maribor sind viele Gäste aus Graz gekommen zum Beispiel. Oder aus Grenzgebieten, aus Ungarn. Also wir haben zum Beispiel einen tollen österreichischen Autor in Maribor präsentiert und da haben die Grazer gesagt: zu uns kommt er nicht, dann fahren wir da hin. Haben sie noch Fragen?

TF: Mir ist noch eingefallen, kann man irgendwie sagen, ob dann mehr Veranstaltungen auf Tschechisch ist, oder auf Deutsch?

NG: Ich glaube mehr auf Tschechisch. Wenn ich unsere Veranstaltungen anschau, also nur auf Deutsch ist meistens eben die Literatur, oder Workshops, und wir haben vieles auf Tschechisch, vor allem in Regionen. Ich kann es nicht genau sagen, aber wenn ich nachdenke haben wir mehr Veranstaltungen auf Tschechisch. Also ich habe zum Beispiel, ich lerne Tschechisch und habe leider überhaupt kein Zeit, also wenn ich bei einer Diskussion bin, da nutze ich die Gelegenheit und höre zu, wie auf Tschechisch

diskutiert wird. Ich glaube es ist mehr Tschechisch. Und wenn ich daran denke, was der Martin in Wien macht, eher zweisprachig auch.

TF: Es macht auch Sinn. In dem Land, nicht alle können die Sprache.

NG: Ja. Wie gesagt. Wie fragen auch manchmal, wir haben manchmal auch Dolmetschen vorbereitet und fragen, aber wenn das ganze Saal sagt „nein, wir können alle Deutsch“ oder „nein es können alle Tschechisch“, dann lassen wir es dann, weil es flüssiger ist. Das Dolmetschen erschwert es immer ein bisschen.

TF: Und arbeiten sie auch mit Prager Literaturhaus oder Goethe Institut zusammen?

NG: Ja, Prager Literaturhaus ist ein sehr wichtiger Partner für uns. Heute am Abend haben wir nämlich die Lesung von der Verena M. Die ist eine Stipendiatin, das ist eine Österreicherin und wir helfen bei der Finanzierung auch. Auch bei der Bewerbung, das ist wichtig. Das ist ein ganz wichtiger Partner. Der Herr Stecher, und wir haben meistens mit Frau Šrámková zu tun. Dann zum Beispiel das Kafka Museum, dann Goethe Institut sowieso, also in Sachen Literatur meistens diese Häuser. Also die sind uns keine Konkurrenz, das ist sogar der Gegenteil, ich bin überhaupt jemand, der das blöd findet Konkurrenz einzubauen. Ich sage immer, wir schmeißen unsere Ressourcen zusammen, unsere finanziellen auch personälen und dann machen wir was. Wir besprechen uns auch bei der Termine immer ab. Also ich versende und die Frau Šrámková schickt uns ihre Termine, so dass wir möglichst nicht, es passiert immer wieder leider, an einem Tage beide was haben. Wenn das passiert, dann versuchen wir es zeitlich zu verschieben, zum Beispiel das Literaturhaus fängt um 17 Uhr an, wir machen um 18 und wenn das Goethe Institut auch noch was hat an diesem Abend, dann schaut man, dass sie es um 20 Uhr machen und wir gehen zu allen Veranstaltungen. Eine sehr gute Zusammenarbeit, eine extremgute Zusammenarbeit haben wir natürlich mit dem Goethe Institut und mit der Schweizer Botschaft. Wir kooperieren sehr stark bei der Buchmesse, beim Filmfestival und auch bei kleineren Sachen. Zum Beispiel in Pilsen kooperieren wir jetzt auch. Wir stellen auch den Schweizern manchmal unseres Haus zur Verfügung, wir haben mit dem Direktor von Goethe Institut eine extrem gute Zusammenarbeit, auch innerhalb von Eunic. Und dass sind also die deutschsprachigen, die sehr gut kooperieren.

TF: Also da macht man eigentlich auch keine Konkurrenz. Das kommt eher zusammen als deutschsprachige Länder.

NG: Ja. Und wegen der Termine schauen wir auch dass wir uns nicht in die Quere geraten. Wir machen es auch mit Goethe Institut. Meistens sind die Termine noch nicht

ganz fix und wir verstellen sie sehr einfach. Also es ist eine sehr, sehr gute Arbeit, es passt, wir helfen uns gegenseitig. Wir machen auch im Literaturhaus vor allem bei der Lesungen der Stipendiaten und bei der Stromovka Veranstaltung. Das machen wir auch gemeinsam, da finanzieren wir auch mit. Und auch kleine Sachen. Immer wieder, also Buchpräsentationen auch. Wenn wir zum Beispiel keinen Platz haben, wenn eine Ausstellung aufgebaut wird, dann fragen wir, ob wir das da machen können und das macht man. Gut. Haben sie sonst noch fragen? Sonst können sie mir immer schreiben.

TF: Das ist alles. Vielen Dank.

Anhang E – Das Gespräch mit Tomáš Moravec

TF = Tereza Fuková, TM = Tomáš Moravec

TF: Já jsem teda trochu se pokoušela nastudovat něco o Goethe Institutu, a zaujalo mě, že vzniknul v roce 1990, což jsem i vyčetla, že to byl východ, že se sem nedostali dřív.

TM: No to určitě, GI se zpravidla otevíraly jenom v demokratických zemích a prostě před tím rokem 1989 by to bylo komplikované. Ale byl to první, tuším, GI, který se po pádu železné opony otevřel na východě.

TF: Přímo tehle v Praze?

TM: Přímo tehle v Praze a pak už to šlo hrozně rychle. Varšava byla taky hrozně rychle, ale vlastně bylo jako velmi rychle rozhodnuto, že Praha má strategický význam. Nevím, jestli znáte tu strukturu, celý ten Goethe svět je dělen na 13 regionů.

TF: Tak to vůbec nevím, to mi prosím řekněte.

TM: No ono to je vlastně síť, celosvětová síť kulturních institutů, které tak trochu fungují podle pravidel diplomatické mise. Máte to prostě rozdělené na jednotlivé regiony, a vždycky v tom regionu je nějaký institut, který je nadřazený těm ostatním. Takže z těch 13 celků, my se nacházíme v regionu středně-východní Evropa, Mittel-osteuropa, a ten pražský je centrum. A to je vlastně dáno tím historickým významem Prahy a vlastně koneckonců toho vztahu k Němcům, česko-německé vztahy a koneckonců i tímhle domem. Protože tohle byla po celou dobu trvání východního Německa východoněmecká ambasáda. Tady to skutečně probíhalo tak, že východoněmečtí politici odešli, zůstalo po nich úplně všechno a přišla západoněmecká politika a západoněmecká kultura.

TF: Takže tady v tomhle domě jste od začátku.

TM: My jsme tady více méně od začátku. Já mám tušení, já jsem tady nebyl, ale že ještě měli nějaké pobočky jinde, že to chvíli trvalo, ten dům se přestavoval, muselo to projít hodně náročnou rekonstrukcí a v podstatě se tady pořád něco děje, ještě to není úplně u konce, teď zase přemýšlíme, jak zatraktivnit naši knihovnu i za cenu nějaký přestaveb třeba, ale do dneška ten pražský Goethe Institut je centrem toho středoevropského regionu, střevo-východoevropského, což znamená, že ten ředitel, který tady sídlí, je zároveň vlastně nadřazeným ředitelem pro Slovensko, Maďarsko, Polsko, Slovinsko a celé Pobaltí.

TF: A co se týče toho vývoje, šlo to nějak najednou? Nebo začaly třeba jazykové kurzy a potom se to přidávalo.

TM: S tou historií, určitě se to rozvíjelo, my jsme dneska hodně velký institut, na ty jazykové kurzy byl hlavně v těch 90. letech kladen velký důraz, dneska samozřejmě taky. Kolegové mi vyprávěli, že při započetí každého trimestru tady stály ohromné fronty, protože každý se chtěl učit ten jazyk a ta jazyková práce byla skutečně nejdůležitější. Kurzy, stipendia, zkoušky, certifikáty, to rozhodně. Postupem doby nám začalo sílit to druhé oddělení, což je programové, kulturní, které připravuje celou řadu akcí a od začátku se tu etabluje také ta knihovna, která dnes poskytuje i informace a přiváží sem hosty, takže se trochu prolíná s tím programovým oddělením. Ale myslím, že od těch 90. let máme stran práce s veřejností takový malý deficit, že všichni nás znají, ale znají nás primárně jako institut, který učí německý jazyk, ale už není úplně vidět to, že nejsme jenom jazykovka. Lidé, kteří už se učí německy, nebo o Německo mají zájem, tak to ví, ale myslím, že úplně laické veřejnosti, když řeknete Goethe Institut, tak řeknou, kurzy. A my řekneme, to je taky knihovna a různé filmové festivaly a divadelní festivaly a výstavy a spousta dalších věcí.

TF: Tak já bych navázala, když jste mluvil o těch médiích, tak o vás se asi zajímají spíše česká média, německá se o to tolik zajímat nebudou.

TM: Tak v Německu to není potřeba, my jsme tady pro ten český trh, děláme všechno nebo většinu dvoujazyčně, samozřejmě komunikujeme i s německými médii, pokud máme co sdělit, nebo pokud se děje něco výrazného, co přesahuje region, ale primárně se snažíme být partnerem pro česká média a šířit ty informace po Čechách. Tiskové zprávy vydáváme taky občas v němčině, protože tady taky jsou korespondenti. Ale to se týká spíš takových oficiálních věcí, jako že, teď zrovna minulý, nebo už předminulý týden jsme vyhlašovali nejlepšího učitele němčiny, na ambasádě. Takže to se všechny kulturní organizace, které mají něco společného s němčinou, s Německem spojí, to je pak logické, že hlásáme i do světa, Češi našli svojí nejlepší učitelku němčiny pro tenhle rok.

TF: A dalo by se nějak definovat, co je vaše cílová skupina? Asi tedy chcete zaujmout všechny...

TM: Ono se říká, že cílová skupina všichni je nesmysl. To je prostě pravda. My máme různé segmenty činnosti a ty se cílí na různé cílové skupiny. Pokud je to vzdělávání v oblasti němčiny, tak to jsou opravdu všichni, kdo se chtějí ten jazyk naučit, tam nezáleží na věku, nebo na nějaké sociální skladbě, protože ty kurzy jsou otevřené všem

a je jedno jestli je chcete dělat z domova online, nebo sem chodit, je tam velká flexibilita, takže tam je určitě naším zájmem tu němčinu podporovat. Máme cílové skupiny mezi žáky a studenty, protože spolupracujeme, máme určitý segment činnosti zaměřený vyloženě na školy, pak pokud jde o ty vlastně čím dál tím víc výraznější věci, týkající se kulturního programu, tak je to nějaká kulturně orientovanější veřejnost, primárně tedy Praha, střední Čechy, což je dáno tou pragocentričností, ze které my nejsme úplně nadšeni, ale je prostě pravda, že pokud my sídlíme tady a děláme promítání filmu, tak z Brna sem lidi nepřijedou. Takže to pak řešíme tím, že se snažíme mimo Prahu vozit různé výstavy, teď například nám túruje po České Republice výstava Přísně tajné, obrazy z archivu Stasi, která už byla v Brně, v Olomouci, v Hradci Králové, v Pardubicích, ještě nás čekají České Budějovice, Broumov a tak jako všude možně, takže se taky snažíme něco dělat i s místními partnery, protože po republice jsou různá Goethe centra, spřátelené knihovny.

TF: Já jsem teda koukala na nějakou mapu, ale co jsou tedy přesně Goethe centra.

TM: To jsou naše partnerské organizace, které splnily naše kritéria,

TF: Takže není to přímo od Goethe Institutu,

TM: Není to od Goethe Institutu přímo zřizované, ale je to podporované. Takže například v Českých Budějovicích je Goethe Centrum, kde mi vůbec nemluvíme do toho personálního složení, nebo tak, funguje to na nějaké finanční bázi, na tom, že oni musí splnit naše kritéria a my s nimi spolupracujeme na jazykových kurzech a vlastně podporujeme ten program, který tam dělají. Ale fungují do velké míry nezávisle.

TF: Ale mají tam to jméno,

TM: Přesně tak, protože vlastně jsou různá kvalitativní kritéria a my je potřebujeme a oni se k nám můžou hlásit.

TF: A to mě přivádí k finanční stránce. Goethe Institut je zřizován Německem, takže je taky Německem financován?

TM: Je to tak. Ne úplně kompletně, ale patříme pod německé ministerstvo zahraničí, takže jsme vlastně financováni z veřejných německých peněz, přičemž samozřejmě důraz je kladen, abych my, především v oblasti jazykových kurzů ty kurzy naplňovali a z toho plynou taky určité příjmy. Ale vlastně ve srovnání s tím, co vydáváme, to není to, z čeho bychom vyžili.

TF: Takže máte nějakou podporu z Čech? Nebo nějaké soukromé sponzory?

TM: To ne. My spolupracujeme s partnery na jednotlivých akcích, ale to jsou vlastně spíše drobnosti. To gró toho financování jsou německé veřejné peníze. A něco přichází z těch kurzů. Ta práce s těmi partnery vypadá tak, že například na něčem můžeme spolupracovat třeba s Deutsche Bahn, která nám potom je ochotná zafinancovat, já nevím, cestu hostů z Německa nebo z Rakouska na filmový festival. To jsou více méně drobnosti, ale i to nám pomůže. Ale nejsme rozhodně komerční subjekt, a nejsme závislí vyloženě na tom, jestli nám do těch kurzů přijde 2000 lidí nebo 2100.

TF: Takže vlastně nějaké oficiální příjmy z české republiky to nemáte, neřešíte.

TM: Ne, my jsme německá kulturní organizace, takže Německa. Z českého rozpočtu nemáme nic.

TF: No protože ty kulturní organizace tady mají podporu od hlavního města Prahy nebo ministerstva kultury, tak třeba jestli my něco takového máte.

TM: Ne.

TF: Nemáte. A co se týče těch lidí, co chodí na ty akce, dá se to nějak zhodnotit, jestli chodí Češi, nebo Němci, kteří tady žijí.

TM: Češi určitě. MY jsme tady primárně pro české publikum, a nenechte se zmást tím, že je všechno nebo skoro všechno tištěné v němčině, to je jednak pro nás známka prestiže a prostě to k tomu patří. Jsme česko-německá instituce, jednak je to někdy prostě i z úplně praktických důvodů, prostě aby si kolegové, kteří mluví jenom německy, se v tom orientovali, ale primárně to publikum je české. Určitě k nám chodí víc Němců, než na jiné akce, které se v Praze konají, ať jsou to vernisáže, přednášky, nebo cokoli jiného, ale primárně ta účast je česká.

TF: No je to vlastně zamýšleno pro Čechy, tak to dává smysl.

TM: Je to samozřejmě tak, že všechno, co my děláme, musí být srozumitelné pro Čechy. Takže nikdy nebudeme dělat akci, kde bychom mluvili jenom německy, a když, tak to bude s tlumočením, protože tam jsou jenom němečtí hosté. Když promítáme film, tak je to zpravidla německy, ale bude s českými titulky, musí to být komunikovatelné na obě strany.

TF: Jak jste mluvil o těch jazykových kurzech. Dá se tam sledovat nějaký vývoj? Dřív byla němčina prvním cizím jazykem, teď už to místo přebírá angličtina, tak jestli to má nějaký dopad.

TM: To je komplikovaná otázka. Úplně stručně by se asi dalo říct, že po tom obrovském zájmu o němčinu v 90. letech to pak trošinku opadalo, kdy teď se to možná pět sedm let,

to by vám řekli kolegové z jazykového, stabilizovalo na úrovni, která má postupně stoupající tendenci. Já vám můžu najít konkrétní čísla, my jsme to nedávno zjišťovali pro Mladou frontu, že v roce 2013 jsme měli nějakých 2500 zapsaných lidí na všechny kurzy, v roce 2014 už jich bylo 2700 a už se dá vidět, že to půjde zase nahoru. Jde to relativně pomalu, ale je tam tendence spíš stoupající. Rozhodně nepozorujeme stagnaci ani pokles. Což je dáno tím, že tam němčina zkrátka je důležitá a lidi si to uvědomují. Teď právě aktuálně se ukázalo u státních maturit, že si to volí jako druhý jazyk, nebo jazyk k maturitám hrozně málo lidí, a že vlastně od zavedení těch maturit to pokleslo.

TF: Tak on i ten poměr mezi loňskem a letoškem, ta neúspěšnost, tam byl obrovský propad.

TM: No, což je něco, co nás trápí. Na druhou stranu doufáme, že v budoucnu dojde k posunu. Tuším, že v roce 2013 byl na školách zaveden povinný druhý cizí jazyk a ta němčina tam opravdu měla úspěch. Já vám můžu ukázat statistiku, jestli chcete. Tady když na to kouknete, tak v roce 2011, 2012 se v Česku na základních školách učilo němčinu 106 000 dětí, když zavedli ten povinný druhý jazyk v roce 2013 tak to skočilo na sto čtyřicet tisíc. Protože zkrátka angličtina, která hraje prim, ale přece jenom, ta němčina je strašně logická, když to srovnáte s těmi jinými jazyky.

TF: Tak já měla němčinu ještě jako první jazyk, tak jsem pak bojovala s angličtinou.

TM: Jo, takže my doufáme, že až se tahle generace, co se teď učí němčinu na základkách, dostane na ty střední školy a půjde tam k těm maturitám, že se ta situace zlepší, co do zájmu, tak do úrovně.

TF: Tak já to vidím zase z druhé strany na pedagogické fakultě v porovnání angličtina němčina, tak angličtinářů je prostě mnohem víc, možná i ta úroveň je jinde, není tolik na výběr.

TM: A aniž bych to chtěl nějak bagatelizovat, nebo shazovat angličtinu, tak jsem si právě vzpomněl na výrok našeho ředitele, který říkal, že v dnešním světě ta angličtina až na výjimky není cizí jazyk, to je nástroj, to se neučíte proto, že byste ten jazyk měli rádi, nebo chtěli pronikat do anglické kultury, ale je to nutnost, prostě to potřebujete.

TF: Je to nevýhoda ji neumět, ale není to taková výhoda ji umět. A to máte myslím i na vašich stránkách, že byl nějaký výzkum, že angličtina je svým způsobem jednoduchá a může komplikovat učení těch dalších jazyků.

TM: Ona je zdánlivě jednoduchá, vlastně na tu komunikativní úroveň se dostanete s jednodušeji vypadajícími frázemi, němčina je v tomhle relativně těžká od začátku, ale angličtina má potom taky svoje.

TF: To jo, ale teď už to podle mě mizí, pro mě to třeba zmizelo, ale dřív jsem viděla taky problém v tom, že k angličtině se člověk dostane jakkoli, písničky, filmy, knížky, a s tou němčinou to bylo takové komplikovanější. I když podle mě se to s internetem stírá, ty rozdíly.

TM: Ale pomalu a spousta lidí si to volí čistě i z praktických důvodů. Třeba v těch západních Čechách, tam prostě ty německé firmy jsou, tak z toho důvodu. Já za mě osobně těžko říct, já jsem měl němčinu taky jako první jazyk, zkrátka proto, že po té revoluci, já jsem přišel do páté třídy, kde se ta němčina učila, ty jazyky se učily povinně, tak nebyl, kdo by učil angličtinu. Takže nebylo na výběr. Ale určitě by bylo zajímavé udělat nějaký výzkum na tu motivaci, proč si to lidi berou, a my taky výzkum dokonce máme, to by možná byla na konzultace s vedoucím našeho jazykového oddělení.

TF: A co se týče té kulturní činnosti, tak mi přišlo, že se zaměřujete především na současnost, o co se teď děje, tak nevím, jestli se do minulosti vracíte.

TM: Ne příliš. Vlastně zpracováváme České Republice ten obraz toho aktuálního dění, aktuální kulturní scéna, přičemž se zaměřujeme jednoduše řečeno na podporu projektů, které tu podporu potřebují,

TF: Jako českých?

TM: Německých.

TF: Takže německých projektů v Čechách.

TM: Jo, například. Belgičtí filharmonici. Super. Ale všichni to ví, že jsou super. Oni jsou nějak uznávaní. Ve chvíli, kdy oni přijedou do Čech, tak nás k tomu nikdo moc nepotřebuje, aby se o nich vědělo, to už je na světové úrovni. Takže my se snažíme ukazovat spíš takové ty relativně menšinové věci, o kterých si myslíme, že si tu podporu zaslouží, protože jsou super, a můžou tu podporu potřebovat. Takže to jsou mladí umělci, to už je pak odvislé na šéfovi kulturního oddělení, kterým směrem půjde. Minulý šéf a šéfová se orientovali přes tanec, přes hudbu a teď pan Dr. Franke, ten to má spíš takovým kulturně debatním stylem. Já vám můžu představit ty akce, které děláme, teď zrovna ten váš ipod leží na konferenci o člověku a zvířatech, kterou jsme dělali minulý pátek, což je vlastně obrovský projekt s mobilní akademií Berlín, který

sestává ze tří částí. První byla v pátek konference ve Veletržním paláci ve spolupráci s Národní galerií konference na téma portrétování zvířat, kam přijely osobnosti z Německa, ale i odborníci z Ruska z Čecha, taky téma člověka a zvířete. V září budeme mít v rámci evropského hlavního města kultury Plzně pokračování tohoto projektu, kde budeme, oficiálně se to jmenuje Casting a fotoshooting na druhou archu Noemovu, jde o to, že se snažíme ukazovat zase vztah mezi člověkem a zvířetem, fotíme ty mezidruhové páry, přijede na to fotograf z Německa a bude se snažit zachytit to individuální na vztahu těch mezidruhových párů a vznikne z toho takový velký foto projekt, ty věci se budou vyrábět a dávat na trička a co já vím, všude možně. Zkrátka jsme tady od toho, abychom vnášeli do Česka ta aktuální německá témata.

TF: Čili to pochází z Německa.

TM: 99% těch věcí, které děláme, mají opravdu ten kořen v Německu.

TF: Mně právě zaujalo, jak jste nedávno měli tu hru, toho Fausta.

TM: Being Faust, enter Mefisto.

TF: Ale to byli nějací Korejci.

TM: Ano, ale vlastně zprostředkovaně. To byla naše hra. To je možná trošinku ten návrat do minulosti, jak jste o tom mluvila. Goethe, Faust, to je klasická kultura, to se úplně nedá přebít ani konferencí o zvířatech. No a Goethe Instituty se před pár lety na centrální úrovni zeptaly, jak můžou pomoci tomu, aby si toho Fausta taky někdo přečetl, i v tom 21. století, jak to aktualizovat, jak ty myšlenky, které jsou tam vyjádřeny jazykem 18. století převést, protože ty hodnoty, o kterých on tam píše, to morální dilema, je platné neustále. No a napadlo je, že by vytvořili něco jako online hru, respektive hru, která je částečně online a částečně fyzická, obrovský projekt a zeptali se, kde by našli nejlepší vývojáře her, kteří by to zvládli. Prostě jsou v Jižní Koreji. Takže se našla firma Ngolong, firmě Ngolong se dal Faust, řeklo se zhruba, co by měli a oni vytvořili hru, která byla elektronická a fyzická, zároveň na základě citátů z Fausta vznikla hra, která vás nutí vyrovnávat se s nějakým vlastním etickým kódem a nakolik byste se vzdala toho, co je vám blízké, za nějaké formální, materiální statky. A to je obrovský projekt.

TF: A to teda postupně bude ve všech zemích?

TM: Ve všech ne, je to začátek celosvětové tour, v té Koreji to vyrobili, tam se to odehrálo a v té Asii to mělo obrovský úspěch a tam je to podmíněno tím, že jsou na to stavění, tam jsou trochu dál. V Praze, právě před těmi pár týdny byla Evropská premiéra

a pak to bude túrovat dál. Teď myslím, že je na řadě Maďarsko, a pak všude možně, není to tak, že by to vždycky šlo do všech těch 150 zemí, kde ty instituty jsou, do všech těch poboček, ale zpravidla tyhle věci túrují.

TF: Čili je to zastřešeno jako projekt centrálně.

TM: Ono to funguje tak, že mi si můžeme dělat vlastní projekty, které jsou platné a rozšířené jenom pro Prahu a Českou republiku, pak se dělají regionální projekty, zrovna u nás to je ta středovýchodní Evropa, v minulosti byl velký hudební projekt, nevím, jestli jste to zaznamenala, byly to „Mýty, národy, identity“, jsou to tak tři, čtyři roky. Šlo o to, že Goethe Institut se pokoušel mladé skladatele soudobé vážné hudby ve všech těch regionech, to znamená, že se vytvořily sítě, a řeklo se, našli se odborníci, kteří vytypovali ty umělce, ty skladatele, v Česku, v Litvě, v Polsku, všude možně, kteří by byli schopní něco vytvořit na hodně široké téma, protože nemůžete ty umělce úkolovat, jde o to, aby oni nějak kreativně pracovali. To téma se týkalo mýtů, toho jak se ten národ utváří, co je pro ten národ typické, ale to si mohl pojmout každý podle sebe a pak se konal obrovský workshop ve Frankfurtu, tam jich přijelo asi 30-40 a ti nejlepší dostali smlouvy s GI a vytvořili ty hudební kusy, které se potom předváděli v Mnichově a pak po tom regionu a skutečně to zafungovalo, že u těch, kteří došli nejdál a skutečně v tom byli dobří, tak dneska jsou z nich dobří skladatelé soudobé vážné hudby. V České republice takhle jsme podpořili, jestli znáte Františka Chaloupku a jeho skladbu „Mašín gun“, vzbudilo to hodně kontroverze a takové věci. Na regionální úrovni, nebo jsou to potom celosvětové projekty, které dělá buď naše centrála, která je v Mnichově a ta vybírá, které instituce se do toho zapojí, a když se zapojí všechny, tak aktuálně probíhá projekt 180 vteřin o městě, to je natáčení, nevím, jestli jste o tom slyšela,

TF: No já to tak sleduju,

TM: Jasně, tak teď nás čeká druhá řada, a je to vlastně 12 zemí, 16 měst vybraných podle toho, jak jsou kde schopné redakce, a to řeší naše centrála a my jsme potom jedna z těch zemí, které se do toho zapojily. Ta myšlenka je, jednak to propagovat a pak taky tomu dávat centrální záštitu a vlastně to funguje i obráceně, u tohohle projektu už není jasné, že byste šířila ty německé ideje do dalších zemí, ale vlastně ukazujete to, co je v těch zemích všem ostatním. Tak je vlastně zajímavé, možná si všimnout toho, že už neplatí, že bychom byli orientovaní jenom na ten import a podporu německé kultury sem, ale je to zprostředkování dialogu. To znamená, hezký příklad je, když se vrátím k těm plakátům Stasi, to je projekt o tom, že německý umělec Simon Menner se zašil na pár let do archivu, který zbyl po té Stasi a prošel si třicet tisíc fotek ze čtyř milionů, které tam zbyly, vytvořil výstavu, která ukazuje, jak ti agenti vypadali, manuály, některé

absurdní, a tohle se ukazuje všude možně i mimo Německo, aby se ukázalo i jak se s tou tematikou popasovalo. A naše idea za Českou republiku je udělat něco podobného, ale samozřejmě v českém prostředí, česko-slovenském a zase ukázat ty STBáky. A to my moc rádi podpoříme, i když to vlastně není německého nic jiného, než že tam myšlenka přišlo odtamtud. Takže když přijde něco, co povzbudí ten dialog, tak to už není jenom o tom, že bychom ukazovali německého umělce nebo německého literáta.

T: Já jsem totiž měla dojem, že co se týče Goethe Institutu, že to je hlavně ta literatura a jazyk. A teď vlastně zjišťuju, že to je kompletní kultura.

TM: Je toho hrozně moc, záleží na tom, jakým směrem se to ten vedoucí toho kulturního oddělení rozhodne směřovat.

TF: Jsem byla právě překvapená tou konferencí o těch zvířatech, že jsem se snažila najít, jaká tam je vlastně ta spojitost.

TM: Myslím, že je a čím dál tím víc bude méně explicitní. V Německu se tahle tematika prostě debatuje, tam se řeší to, jestli se k těm zvířatům nechováme moc nadřazeně, kdy je to zvíře náš partner, kdy umělec maluje krávu jako krávu a kdy je to kráva konkrétní jako ten portrét. Vlastně ta myšlenka toho zapojení člověka do toho celého životního systému. A to je pro nás nějak zajímavé. Samozřejmě byli tam němečtí odborníci, biologové, kteří píšou populárně vzdělávací knížky, a primárně se obracíme tam.

TF: Tak ono je to zajímavé, že člověk vidí, že v Německu se řeší něco úplně jiného, než co by se řešilo tady.

TM: Naším smyslem je nějak inspirovat, hezký příklad byl právě na podzim, kdy celé Německo začalo řešit ty odposlechy, NSA, jestli jste zaznamenala, přes Merkelovou a podobně a my jsme dělali konferenci, no divadelní festival na téma jak se vyrovnávaly jednotlivé postkomunistické země právě s tajnými službami a bylo to ve spolupráci s národním divadlem a náš velký příspěvek k tomu byl, že jsme vlastně tamního poslance za zelené, který je členem tady té aféry, té komise, která vyšetřuje ty odposlechy, velmi zajímavý člověk, přijel sem a nechali jsme ho s novináři hovořit, o tom, co se v tom Německu děje, jaká je konkrétní debata na to téma, a samozřejmě oni se potom zamýšleli nad tím, v Německu o tom mluví a my se tváříme, jako by to nebylo, takže pak to vede i k nějaké debatě v tomhle směru.

TF: Takže vlastně v současnosti už to není jenom o tom přísunu německého do Čech, ale otáčí se to i tím směrem do Německa, nebo,

TM: No, vlastně ano, nebo to není aspoň tak přímo zřetelné, že by šlo o to, sem něco přivést a říct, hele to je německý a to je skvělý, ale spíš vyvolat debatu, která nějakým způsobem bude inspirativní, pro tu místní kulturu.

TF: Protože teď jak byl knižní veletrh, tak jste tam měli projekty s německými autory.

TM: No to je relativně klasická záležitost, to je něco co děláme,

TF: A jde to třeba taky od vás do Německa, že Češi jezdí na frankfurtský veletrh nebo něco v tom smyslu.

TM: Máme v tomhle smyslu určitě projekty které se snaží podporovat to, aby se Češi nějak aktivně zúčastnili toho dění v Německu, to jsou spíše menší projekty, které spočívají třeba v tom, že naše knihovna jednou za čas pořádá tour po německých knihovnách, po bavorských, protože e to blízko, vezmou se knihovníci, knihovnice, prostě aby se podívali, co se tam děje, nebo můžeme posílat lidi na Berlinale, s tím, že chceme aby o tom ti lidi psali a pak to zveřejnili. To teď máme takový malý projekt, jmenuje se to Goethovi skauti, Goethes Pfadfinder a to je vlastně o to, že posíláme lidi, Čechy, na německé kulturní akce, na které by sami nejeli.

TF: Jako ve smyslu nejeli, že by se tam nedostali?

TM: Neměli o to zájem. Jsou to klasické akce. Představte i třeba berlínské filharmoniky. A vy tam pošlete nějakého člověka, který vůbec nemá zájem o vážnou hudbu, ale pověříte ho, jed' tam, dostaneš autorský honorář, napiš o to zprávu. Můžeš to kritizovat, může se ti to líbit, to je na tobě, prostě napiš, jaký z toho máš dojem. A my si od toho slibujeme, jednak že ukážeme, co se v tom Německu děje a budeme mít hezký, vtipný text, který to bude reflektovat z jiného úhlu, než kdybyste tam poslala někoho, kdo tomu rozumí, protože my nepotřebujeme recenze, těch je všude hromada. Takže jsme takhle poslali, pacifista, šéf univerzitních novin západočeské univerzity jel na veletrh zbraní o olovu a koních, studentka přírodovědecké fakulty jela na největší veletrh motorek a nesnáší motorkáře, takže takové věci děláme.

TF: A to je teď nějaký novější projekt?

TM: To je novější, začalo to loni na sklonku roku. A to je fakt drobnost, ale dává to nové pohledy a je to k oživení česko-německého magazínu. Což jsou taky texty z různých oblastí kultury, které se snaží nějak reflektovat česko-německou výměnu. Takže i takové věci děláme, ale primárně je to opravdu spíš než o tom, těm lidem říct, podívej se, co je v Německu skvělého, ale vybudovat ten dialog, nechat je, aby si na to udělali vlastní názor. A když z toho to Německo nebo koneckonců Goethe Institut

nepoleze úplně přímo, tak to nevádí. Hlavní je, aby se šířily ty myšlenky, aby se lidi bavili, a my nejsme ani tlačení k tomu ani z té finanční báze, abychom se nějak tvrdě prodávali a lepili naše logo na všechno. Nám úplně bude stačit, když na tuhle konferenci přijde 80 až 90 lidí, které to fakt zajímá, a když odejdou s tím, že ta přednáška byla super a nebudou vědět, že to pořádáme my, tak je to blbý, ale je to lepší, než kdyby odcházeli s tím, že to dělal Goethe, ale bylo to nudný.

TF: No a ony jsou ty Filmfest a festival německého divadla, tak na tom se taky nějak podílíte?

TM: To jsou vlastně obojí naše projekty, s tím, že německý divadelní festival začínal před dávnými lety tady a už se to víceméně osamostatnilo, právě, že jsme dali impuls, k tomu, aby to fungovalo, ale dneska už to jede ve vlastních kolejkách. Samozřejmě stále jsme nejsilnější partner, ale už do toho vlastně moc nemluvíme, je to velký projekt.

Filmfest, ten má teď 10. možná, teď nevím, taky už vysoké číslo a ten se taky rozšiřuje. To je pořád ještě vlastně náš hlavní projekt, děláme to ve spolupráci s rakouským kulturním fórem a se Švýcary, ale primárně je to pořád naše, dělá se to tady, hodně od stolu z vedlejší kanceláře a zrovna letos se to dost bude rozšiřovat, protože nejenom Praha a Brno bude zapojeno, ale i Plzeň v rámci evropského města kultury.

TF: S rakouským kulturním fórem třeba spolupracujete právě na těch kulturních věcech, nebo máte třeba něco většího?

TM: Většinou pokud jde o to, vykomunikovat nějaký obraz Německa nebo německy mluvících zemí, tak tam je prostor pro spolupráci, stejně jako Švýcaři.

TF: Ale Švýcaři, já jsem nějak nenašla, jestli tady mají taky nějakou kulturní organizaci, nebo je tu jenom velvyslanectví.

TM: Přes velvyslanectví. A oni vlastně tam mají svoje kulturní odbory. A s těma dvěma zeměmi pořádáme hlavně Filmfest, podílíme se na tom divadelním festivalu a každý rok spolupracujeme na světě knih, to vlastně děláme ve spolupráci s nimi. Nemá cenu mít německý stánek a vedle rakouský a švýcarský. Ale je to das Buch, všechny německy psané knihy.

TF: Mně to přijde, já mám v Čechách problém, že právě ta dostupnost knížek je horší.

TM: No, proto máme v Praze skvělou knihovnu.

TF: No, že bych si čas od času něco koupila, jenomže v knihkupectvích, když už něco je v němčině, tak je to Kafka, nebo jsou to překlady z angličtiny.

TM: JE to pravda, no, ale tak naštěstí se toho hodně dá koupit online, už to není jako v těch dobách jako před pár lety, kdy knížka stále míň, než poštovný.

TF: Rozhodně tomu pomáhá ten internet, člověk se dostane k filmům. Dřív to bylo těžší.

TM: Tak vaší možností v tom ohledu je tak knihovna, která stále aktualizuje fondy a snaží se mít ty aktuální a dobré věci a pokud jde o ty filmy, tak máme dobrý filmový archiv, kde můžeme ty filmy k nekomerčnímu použití půjčovat zadarmo. Nám každou chvíli někdo napíše, že by chtěl nějaký film a my ho prostě strčíme do krabičky, pošleme a věříme, že nám ho ti lidé vrátí, což se tady zatím pokaždé stalo.

TF: Já jsem právě shodou okolností byla n dnech evropského filmu, tak tam jsem zase vyhrála od rakouského kulturního fóra dva lístky, takže jsem byla na filmu v Lucerně, tak to bylo zajímavé se k tomu dostat.

TM: No tak když se něco děje německého, tak u toho jsme, většina víceméně a u těch dnů evropského filmu, tam jsme právě sponzorovali ten film, který to otvíral, ten německý a platili jsme třeba toho režiséra. Podobně teď začíná Zlín filmfest, a festival dětských filmů ve Zlíně, který je teď hodně orientovaný na Německo, takže jsme to my, kdo přivádíme ty německého hosty, pořádáme tam v rámci toho den s němčinou, kde na zlínském hlavním náměstí vystoupí berlínská moderně-dechovkářská kapela, desetihlavá, prostě deset řízků z Berlína, kteří tam naběhnou a budou hrát.

TF: Ještě jsem se chtěla zeptat, vy jste říkal, že je ta česká úroveň, pak nějaký ten region a ta globální. Tak máte třeba nějaké pokyny, kolik akcí máte mít?

TM: Ne, to je úplně (krátký telefonát).

TF: Čili z té centrály máte svobodu.

TM: Máme svobodu. Není tam dáno, že musíme teď udělat 10 akcí, které se týkají tance a 5, které se týkají literatury. To je na nás. Centrála potom funguje v tom smyslu, že se očekává, že z každého regionu vzejdou nápady na projekty, čili my sami navrhujeme taky projekty, pak probíhá na přelomu roku plánování v centrále, kde oni si sednou, vyberou 13-16 projektů, můžou pocházet od nich, můžou být z celého světa a to jsou u nás teď dva projekty, jedno je těch 180 vteřin o městě, což byl původně centrální projekt a druhý je projekt Future Perfect, který oficiálně zahájí až 30. června, ale jestli vás to zajímá, tak se už teď můžete podívat na stránku goethe.de/futureperfect nebo futureperfect.org, což jsou vlastně německé stránky, které se snaží ukazovat příklady dobré praxe. A konkrétní lidé, konkrétní iniciativy, kteří dokázali něco dobrého,

relativně malého, ale ukazují, jak ta budoucnost může být lepší, pokud se nepoddáme tomu, že je všechno špatné, tak o nich se píše.

TF: A to je zase centrální projekt?

TM: To je náš projekt. To je vlastně projekt, který začal, no jestli vás s tím můžu trochu otravovat. Tak v Berlíně je organizace, která se jmenuje Futur Zwei. A to je neziskovka, která sbírá příběhy. Každý rok vydají takovou obrovskou tlustou bichli, která teda vypadá děsně a není tam moc obrázků, ale jsou to čtivé příběhy lidí, z Německa, Rakouska a Švýcarska, tedy z toho německy mluvícího prostoru, lidí, kteří se dokázali nějak prosadit, i když se to nečekalo. Může to být třeba návrhářka oblečení, které všichni říkali, že nemá šanci obstát mezi velkými řetězci a jí se to prostě povede, nebo jsou to hodně ekologická témata, sedlák, který se rozhodl, že bude na svém poli maximálně ekologický a vyplatilo se mu to.

TF: Čili takové pozitivní příběhy.

TM: Příběhy praxe, sociálních a ekonomických témat, kdy se ti lidé nebáli do něčeho jít a povedlo se to. Mají to být inspirativní příběhy a zároveň čtivě podané. No a tohle začalo právě před pár lety v Německu a pak se jejich šéf, což je filozof a sociolog, Harald Welzer, seznámil s naším šéfem, který tehdy byl šéfem jihozápadní Evropy v tom Goethe světě a sídlil v Bruselu a našeho pana ředitele napadlo, že je to vlastně super, a proč bychom to nemohli dostat do celého světa právě přes tu síť Goethe Institutů. A tak začal projekt Future Perfect, který tedy koordinujeme.

TF: Takže Praha nad tím má vlastně hlavní záštitu.

TM: JE to tak, protože ředitel potom přišel sem z Bruselu, projekt odstartoval ve velké podobě až tady, takže to tady koordinujeme pro celý svět. A momentálně je v tom zapojeno 12-13 zemí, do roku 2016 by jich mělo být dvacet. A je to o tom, že ve všech těch zemích jsou naším partnerem Goethe Instituty a ty mají další partnery, z neziskovek, kteří pomáhají identifikovat ty příběhy. A po roce, co už to funguje a co máme na stránkách ty příběhy, z Maďarska, z Belgie, ze Spojených států, z Nizozemí a z té německy mluvící oblasti a prostě všude možné, tak konečně v té organizaci se můžeme dostat i k Čechům, takže teď právě probíhá jednání s našimi partnery, což jsou pro vaši představu, jestli znáte Automat, Lopolis, Centrum demokratického učení, Heinrich Böll Stiftung, prostě takové organizace podobného smýšlení, které znají ten český, případně slovenský prostor a řeknou nám hele, o tom by se dalo napsat, nebo tady je zajímavý člověk, který něco prosadil a tak. A myšlenka je samozřejmě taková, že my nechceme ty zajímavé lidi a iniciativy nacházet sami, to by bylo arogantní, že my

si řekneme, tak nám se líbí kuchařky bez domova, protože je to hezká iniciativa, ale někdo by nám měl říct, jestli nezapomínáme na něco důležitého. Takže vždycky se v těch zemích vybuduje síť partnerů, vyberou se nějaké ty příběhy, pak se vyberou novináři, případně nějaký mediální partner, který to zkrátka napíše podle přísných standardů pod volnou licenci, cc licenci v angličtině a němčině, nechá se to přeložit, v češtině potom na portálech nebo na našem českém portálu, protože překládat všechno do dvaceti jazyků by bylo šílený, no a pak se budeme snažit dělat maximum pro to, aby se ty příběhy šířily, je to vlastně takový PR pro lidi, kteří se nebáli a něco se jim povedlo. A zase je to to, k čemu se dostáváme, ta původní myšlenka přišla z Německa, ale pokud my budeme podporovat, aby se třeba vědělo, že zpěvačka Ida Kellarová není ani tolik zpěvačka, jako sociální pracovnice a stará se na Slovensku o romské děti ze sociálně vyloučených osad a budeme se snažit ten příběh nějak dostávat do světa a dělat mu promo. Tak na tom to německý není vidět úplně prvoplánově, ale je to tam, je to z toho způsobu přemýšlení.

TF: A to je plánované jako nějaký dlouhodobější projekt?

TM: Určitě, to je projekt, který bude probíhat v letech 2015-2016 zcela jistě a je to celé o udržitelné budoucnosti, to nemůže v roce 2016 skončit a pak se o tom může říct maximálně financování, ale vzhledem k tomu, že jde o to psát, prezentovat se a už teď je toho hodně velký moloch, tak my věříme, že po tom roce 2016 se do toho budou připojovat další země a ty staré budou získávat články i bez toho, aby nás to stálo poslední euro. Takže to bude určitě hodně dlouhodobý projekt.

TF: To znamená, abych se vrátila, na té centrální úrovni se vyberou projekty a ty se po světě rozdělí, kdo by se o ně měl starat.

TM: Většinou ta země, ze které to vzešlo. Třeba v Bangladéši, tam je malý institut v Dháce, ale došli k tomu docela dobře, ti se zamýšleli nad tím, jak je to pozoruhodné, že v Německu se oblečení navrhuje, designuje, ale nikdo to tam nešije, protože se to šije v Bangladéši, protože je to tam levné. A v Bangladéši to zase vypadá tak, že tam všichni šijou, ale nikdo to nedesignuje, protože to se dělá v tom Německu. Tak se snažili udělat projekt, který bude v Bangladéši vzdělávat modní designery a bude je třeba posílat do Německa a bude se snažit, jednak jim dát to vzdělání a dát jim vůbec tu šanci, aby něco jako bangladéšská móda mohlo vůbec existovat, aby ta země nebyla odsouzena k tomu, aby tam byly šičky. Tak to se pak řeklo, to je dobrý projekt, tak na to máte z centrály peníze. Takže stejně to bylo s projektem Future Perfect, ale ten je celosvětový. A kromě toho má centrála obrovské množství projektů a nápadů, co by se dalo dělat.

TF: A to se postupně,

TM: To se postupně zasazuje do těch plánů, a všechny Goethe Instituty mají svoje oddělení, která taky chrlí ty kulturní akce, u nás vlastně tak struktura je jasná, máme jazykové oddělení, které kromě kurzů, stipendií a certifikátů dělá i různé programy jako podpora vzdělávání, podpora učitelů, práce s německy mluvícími menšinami v Čechách a různé popularizační akce, to jsou třeba ty dny s němčinou, kdy my přivezeme německé trumpetisty, a postavíme je do Zlína na náměstí, to je vlastně taky jazykové oddělení, protože to je nějak popularizace té němčiny samotné. Knihovna, klasické knihovní služby a různí autoři, das Buch a podobně. A programové oddělení, to teda chrlí akce, jednu za druhou, takže je toho opravdu hodně, takže každé z těch oddělení má svojí činnost a koordinují se ty regionální projekty.

TF: Když se tedy některé projekty dostávají z Německa sem, na jakém základě se to vybírá, berou se ty populární věci, nebo ty ne tolik populární, které jsou zajímavé.

TM: Je to na rozhodnutí našeho projektového oddělení. Kdy mi si některé ty věci sami vybíráme, podle toho, co v Německu nějak bylo výrazné, co si řekneme, to je v Německu téma, pokusíme se to přenést sem, což můžou být třeba ta zvířata. Nebo to funguje vyloženě na bázi toho, že nám to někdo nabídne, a to se vrátím k těm fotkám Stasi. Teď je to už velký projekt, ale začalo to tak, že nám ten umělec napsal, dělal jsem tohle, nemáte zájem to v Institutu nějak ukázat? Funguje to oboustranně a těch nabídek dostáváme hrozně moc.

TF: Takže se v tom musíte přehrabovat.

TM: Jo, myslím, že naše programové oddělení dělá úžasné věci a to jich tam není moc. Mají jednoho šéfa, dva spolupracovníky, dvě praktikantky a to je vlastně všechno. A jsou tady sami na produkci vlastně poloviny programu.

TF: Já myslím, že to asi bude všechno,

TM: Tak kdyby ještě něco, bylo to takové nestrukturované,

TF: Ne, to je dobré, já to zpracuju, ale bylo to hrozně zajímavé.

TM: To jsem rád.

TF: Děkuju.

Anhang F – Das Gespräch mit Jitka Jílková am 30. Juni 2015

TF = Tereza Fuková, JJ = Jitka Jílková

TF: Já jsem četla na vašich webových stránkách, co tak děláte, ale zajímalo by mě, jak to vlastně vzniklo.

JJ: Jak vzniknul ten festival?

TF: No, jak k tomu došlo.

JJ: To vzniklo vlastně tak, že z úplného začátku byla snaha zřídit v Praze německojazyčné divadlo, které by hrálo pravidelně. Pravidelnou scénu, kde by se hrálo německy. A proto se hledaly vhodné prostory, a myslelo se, že by bylo vhodné bývalé komorní divadlo v Hyberské ulici. A tahle iniciativa pocházela od Alexe Koenigsmarka, který už bohužel umřel a byl to dramatik a byl taky na ministerstvu kultury šéf odboru umění jeden čas hned v roce 90 nebo tak. Ten projekt se jmenoval „Pro Thalia“ a Alex Koenigsmark k němu přizval, nebo se mu přihlásil Pavel Kohout, že by do toho projektu šel s ním a přivedl dramaturgyni ze Schillerova divadla, kterou znal protože mu tam uváděli nějakou hru, ta se jmenuje Renata Vatková A oni dohromady tomu Alexi Koenigsmarkovi nějakou dobu pomáhali, ale pak se jim zdálo, že teda ta stabilní divadelní scéna německojazyčná v Praze trošku nemá perspektivu, protože nebylo jasné, kdo by vlastně hrál a pro koho. Taky kdo by to natrvalo financoval a tak. A ještě ke všemu se nepodařilo získat tu budovu komorního divadla, protože tam byly nějaké strašně složité majetko-právní vztahy a dneska je tam hotel. Takže Pavel Kohout s Renatou Vatkovou vymysleli, že místo stálé scény by vlastně mohl stačit festival a rozhodli se, že pozvou divadla, která považovali v tu chvíli nejvýznamnější z celého německojazyčného prostoru. A zároveň začali shánět peníze a strašně se jim hodilo a opravdu to byla úžasná věc, že v tu chvíli Deutsche Bank si zřizovala kulturní nadaci, která tenkrát v té své počáteční fázi se zaměřovala na mezinárodní projekty. A samozřejmě, že vítala taky publicitu, kterou Pavel Kohout uměl dodat, a vítala tyhle iniciativy a pro ni byl festival akce, jako stvořená. Takže BD řekla, že ten festival se má konat a že ho podpoří úplně celý, sama, a dokonce snad říkala, ať to stojí, co to stojí. Stálo to asi 23 milionů korun. A bylo to samozřejmě senzační a velkorysé, trošku vznikla obava, co na to řekne české publikum, které teda na německé divadlo nebylo zvyklé a mělo docela předsudky, protože znalo německé herce třeba z různých televizních seriálů, kde to vypadá podle mě i dodnes, že líp hráli čeští herci, ale to samozřejmě spíš záleží o kvalitě režie, a já si myslím, že hodně na základě těch seriálů

vznikaly předsudky. A když potom ta německá divadla přijela, tak si myslím, že české publikum docela žaslo, protože se ukázalo, že to nejsou trudnomyslní, těžkopádné inscenace, ale že jsou často velice vtipné, svěží, v podstatě často i dost minimalisticky pojednané, což mimochodem většinou je dost dražší, než když máte scénu plnou kulís, a tak. No a během pak prvních dvou ročníků si to publikum na festival zvykalo, ale počínaje třetím ročníkem už začalo být narváno.

TF: To šlo docela rychle. A drží se nějaké stálé množství diváků, nebo se to nějak zvyšuje?

JJ: My bychom byli rádi, kdyby se to mohlo zvyšovat, a myslím, že diváci by taky byli rádi, protože my bohužel musíme hodně často zklamat, že nedostanou už vstupenky, jenomže my prostě nemáme dost peněz na to, abychom rozšířili ty kapacity, protože v divadle je to, nebo v kultuře vůbec, pokud není vyloženě zábavná, jako zábavní podnik, tak platí to absurdní pravidlo, že čím víc hrajete, tím míň se to vyplácí. To znamená, že kdyby to divadlo nebylo dotované buď sponzorsky, nebo dneska my jsme čím dál více dotovány různými státními institucemi, a to kdyby nebylo, tak by jedna vstupenka musela stát asi tak sedm osm tisíc korun a to bych byla zvědavá, kdo by na to chodil. Takže ten příjem ze vstupného je asi 4-5% celkového rozpočtu.

TF: AA vy jste říkala, že to začala podporovat ta Deutsche Bank, ta je u toho pořád?

JJ: Ne, ono už potom se tam změnilo vedení v roce 97 a taky ten festival opustila ta původní ředitelka a tím došlo k nějakým dejme tomu osobním napětím mezi festivalem a tou Deutsche Bank a také tou Renatou Vatkovou, která vlastně z toho festivalu odešla a chtěla založit nějaký nový. A tak ta Deutsche Bank, tak kulturní nadace v tu chvíli vedení paní Seebacher-Brandt, to je paní, která byla druhá manželka Willy Brandta. A paní Seebacher-Brandt už nás neměla úplně jako svoje baby a ta Renata odešla a ona říkala, že nechce soudcovat, kdo má pravdu a kdo má dělat ten festival a že nám nedá nic. Ale protože zase politicky ten festival vypadal, že bude významná událost, tak přece jenom německý velvyslanec a různé politické síly se na tu paní Seebacher, aby vydržela aspoň ještě jeden ročník a to ona udělala, takže ta Deutsche Bank zafinancovala ty první dva ročníky a pak už jsme byli odkázáni sami na sebe a pak už jsme se z 24 milionů korun ocitli na nule. Jenže v té době vznikl česko-německý fond budoucnosti a v té době byla 90. léta a všemožné firmy, které se tady chtěly etablovat na trhu a potřebovaly publicitu a taky zkoušely logicky, co by mohlo tu publicitu přinést, takže my jsme pro ně byli docela užitečný nástroj, jak se dostat do povědomí zdejšího obyvatelstva, no takže jsme v tom roce 1998 vlastně velmi snadno a rychle a taky za úžasné podpory německé ambasády a rakouské a švýcarské, se nám podařilo dát

dohromady dost financí, že jsme mohli udělat třetí ročník a teda se nám to daří každý rok, jenom ty finance se tenčí, protože sponzoři se dávno etablovali, myslím, že tím trpí všemožné kulturní akce ale nám se podařilo v průběhu doby etablovat natolik, že už jsme důvěryhodní pro ministerstvo kultury české republiky, pro hlavní město Prahy, pro Goethe Institut a pro česko-německý fond budoucnosti, což jsou teďka ty čtyři hlavní instituce, které nás financují.

TF: A mě by teda zajímalo, jak vlastně vzniká ten program, nebo na jakém základě se vybírají ty hry.

JJ: No, ten festival měl vždycky dramaturga, v tom prvním a druhém ročníku se o dramaturgii starala ta Renata Vatková s Pavlem Kohoutem a v úplně prvním ročníku to udělali tak, že oslovili ty čtyři velké scény a oslovili ty intendanty, to znamená ředitele divadel a zeptali se jich, s čím by chtěli přijet do Prahy. A protože ti intendanti byli zároveň režiséři, tak navrhli svoje inscenace, ale právem, ono to fakt bylo dobré, čímž vznikl takový trochu úvod do studia současného německého divadla, protože to byly takové osvědčené, hezké, zároveň vlastně moderní inscenace, ale nebyly provokativní a šokovaly spíš kvalitou, úžasnými herci, čistou scénou, režii. A v druhém ročníku to pořad bylo tak, že byly osloveny zase ty stejné scény,

TF: Můžu se ještě zeptat, které to teda byly?

JJ: Münchener Kammerspiele, Deutsches Theater Berlin, Burgtheater Wien, Thalia Theater Hamburg a ze Švýcarska Schauspielhaus Zürich, který posílal jenom one man show, protože Švýcaři jsou tak drazí, že ani tenkrát jsme na ně neměli. Tak tyhle čtyři. Ale když potom odešla Renata, tak jsme museli najít nové dramaturgy a ujal se toho Josef Balvín, to byl překladatel a germanista a byl u Krejčy v 60. letech v divadle za branou a tak. A ten byl navzdory relativně pokročilému věku, ročník 1923, tak byl hrozně zvědavý a měl obrovský smysl pro současné umění, divadelní, takže ten jezdil po divadlech a s ním jezdil Ondřej Černý, který myslím, že tou dobou byl už ředitelem divadelního ústavu. A když nemohli oba tak já jsem občas jezdila taky. A samozřejmě mě to bavilo nejvíc. No a potom v průběhu času, no a Pavel Kohout měl samozřejmě svůj vyhraněný názor na to, co by se tam mělo hrát, takže to jsme se domlouvali i s ním. A potom Josef Balvín v rámci svého věku už byl nemocný a moc po těch divadlech jezdit nemohl a umřel v roce 2009 a Ondřej Černý se stal ředitelem národního divadla, což teda neumožňovalo, aby s námi cestoval. Ale my jsme už předtím přibrali Petra Štědrone, který tou dobou působil v Národním divadle v Brně a byl dramaturg a je to germanista a je ředitel divadla Na Zábradlí a předtím byl umělecký šéf Reduty v Brně. A takže jsme se postupem času té dramaturgie ujali my dva spolu, no a ten výběr

probíhá tak, jak to jde a ono to jde čím dál tím snáz, protože neuvěřitelně pomáhá internet, tam najdete trailery, fotky, no a taky nám pomáhá to, že už nás ty divadla znají a umí si představit, co ze svého repertoáru by nám měli nabídnout, takže nás třeba oslovují. Ale přesný návod krok za krokem to nejde, ale ty informace se opravdu získávají snadno. Ovšem, to co najdete na internetu nestačí a je nutné to vidět na živo. Zároveň, jak fungují nová média, tak dřív nám posílali VHS kazety, dneska nám pošlou link a můžete se podívat na celou inscenaci. Ale to je hrubý předvýběr a pak je opravdu nutné vidět ty věci osobně. Když už uvažujeme o pozvání.

TF: A vybíráte to, co se vám líbí, nebo co je populární?

JJ: To ani moc ne. Třeba v Německu, v Berlíně je takzvaný Theatertreffen. A to je divadelní festival celé německojazyčné oblasti a my jsme kromě nich jediný další festival takhle zaměřený. My teda samozřejmě svůj výběr porovnáváme s tím, co jde na Theatertreffen, protože to je většinou sedmičlenná jury, která vybírá ty inscenace a má na to víc času a tak, takže nás to zajímá, ale rozhodně nechceme jejich výběr kopírovat, někdy se nám je podaří i předběhnout, protože oni vybírají někdy koncem ledna nebo v únoru inscenace z uplynulého roku a my můžeme jít po sezónách. Takže někdy se nám stane, že v březnu nebo v dubnu je premiéra něčeho, co oni můžou zahrát až o rok později, ale my to můžeme mít už v listopadu na festivalu. Takhle se někdy předbíháme. Ale není to nějaký cíl, záměr. A jde nám o to, že chceme předvést něco, co považujeme za pozoruhodné, myslíme si, že máme trošku představu o tom, co se může líbit českému divákovi, chceme, aby to pro diváky a české divadelníky byl přínos, to co tady předvádíme. A rozhodně nechceme třeba kopírovat, to co hrají česká divadla, protože přivést sem divadlo je hrozně drahá záležitost a nemá cenu vrážet peníze do něčeho, co tu stejně je. Takže tím jsme si vydobyli pověst, jako že šokujeme a provokujeme a tak, což jako je docela fajn, ale trošku je to někdy problematické, protože nemůžete šokovat průběžně, pak můžete paradoxně šokovat tím, že nešokujete. Ale rozhodně ty šoky nejsou náš jediný cíl, nám jde o to předvádět, to, co my po umělecké stránce považujeme za nejkvalitnější. Omezené to je samozřejmě financemi a pak technickými možnostmi pražských divadel, protože jak byla německá divadla vybombardovaná, tak se tam spousta divadel postavila až v 60., 70. letech, nebo i později a ty divadla jsou pojednaná naprosto velkoryse. A mají strašně velké jeviště a strašně velké zázemí. A protože se čím dál víc při těch inscenacích, zdá se mi, větší důraz klade na scénografii, tak prostě požadavky technické na to, jak ta scéna má být veliká, jak se na ni má svítit, jak se má zvučit, kde se má co hýbat, jsou někdy pro nás nebo pražská divadla

nesplnitelná. No a pražská divadla taky mají svůj repertoár, který si chtějí hrát, je to jejich priorita a my v podstatě musíme o ty termíny dost žebrot.

TF: To znamená, že nebudete nutně hrát to, co je nejpoblárnější,

JJ: No, může to být obrovský trhák, ale my to nemůžeme přivést do Prahy, protože se to nikam nevejde, nebo bychom to nezaplátili, ale fakt je, že se nelekáme velkých projektů, takže třeba v roce 2000 jsme měli tady 12 hodinové představení z Hamburku. To byl Shakespeare, hodně přeřpaný, Války růží, to znamená začalo to Richardem II., pak byli nějací Jindřichové a skončilo to Richardem III. A kvůli tomu jsme přestavěli, tamhle to vidíte na těch fotkách, tovární halu ČDK Trakce? A tam to s námi vydrželo 1000 lidí těch 12 hodin. Ony byly samozřejmě přestávky, mezitím, to se chodilo do protější továrny na občerstvení, pak zahoukala siréna, že se zase hraje a bylo to senzační. No, 11. 11. od 11 do 11. Nebo jsme pronikli na Barrandov, do filmových studií a tam jsme hráli Vojnu a mír, tak to trvalo jenom 5 hodin. No a to třeba je inscenace, která nebyla na Theatertreffen, německojazyčná oblast, kritika ji nevezala v potaz vlastně a až po, tak zrovna tady jsme se s tou německou kritikou, která občas může být i snobská, a nemá ráda Mathiase Hartmanna, toho režiséra.

TF: Takže třeba i přivezete něco kritikou nepoblárního.

JJ: Ale je to poblární u diváků. To kasino ve Vídni, kde hráli, bylo vyprodáno. Ale to je věc, kterou přes internet nezjistíte, to spíš z té kritiky. My jsme na to jeli, protože jsme věděli, že se to hraje v Kasinu, ale nevěděli jsme, že Kasino mezitím vykuchali a že z toho vzniknul obrovský prostor. Takže my jsme jeli na komorní inscenaci vojny a míru, pak jsme na to zoufale hledali prostor a to se myslím vyplatilo.

TF: To znamená, že všechny ty hry jsou v němčině.

JJ: Všechny hry jsou v němčině, s jednou výjimkou, v roce 2000 to chtěli Josef Balvín a Pavel Kohout Kavkazký křížový kruh v Tel Avivu, takže to se hrálo hebrejsky a tlumočilo se to do němčiny a do češtiny. Ale je to Bertold Brecht a my navazujeme i na tradice židovské kultury a tak to jaksi zapadlo. A pak teda každoroční výjimka, nebo pravidlo je jedna česká hra, která dostane cenu Josefa Balvína.

TF: A to se pak v rámci toho festivalu hraje taky?

JJ: To se hraje taky. A dostanou od nás nějakou finanční prémii.

TF: A to jsou teda hry, které byly z němčiny přeloženy do češtiny a tady se hrajou.

JJ: A které vznikly po roce 1900. Výjimku jsme udělali u Woyzecka, protože Büchner je hrozně moderní autor, i když psal v 19. století. Tak u Woyzecka jsme museli udělat

výjimku, ale upřímně řečeno nechceme tu naši porotu, která to vybírá vystavovat tomu, aby musela vidět všechny Fausty a Loupežníky, protože to by bylo dost náročné. A taky jsme zaměřeni spíš na současnou dramaturgiu, to nám přijde i pro diváky zajímavější.

TF: To by bylo asi náročné pak ty starší věci.

JJ: No ale letos například hrají Fausta v Rezidenztheater v Mnichově, to je docela názorná ukázka. A tam se ukázalo, že by e to vešlo jedině do státní opery, což je v Praze nejlepší dům na činohru, ale že by se musela vykopat podlaha a postavit tam jejich vlastní točna, a na tu točnu barák s konstrukcí, kde ovšem všude něco práská a valí se dýmy a peklo se line, a tak. Ale je to hrozně zajímavá inscenace, Mefista tam hraje Bibiana Berglau. A je úžasná. Takže na to pojedeme na výlet.

TF: Mě by ani nenapadlo, kolik komplikací by vlastně mohlo nastat.

JJ: Tak ono to nemá být vidět, jak těžko to vzniká. To se má vždycky předstírat hravá lehkost.

TF: Ještě bych se chtěla zeptat, co se týče toho publika, je tam třeba nějaká většina, nějaká konkrétní skupina, nebo spíše takový mix?

JJ: Je to asi dost nepopsatelné, já si myslím, že je hodně mladých diváků, kteří s námi ovšem stárnou, že začínali jako osmnáctiletí a teď je jim o dvacet víc, tak nás neopouštějí, ale ti mladí přibývají. A nehrajeme pro turisty. Nemáme žádné smlouvy, dohody s cestovními kanceláři, protože chceme, aby ten program byl aktuální. A když je aktuální, tak už je pozdě, a taky si nemyslím, že to co zajímá většinu turistů je to, co my bychom rádi hráli. A potom lidi, kteří se věnují germanistice nebo divadlu chodí. Zdá se, že chodí málo českých divadelníků, ale oni si lidé neuvědomují, že neví, jak vypadají režiséři a dramaturgové. A ti chodí. Každý hledá herce, jenomže ti večer hrajou. A když nehrajou, tak jsou rádi, že mají volno. I když taky jsou tací, kteří chodí. Teď třeba z divadla Na zábradlí chodí. Oni třeba jezdí dobrovolně na představení do Německa.

TF: Já jsem viděla, že spolupracujete s různými médii a časopisy, tak ohlas je asi celkem velký?

JJ: No, oni když nám dají to mediální partnerství, tak to znamená, že nás nechají otisknout inzerát, ale už nám nezaručí, že o nás vyjde článek. A těch článků vychází čím dál tím méně. Ale to není proto, že by ty novináře ten festival čím dál méně zajímal, ale protože mají čím dál méně místa na kulturu. No a to je myslím velká bolest všech médií a je to špatně. Takže dřív vycházely recenze nebo kritiky na každou inscenaci zvlášť

v těch denících, jako jsou třeba lidové noviny, mladá fronta no a teď třeba vyjdou tak dva tři články za celý festival. Dříve jich bylo v jednom médiu třeba šest.

TF: A kolik těch inscenací celkem je během festivalu?

JJ: Původně v těch prvních ročnících to byly čtyři velké inscenace, velké jako do Vinohrad, první dva roky se hrálo také jenom tam, ve třetím ročníku se začalo i jinde. Taky se ukázalo, že v tom německojazyčném prostoru jsou prostě takové zajímavé různé produkce, které třeba potřebují být v Arše, nebo se hodí do Komédie, nebo do nějakých netradičních prostor. Taky ten zápas o to, kde hrát, je někdy těžký, takže v roce 2003 jsme hráli asi tři inscenace ve veletržním paláci, v jednom z těch výstavních prostorů. A to už nikdy nezopakujeme, nebylo tam moc slyšet, taky tam nebylo moc vidět a nešlo to moc vytopit. A ještě se zasekly kulisy, to nebyl nejšťastnější ročník, ale holt jsme se snažili najít prostor, kde by bylo dost velké jeviště a kam by se vešli. Takže pak jsme se kajícně vrátila zase do klasických divadel, takže rok poté jsme hráli v historické budově národního divadla. Ale tam musíte dát strašnou pecku, aby to vůbec ti lidi z té výšky, dálky, viděli. Nebo třeba v roce 2002, ten bílý panák (na plakátu), to je z Thalie z Děti Olympu, to byla strašně krásná inscenace, ale my jsme jim dali do státní opery a ta má orchestřiště a diváci jsou dál, než v Hamburku, takže spoustu drobných rozkošných fórů tam lidi nemohli vidět. Takhle se sbírají zkušenosti.

TF: A teda ten počet inscenací.

JJ: Jo počet inscenací, původně jsme měli 4 a jednu českou a 3 čtení, takže 8.

TF: Čtení?

JJ: Když na předscéně když se zbourala jedna inscenace a nebyla postavena další, tak někdo četl nebo vystupoval, nějaká one man show. To byl třeba Otto Schenk, to byla moc hezká etuda, jak přijde rekvizitář do divadla na prázdné jeviště a najednou zjistí, že tam sedí diváci a on je musí zabavit a to bylo opravdu vtipné, nebo od Patrika Süßkinda Kontrabas a tak. No ale od toho systému jsme časem upustili a teď se ten počet inscenací pohybuje kolem deseti, ale to znamená, že jsou v tom i komorní záležitosti, protože ono se to totiž musí vybalancovat tak, abychom každý rok měli něco z Německa, ale i ze Švýcarska a z Rakouska, v posledních deseti letech i z Lucemburska a někdy i z Lichtenštejnska, záleží na tom taky, kdo nás jak finančně podpoří, protože ze začátku jim to vůbec nevadilo, nikdo se potom neptal, ale teď v rámci toho, jak se škudlí, už bychom nezdůvodnili, že Němci platí za Rakušany nějaké horentní sumy, to si můžeme dovolit jenom jednou za čas, takže ještě ta diplomacie je v tom. Protože se všemi ambasádami včetně té Lucemburské vycházíme

dobře, tak nechceme dělat ročník, kam bychom nepřivezli nic. Takže někdy jsou to malinké věci, ale někdy i malinká věc je strašně zajímavá a tak. Kolik jich budeme mít letos, to můžu spočítat. Letos jenom 7, ale nebude žádná malá. Ale vlastně osm, z Lucemburska bude něco o Kafkovi. Takže letos osm.

TF: A je třeba i ohlas v Německu nebo Rakousku?

JJ: No oni někdy novináři přijedou, ale to si je většinou musí přivést to divadlo, ale dá to dost práce, protože oni ty inscenace znají, většinou recenzovali už premiéru. Jediné, co by pro ně mohlo být zajímavé, by byl ohlas u českých diváků, ale oni neumí česky, a tak zajímavé to pro ně asi taky není. Tak to nás štve, ale nemůžeme s tím něco dělat. Možná, že bychom je mohli přilákat k tomu 20. ročníku a oni pak něco napíší, ale že by nás nějak soustavně sledovali, to ne. Ale ta divadla si to píší a jsou ráda, když jsou pozvaná. Což ovšem znamená, že se musí držet ta úroveň umělecká dost vysoko, aby na to byli pyšní.

TF: No já jsem slyšela i jinde, že to třeba s finanční podporou není tak jednoduché.

JJ: No my jsme teď s rozpočtem na něco víc než půlce, než ze začátku. Ale my jsme tenkrát ještě neuměli šetřit, to už jsme se naučili.

TF: Tak já myslím, že to je všechno. Děkuju moc.